

Armoede en Schulden Monitor Zwolle 2022

Ontwikkelingen in minima en schuldenproblematiek

Opdrachtnemer	Onderzoek & Informatie
Versie	Definitief
Datum	4 oktober 2022

Datum
Titel

oktober 2022
Armoede & Schulden Monitor Zwolle 2022

Colofon

Armoede & Schulden Monitor 2021

Gemeente Zwolle
4 oktober 2022

Opdrachtgever

Maatschappelijke Ontwikkeling, Gemeente Zwolle

Samenstelling

Afdeling Informatievoorziening/ Gemeente Zwolle

Inhoud

	Samenvatting	6
1	Inleiding	9
1.1	Gebruik van brondata	9
1.2	Leeswijzer	9
	Deel I Minima in Zwolle	11
2	Minima in Zwolle	12
2.1	Definitie armoede	12
2.2	Ontwikkeling in minimahuishoudens	12
2.3	Minimahuishoudens naar huishoudtype	14
2.3.1	Het aandeel (percentage) minima per huishoudtype	15
2.4	Minimahuishoudens naar leeftijd hoofdkostwinner	16
2.4.1	Aandeel minima per leeftijdsgroep	17
2.5	Minimahuishoudens naar migratieachtergrond	18
2.5.1	Aandeel minima per herkomstgroep	19
2.6	Minimahuishoudens naar inkomensbron	19
2.6.1	Aandeel minima per inkomensbron	21
2.7	Minimahuishoudens naar Zwolse wijken	21
2.7.1	Aandeel minima per wijk	23
2.8	Kinderen in minimahuishoudens	24
3	Langdurige minima in Zwolle	28
3.1	Ontwikkeling in langdurige minima	28
3.2	Langdurige minima naar kenmerken	28
3.3	Langdurige minima naar inkomensbron	29
3.4	Kinderen in langdurige minimahuishoudens	30
4	Bereik van minimaregelingen in Zwolle	31
4.1	Bijstand	31
4.1.1	Bijstandsvolume, bijstandsontwikkeling en bijstandspopulatie	31
4.1.2	Instroom en uitstroom bijstand	33
4.2	Bijzondere bijstand	37
4.3	Collectieve zorgverzekering minima	38
4.4	Tegemoetkoming hoge zorgkosten	39
4.5	Individuele inkomenstoelage	39
4.6	Participatiefonds	40
4.7	Regelingen voor kinderen	41
4.7.1	Scholierenregeling	41
4.7.2	Sport- en cultuuractiviteiten en vakanties	42
4.7.3	Armoede en gezondheid kinderen	44
4.7.4	Peuterspeelzaal	44
4.7.5	Zwemvangnet	45
4.8	Noodfonds	46

4.9	Voedselbank	46
	Deel II Schuldenproblematiek in Zwolle	48
5	Inleiding	49
5.1	Definitie schuldenproblematiek	49
5.2	Beleid gemeente Zwolle	49
5.3	Leeswijzer	49
6	Omvang en ontwikkeling schuldenproblematiek	50
6.1	Omvang en ontwikkeling hulpvraag Op Orde	50
6.2	Omvang en ontwikkeling hulpvraag afdeling Schulddienstverlening	51
6.3	Gemiddelde schuldenlast	52
6.4	Aandeel schulden uitbetaald aan schuldeiser	52
6.5	Aantal schuldeisers	53
6.6	Meest voorkomende schuldeisers	53
6.7	Beslaglegging op bijstandsuitkeringen	54
6.8	Huisuitzettingen	55
6.9	Aantal crisisaanvragen	56
6.10	Bijzondere bijstand voor beschermingsbewind	56
6.11	Betaalgedrag en risicoprofiel	57
7	Bereik van ondersteuning bij geldproblemen in Zwolle	58
7.1	Bereik inzet op voorkomen van geldproblemen	58
7.1.1	Bezoekers Geldproblemen voorkomen en oplossen	58
7.1.2	Bezoekers Geldfit.nl	59
7.1.3	Gebruikers geldplannen NIBUD	61
7.1.4	Week van het Geld	62
7.1.5	Vroegsignalering Vroeg eropaf	63
7.1.6	Financieel Spreekuur studenten MBO/HBO	63
7.2	Bereik ondersteuning bij geldproblemen	64
7.2.1	Gemeentelijke ondersteuning bij schulden	64
7.2.2	Bezoekers Mijn Geldzaken	65
7.2.3	Jongeren geholpen met Perspectieffonds	66
7.2.4	Doorlooptijden schulddienstverleningstrajecten	67
8	Kenmerken Zwolse inwoners met financiële ondersteuning	68
8.1	Type huishouden	68
8.2	Leeftijd	68
8.3	Herkomst	69
8.4	Wijk	70
8.5	Inkomensbron	71
9	Ondernemers en schulden	72
9.1	Aantal faillissementen van bedrijven en instellingen	72
9.2	Aantal Bbz aanvragen	72
9.3	Aantal Tozo aanvragen	73

9.4	Aantal ondernemers geholpen door schulddienstverlening	74
	Bijlage 1 Gebruikte databronnen	75
	Bijlage 2 Verklarende begrippenlijst	76
	Bijlage 3 Tabellen minimahuishoudens	80
	Bijlage 4 Tabellen bijstand	82

Samenvatting

Om als gemeente een goede invulling te kunnen geven aan het armoede- en schuldenbeleid en de uitvoering ervan, is het noodzakelijk om de ontwikkelingen in de doelgroepen nauwlettend in de gaten te houden. Daarom voert gemeente Zwolle jaarlijks de Armoede- en Schuldenmonitor uit, waarvan de resultaten in deze rapportage worden gepresenteerd.

Waar veel mensen de verwachting hadden dat in de coronajaren 2020 en 2021 de situatie voor Zwolse huishoudens op het gebied van armoede en schulden zou verslechteren, bleek het tegendeel het geval. De resultaten van deze monitor laten juist een verbetering zien. Alles duidt erop dat Zwolle, net als Nederland als geheel, dankzij diverse ondersteunde maatregelen, behoorlijk ongeschonden uit de coronacrisis is gekomen.

Maar, 2022 ziet er veel minder goed uit. De koopkracht neemt dit jaar sterk af, de economische groei remt af en steeds meer mensen zullen, ook als gevolg van de hoge gasprijzen, te maken krijgen met armoede en schulden. Wat de gevolgen hiervan zijn voor de Zwolse huishoudens kunnen we nog niet beschrijven, omdat die recente data nog niet voorhanden zijn. De focus in deze monitor ligt op de ontwikkelingen in 2020 en 2021.

DEEL I MINIMA IN ZWOLLE

Minimahuishoudens

- Zwolle heeft in 2019 circa 6000 minimahuishoudens; 10,7% van de huishoudens in Zwolle behoort hiertoe. Dit is, in lijn met de landelijke trend, een iets lager percentage dan in 2018.
- Minimahuishoudens zijn verhoudingsgewijs vaak eenpersoonshuishoudens. De hoofdkostwinner van een minimahuishouden in Zwolle heeft relatief vaak uit een niet-westerse afkomst. Dit is in lijn met het landelijke beeld.
- Minimahuishoudens zijn oververtegenwoordigd in Diezerpoort en Holtenbroek.
- In Zwolle wonen 26.300 kinderen, waarvan bijna 2.000 kinderen in een minimahuishouden wonen (7,3%). Dit aandeel vertoont een dalende trend. Het overgrote deel van de kinderen uit minimahuishoudens woont in een eenoudergezin.

Langdurige minimahuishoudens

- In Zwolle behoort ongeveer de helft van de minimahuishoudens tot de langdurige minimahuishoudens.
- Van alle Zwolse huishoudens in 2019 behoort 6,2% tot de langdurige minimahuishoudens. Dit is hetzelfde percentage als in 2018.
- In Zwolle wonen ongeveer 900 kinderen in langdurige minimahuishoudens. Dit is 3,7% van alle kinderen. Dit percentage vertoont een stabiel beeld over de jaren heen.

Gebruik van Zwolse minima-regelingen

- In 2021 is het aantal bijstandsuitkeringen in Zwolle gedaald ten opzichte van 2020. Tussen 2019 en 2020 steeg het aantal bijstandsuitkeringen juist.
- Het aandeel bijstandsuitkeringen in Zwolle met een duur van langer dan 3 jaar loopt gestaag op. In het begin van 2022 heeft 61% van de bijstandsuitkeringen een duur van meer dan 3 jaar.
- De instroom in de bijstand in Zwolle is in 2020 toegenomen. Waarschijnlijk als gevolg van de start van de coronacrisis. Maar de instroom is in 2021 juist weer gedaald. De uitstroom is in 2021 groter dan de instroom.
- In 2021 maakten 2542 huishoudens gebruik van de bijzondere bijstand. Het aantal huishoudens dat gebruik maakt van de bijzondere bijstand is in 2021 met 5% gestegen ten opzichte van 2020 en met 9% ten opzichte van 2019.
- In 2021 is minder dan in voorgaande jaren gebruik gemaakt van de individuele inkomenstoeslag. Mogelijk speelt hier een rol dat vanaf 2021 de inkomenstoeslag uitsluitend digitaal aangevraagd kan worden.
- Zowel het aantal toekenningen als het aantal aanvragen voor het Participatiefonds ligt in 2021 hoger dan in 2020.
- Er zijn in 2021 meer kinderen geholpen door Jeugdfonds Sport in Zwolle dan in 2020.
- In 2021 maakten iets minder kinderen gebruik van gratis peuteropvang dan in 2020.
- Steeds meer kinderen uit steeds meer huishoudens maken gebruik van het zwemvangnet.
- Het aantal mensen dat gebruik maakte van de Voedselbank is gedurende 2021 gedaald. Aan het begin van 2021 had de Voedselbank Zwolle e.o. 353 klanten en eind 2021 waren dit er nog 281. De eerste cijfers van 2022 laten echter een stijging zien van het aantal gebruikers.

DEEL II SCHULDENPROBLEMATIEK IN ZWOLLE

Omvang en samenstelling problematische schulden

- Het aantal mensen met financiële problemen dat geholpen is door Op Orde is in 2021 ongeveer gelijk aan 2020 (ongeveer 2.500 Zwolse inwoners). Het aantal aanmeldingen bij de gemeentelijke schulddienstverlening daalt sinds 2018 (224 aanmeldingen in 2021).
- De gemiddelde schuldlast van iemand met schulden bedroeg in 2021 ongeveer €39.000. In 2021 was dit bedrag vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde.
- Het aantal huisuitzettingen en ontruimingën is in 2021 iets gestegen ten opzichte van 2020 maar nog steeds beduidend lager dan in de jaren daarvoor.

Bereik informatie en ondersteuning

- De gemeentelijke webpagina 'geldproblemen voorkomen en oplossen' had in 2021 ongeveer de helft minder bezoekers dan in 2020.
- Het aantal Zwolse bezoekers van de website van Geldfit is juist toegenomen: van ongeveer 2.800 in 2020 naar ongeveer 4.500 in 2021.
- Het gebruik van de geldplannen van het NIBUD door Zwolse inwoners neemt ieder jaar toe.

- Het financieel spreekuur van het Deltion College is in 2021 door 599 studenten bezocht. Dat is een stijging ten opzichte van 2020.
- Het aantal mensen dat budgetbeheer ontvangt via de gemeente is tussen 2017 en 2020 ieder jaar licht gestegen, maar in 2021 weer wat afgenomen. Ook bij het aantal schudregelingen en WSNP verklaringen is een dalende trend te zien tussen 2017 en 2020, maar tussen 2020 en 2021 lijkt het aantal mensen dat hier gebruik van maakt gestabiliseerd te zijn.

Schuldenaarsprofiel

- Inwoners met schulden die ondersteuning ontvangen, wonen relatief vaak in een eenpersoonshuishouden, zijn relatief vaak tussen de 25 en 45 jaar oud en zijn relatief vaak van niet-westerse afkomst.
- Inwoners met schulden die ondersteuning ontvangen wonen relatief vaak in Holtenbroek en Diezerpoort.
- Meer dan de helft van de inwoners met financiële ondersteuning heeft een uitkering sociale voorziening als voornaamste inkomensbron en bijna een kwart van hen heeft inkomen uit werk.

1 Inleiding

Net als voorgaande jaren, geeft de Armoede en Schulden monitor van de gemeente Zwolle inzicht in de omvang van de groep minima en de schuldenproblematiek in Zwolle. Daarbij wordt een vergelijking gemaakt met de landelijke ontwikkelingen op dit gebied.

De armoede- en schuldenproblematiek stond de afgelopen jaren volop in de schijnwerpers door het uitbreken van de coronapandemie. Het was de verwachting dat de coronacrisis zou zorgen voor een flink toename van de groep mensen die met armoede of schulden te maken heeft. Deze stijging bleef gelukkig uit door de diverse fiscale overheidsmaatregelen en het omvangrijke coronasteunpakket.¹

De nieuwste cijfers van het CPB ('augustusraming', 2022) geven echter een somber beeld voor 2022. De koopkracht krijgt een enorme tik, de economische groei remt af en steeds meer mensen krijgen te maken met armoede. "De Nederlandse economie is sterk uit de coronacrisis gekomen, maar het beeld is aan het kantelen", schrijft het CPB. Vanwege de hoge gasprijzen van dit moment waarschuwt het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) dat niet alleen de huishoudens met lage inkomens hierdoor in de knel komen, maar ook de groep met een middeninkomen².

In deze monitor is de zorgelijke situatie van 2022 nog niet terug te zien. We zien vooralsnog geen stijging van het aantal minimahuishoudens en een daling van het aantal aanmeldingen bij de Zwolse schulddienstverlening. Dit komt overeen met het landelijke beeld: het aantal huishoudens met problematische schulden was in 2020 en 2021 niet of nauwelijks toegenomen³ en de werkloosheid is in 2021 zelfs gedaald⁴. Kijken we naar het bijstandsvolume dan zien we ook daar een duidelijke afname van het aantal uitkeringen in 2021. Dit jaar is zelfs het laagste aantal mensen in de bijstand geconstateerd in acht- en een half jaar⁵.

1.1 Gebruik van brondata

De gegevens in beide gedeelten van de monitor zijn afkomstig uit verschillende bronnen. Cijfers over bijvoorbeeld de aantallen minimahuishoudens en hun kenmerken, worden beschikbaar gesteld door het CBS. Voor het inzicht in het gebruik van lokale armoederegelingen maken we gebruik van de gemeentelijke registraties en die van onze partners. Voor een beeld over de schuldenproblematiek in Zwolle maken we gebruik van de registraties van een aantal landelijke partijen, zoals Nibud en Geldfit, de gemeentelijke registraties en registraties van partners. Een gedetailleerd overzicht van de gebruikte databronnen is in bijlage 1 te vinden.

1.2 Leeswijzer

In het eerste deel van deze monitor worden de ontwikkelingen in het aantal minimahuishoudens en hun aandeel in de totale Zwolse bevolking in beeld gebracht. Daarnaast worden kenmerken van de minimahuishoudens, zoals het type huishoudens,

¹ CBS armoede en sociale uitsluiting 2021

² Nibud. [Door hoge energieprijzen komen nu ook middeninkomens niet rond - Nibud](#). 2022

³ CBS schuldenproblematiek in beeld dashboard

⁴ CBS Nieuwsbericht: [Werkloosheid daalt het sterkst onder jongeren \(cbs.nl\)](#). 2021.

⁵ CBS Nieuwsbericht. [407 duizend mensen in de bijstand: laagste aantal in achtenhalf jaar \(cbs.nl\)](#). 2022.

leeftijd en inkomensbron, gepresenteerd (hoofdstukken 1 en 2). Vervolgens wordt het bereik van de regelingen waar minimahuishoudens in Zwolle gebruik van kunnen maken, geschetst (hoofdstuk 4).

Het tweede deel van de monitor geeft inzicht in de omvang en de ontwikkeling van de schuldenproblematiek in Zwolle (hoofdstuk 6). Daarna laten we zien in hoeverre er gebruik wordt gemaakt van voorzieningen om geldproblemen te voorkomen en op te lossen (hoofdstuk 7). Tot slot worden de kenmerken van schuldenaren in kaart gebracht (hoofdstuk 8).

Deel I Minima in Zwolle

2 Minima in Zwolle

In dit hoofdstuk presenteren we de gegevens over minima in Zwolle (huishoudens en personen). Nagenoeg alle gegevens in dit hoofdstuk zijn afkomstig uit het Integrale Inkomens- en Vermogensonderzoek (IIV) van het CBS. Het peiljaar is, hetzij anders vermeld, 2019. Regelmatig worden ook de voorlopige cijfers van 2020 gepresenteerd. Meer recentere cijfers zijn niet beschikbaar.⁶

In bijlage 3 staan enkele tabellen met gegevens over minimahuishoudens.

2.1 Definitie armoede

In deze monitor spreken we over minimahuishoudens. Hiermee bedoelen we huishoudens met minimaal 1 jaar een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Het sociaal minimum is gelijk aan de hoogte van de bijstandsuitkering (tot aan de pensioengerechtigde leeftijd) en het AOW-pensioen (vanaf de pensioengerechtigde leeftijd). Zie voor de bedragen bijlage 2, tabel B.3.

Deze bedragen gelden voor alle typen inkomens, of het inkomen nu uit arbeid, uitkering of onderneming komt. Het gaat dus niet alleen over huishoudens met een bijstandsuitkering of AOW.

Voor een aantal Zwolse armoederegelingen geldt een inkomensgrens van 130% van het sociaal minimum. Door verschillende inkomensgrenzen bij de verschillende regelingen te hanteren, probeert de gemeente Zwolle een eventuele armoedeval te beperken. Een armoedeval betekent dat een huishouden er financieel op achteruit gaat wanneer het inkomen toeneemt en men hierdoor geen gebruik meer kan maken van diverse inkomensafhankelijke regelingen.

Ook de mensen met een schuldregeling, die alleen het vrij te laten bedrag van hun inkomen kunnen besteden, worden tot de armoededoelgroep gerekend. Dit vrij te laten bedrag is het minimumbedrag dat een schuldenaar overhoudt om de vaste lasten en het levensonderhoud van te betalen.

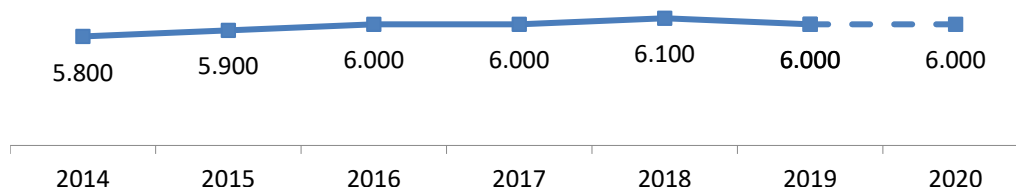
Wanneer huishoudens minimaal 3 jaar een laag inkomen hebben, worden zij in Zwolle tot de huishoudens met een *langdurig* laag inkomen gerekend. Dit is in tegenstelling tot het CBS dat in haar definitie van een *langdurig* laag inkomen uitgaat van minimaal 4 jaar.

2.2 Ontwikkeling in minimahuishoudens

Het *aantal* minimahuishoudens in Zwolle is toegenomen in de periode 2014-2018 (zie figuur 2.1). In 2019 daalde het aantal licht en telde Zwolle 6.000 huishoudens die tenminste 1 jaar een inkomen van maximaal 110% van het sociaal minimum hadden. De voorlopige cijfers van 2020 laten eenzelfde aantal minimahuishoudens in Zwolle zien.

⁶ Het Integrale Inkomens- en Vermogensonderzoek wordt jaarlijks door het CBS uitgevoerd. De cijfers op gemeenteniveau komen pas (veel) later beschikbaar. Zodoende rapporteren we in deze monitor cijfers van 2019 en voorlopige cijfers van 2020.

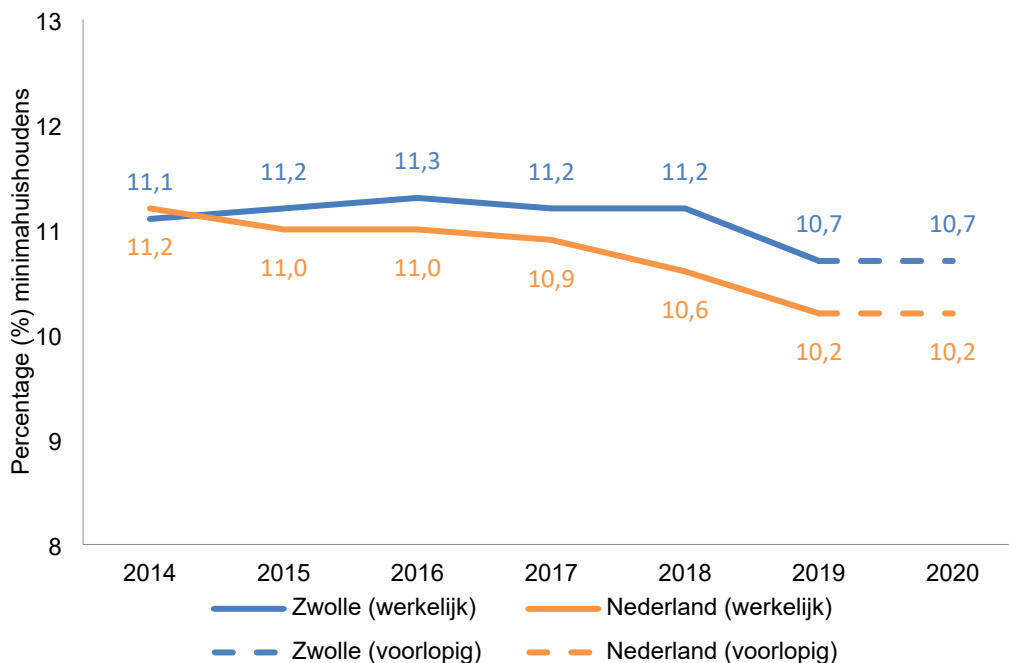
Figuur 2.1 Ontwikkeling aantal minimahuishoudens, 2014-2020

Kijken we in figuur 2.2 naar het *percentage* minimahuishoudens in Zwolle, dan zien we dat dit in de periode 2015-2018 licht is gestegen. In 2019 zien we juist een lichte daling van het percentage minimahuishoudens in Zwolle. De voorlopige cijfers van 2020 komen overeen met die van 2019.

Landelijk is het aandeel minimahuishoudens afgenomen sinds 2016 en in Zwolle vanaf 2018. Verder laat figuur 2.2 zien dat het aandeel minimahuishoudens in Zwolle sinds 2015 iets hoger ligt dan het landelijk gemiddelde. In veel (middel)grote steden zijn deze percentages hoger dan het landelijke gemiddelde.

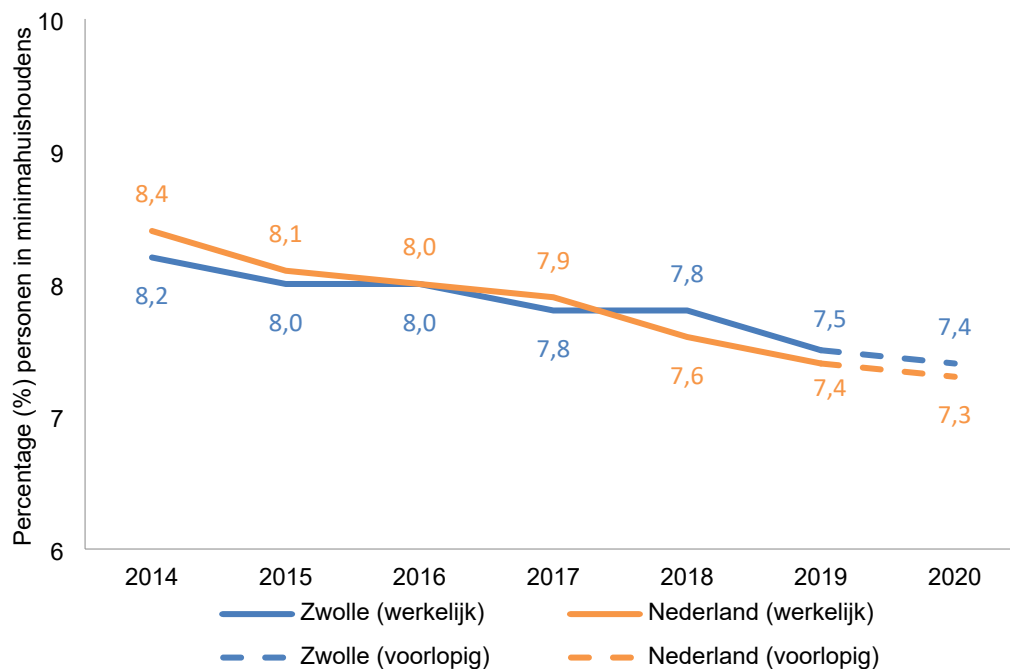
Figuur 2.2 Ontwikkeling percentage minimahuishoudens, 2014-2020

Bron: CBS IIV

We hebben ook het aandeel personen in minimahuishoudens in Zwolle vergeleken met de landelijke cijfers. Figuur 2.3 laat eveneens een dalende lijn zien en toont aan dat het percentage personen in minimahuishoudens in Zwolle vanaf 2018 net iets boven het landelijk percentage ligt. In de jaren daarvoor lag het aandeel personen in minimahuishoudens in Zwolle juist altijd iets onder het landelijk percentage.

Figuur 2.3 Ontwikkeling percentage personen in minimahuishoudens, 2014-2020

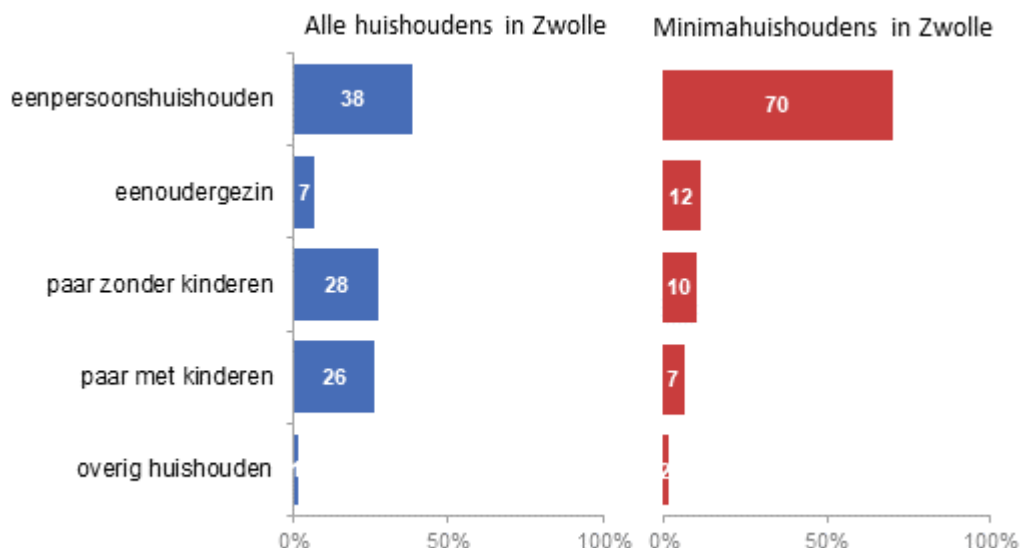
Bron: CBS IIV

2.3

Minimahuishoudens naar huishoudtype

Minimahuishoudens zijn verhoudingsgewijs vaak eenpersoonshuishoudens. Zeven op de tien (70%) van de minimahuishoudens zijn eenpersoonshuishoudens, terwijl slechts 38% van alle Zwolse huishoudens een eenpersoonshuishouden is (zie figuur 2.4). Ook eenoudergezinnen zijn oververtegenwoordigd onder de minimahuishoudens: 12% van de minimahuishoudens is een eenoudergezin, terwijl slechts 7% van alle Zwolse huishoudens een eenoudergezin is. Paren (zonder of met kinderen) zijn juist ondervertegenwoordigd onder de minimahuishoudens: van de minimahuishoudens is 17% een paar (zonder of met kinderen), terwijl 54% van alle Zwolse huishoudens een paar (zonder of met kinderen) is.

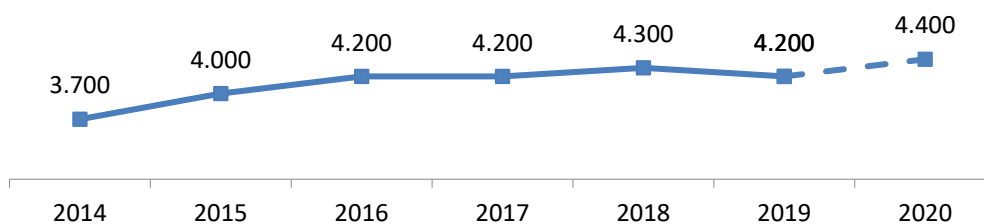
Figuur 2.4 Minimahuishoudens naar huishoudtypen, 2019

Bron: CBS IIV

Kijken we naar de aantallen dan zien we dat het *aantal* minima eenpersoonshuishoudens is toegenomen: in 2014 telde Zwolle 3.700 minima eenpersoonshuishoudens, in 2020 waren dit er, op basis van de voorlopige cijfers, 4.400 (zie figuur 2.5). Dit is in lijn met de toename van het totaal aantal eenpersoonshuishoudens in Zwolle.

Figuur 2.5 Ontwikkeling aantal minima eenpersoonshuishoudens, 2013-2019

Bron: CBS IIV

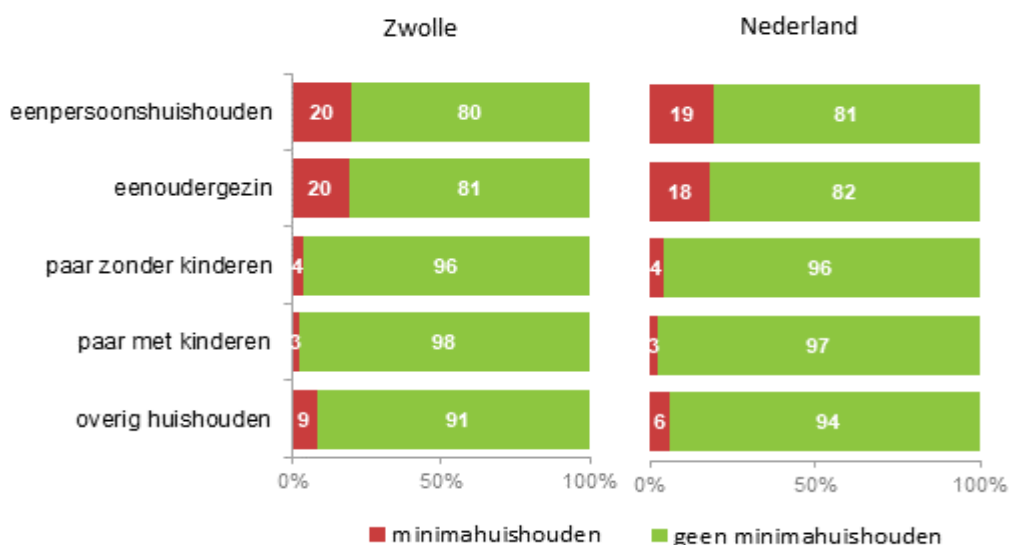
2.3.1

Het aandeel (percentage) minima per huishoudtype

Het *percentage* minimahuishoudens per huishoudtype staat weergegeven in figuur 2.6. Bij de Zwolse eenoudergezinnen en eenpersoonshuishoudens is één op de vijf (20%) een minimahuishouden. Dit is vergelijkbaar met de rest van Nederland.

Het aandeel minimahuishoudens onder de Zwolse eenpersoonshuishoudens is afgenomen. In 2015 bijvoorbeeld was 26% van de eenpersoonshuishoudens in Zwolle een minimahuishouden, terwijl dit 22% was in Nederland.

Figuur 2.6 Aandeel minimahuishoudens per huishoudtype, 2019

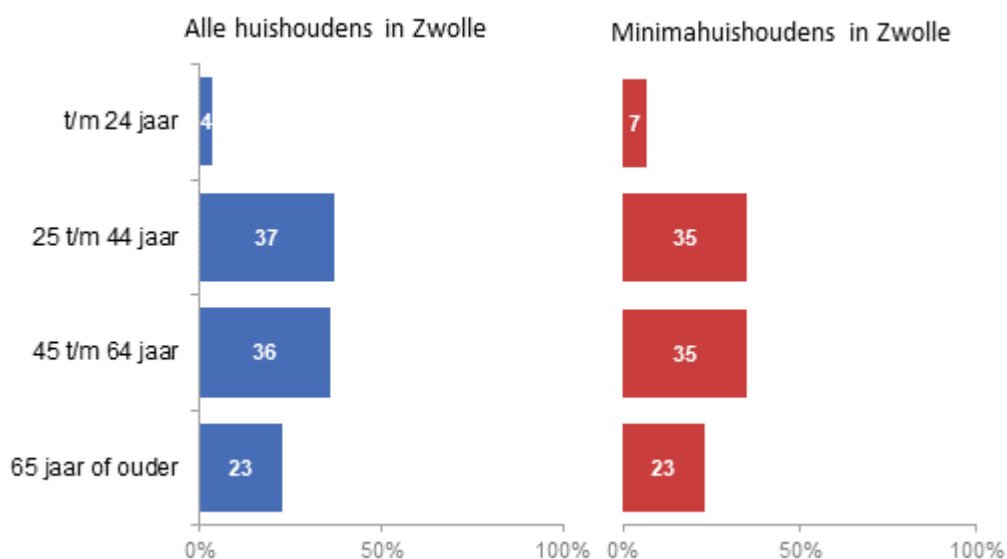
Bron: CBS IIV

2.4

Minimahuishoudens naar leeftijd hoofdkostwinner

In figuur 2.7 staat de verdeling van minimahuishoudens over de leeftijdsgroepen. Het grootste deel (70%) van de minimahuishoudens in Zwolle heeft een hoofdkostwinner⁷ in de leeftijd 25 t/m 64 jaar. Verder is te zien dat de minimahuishoudens iets vaker een jonge (t/m 24 jaar) hoofdkostwinner hebben dan gemiddeld.

Figuur 2.7 Minimahuishoudens naar leeftijd hoofdkostwinner, 2019

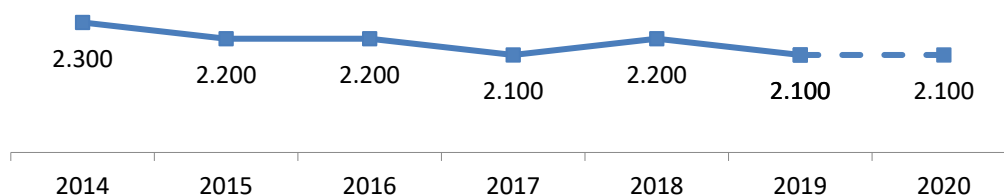
De verdeling van de minimahuishoudens naar leeftijdsgroepen is niet tot nauwelijks

Bron: CBS IIV

⁷ Het CBS hanteert als definitie voor hoofdkostwinner: de persoon in het huishouden met de belangrijkste sociaaleconomische positie. Daarbij wordt gekeken naar het inkomen, de inkomensbron en de samenstelling van het huishouden. Zie voor nadere uitleg van dit begrip Bijlage 2.

gewijzigd sinds 2015. Kijken we naar de aantallen (zie figuur 2.8), dan zien we dat het aantal huishoudens met een hoofdkostwinner tussen 25 en 45 jaar sinds 2017 vrij stabiel is gebleven.

Figuur 2.8 Ontwikkeling aantal minimahuishoudens met hoofdkostwinner in leeftijd 25-45 jaar, 2014-2020

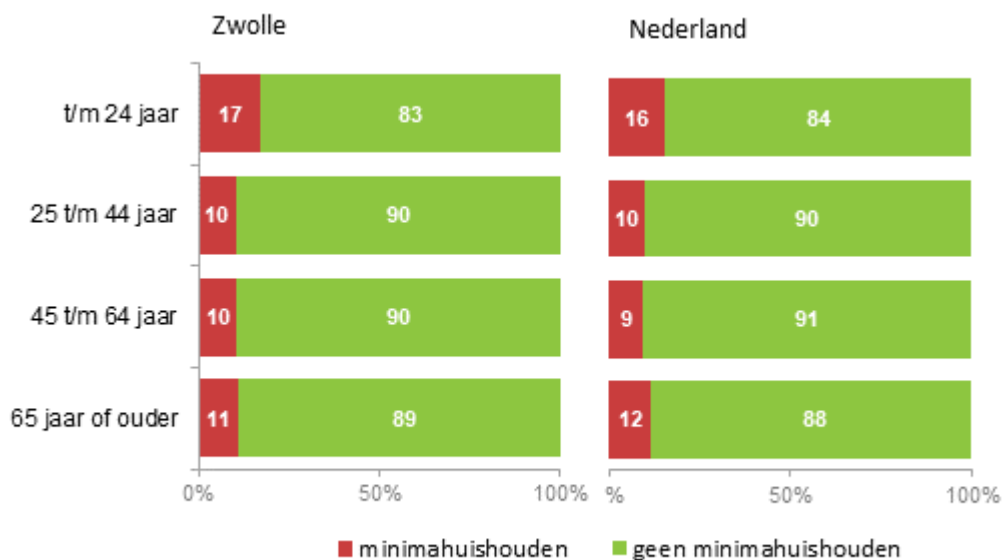
Bron: CBS IIV

2.4.1

Aandeel minima per leeftijdsgroep

In figuur 2.9 is per leeftijdsgroep het aandeel minimahuishoudens weergegeven. Net als in de rest van Nederland, zijn in Zwolle huishoudens met een hoofdkostwinner jonger dan 25 jaar relatief vaak minimahuishoudens (17%).

Figuur 2.9 Aandeel minimahuishoudens per leeftijdsgroep hoofdkostwinner, 2019

Bron: CBS IIV

2.5

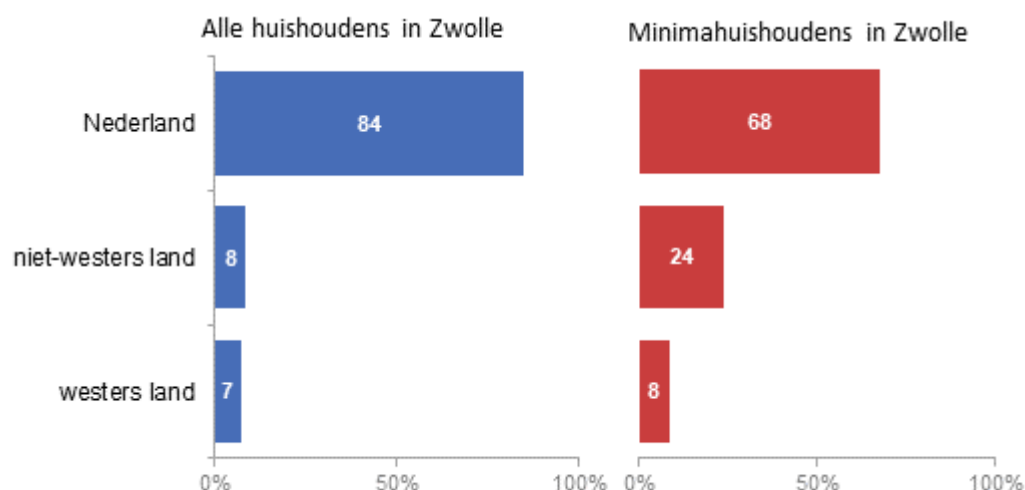
Minimahuishoudens naar migratieachtergrond

Onder de minimahuishoudens zijn huishoudens met een hoofdkostwinner met een niet-westerse migratieachtergrond⁸ oververtegenwoordigd (zie figuur 2.10). Ongeveer een

⁸ Deze indeling wordt door het CBS gehanteerd. Hierbij bepaalt het geboorteland van de ouders en/of de persoon zelf of de migratieachtergrond westers of niet-westers is. Van westerse migratieachtergrond wordt

kwart (24%) van de minimahuishoudens heeft namelijk een hoofdkostwinner met een niet-westerse migratieachtergrond ten opzichte van 8% van alle huishoudens in Zwolle.

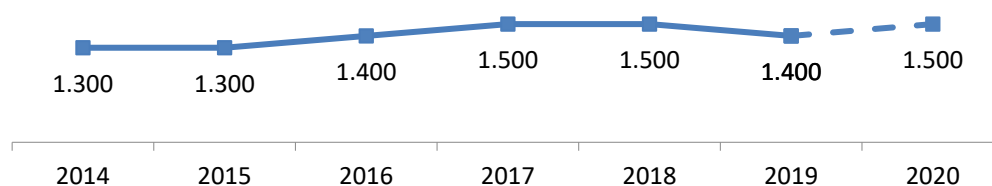
Figuur 2.10 Minimahuishoudens naar herkomstgroep, 2019

Bron: CBS IIV

Het *aantal* minimahuishoudens met een niet-westerse hoofdkostwinner is sinds 2017 vrij stabiel (zie figuur 2.11).

Figuur 2.11 Ontwikkeling aantal minimahuishoudens met niet-westerse hoofdkostwinner, 2014-2020

Bron: CBS IIV

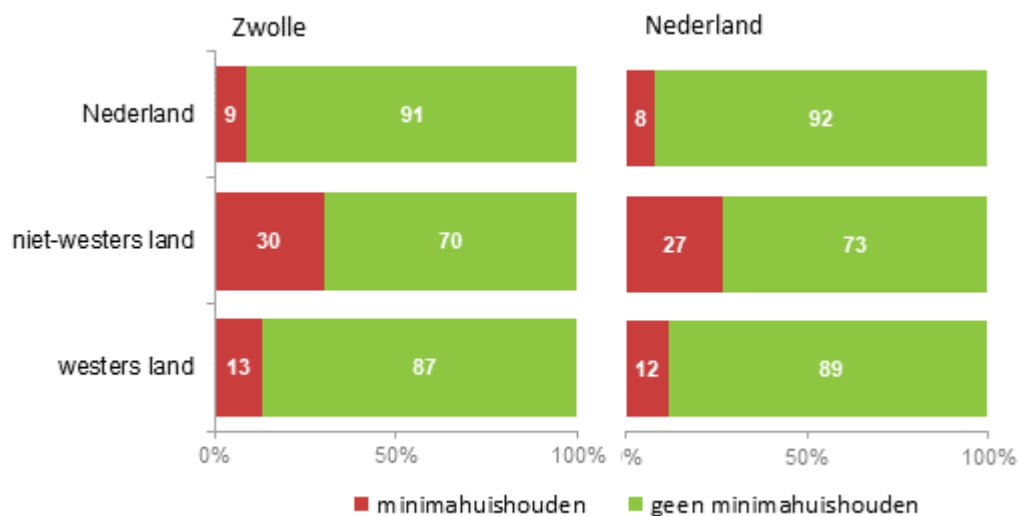
2.5.1

Aandeel minima per herkomstgroep

In figuur 2.12 is per herkomstgroep weergegeven welk aandeel minimahuishoudens hebben. In Zwolle behoort 30% van de huishoudens, waarvan de hoofdkostwinner een niet-westerse achtergrond heeft, tot de minima. In Nederland als geheel is dit 27%.

Figuur 2.12 Aandeel minimahuishoudens per herkomstgroep, 2019

gesproken indien het één van de landen in Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika en Oceanië, en Indonesië en Japan betreft. Van niet-westerse migratieachtergrond wordt gesproken indien het één van de landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije betreft.

Bron: CBS IIV

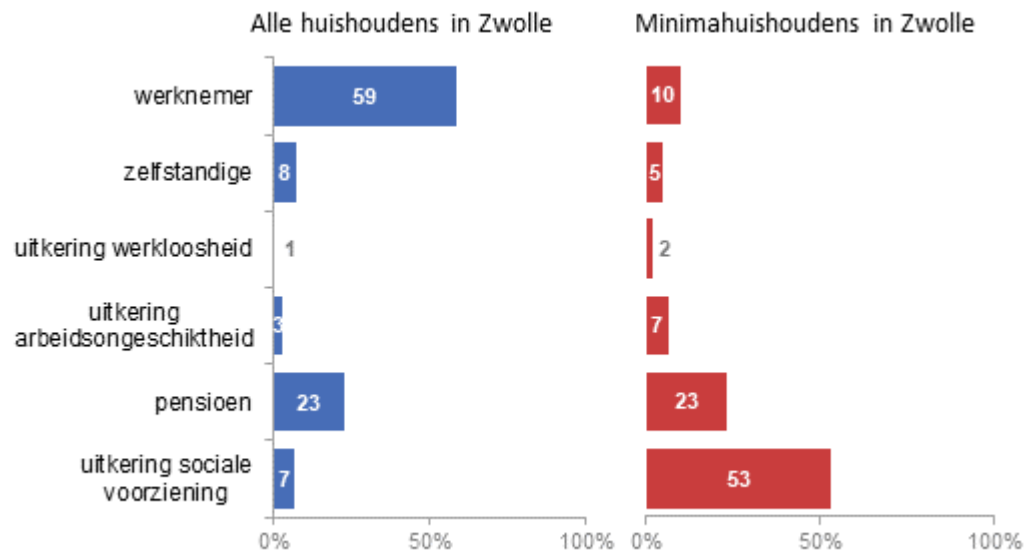
2.6

Minimahuishoudens naar inkomensbron

Van de minimahuishoudens heeft meer dan de helft (53%) een uitkering sociale voorziening⁹ als voornaamste bron van inkomen (zie figuur 2.13). Van alle huishoudens in Zwolle heeft 7% een uitkering sociale voorziening. Van de minimahuishoudens heeft 10% een inkomen uit arbeid (in loondienst), ten opzichte van 59% van alle huishoudens in Zwolle. Het aandeel minimahuishoudens met een werkloosheidsuitkering is erg klein.

⁹ De term "uitkering sociale voorziening" wordt door het CBS gehanteerd voor de uitkering op grond van de Participatiewet, IOAW, IOAZ, BBZ en Wajong.

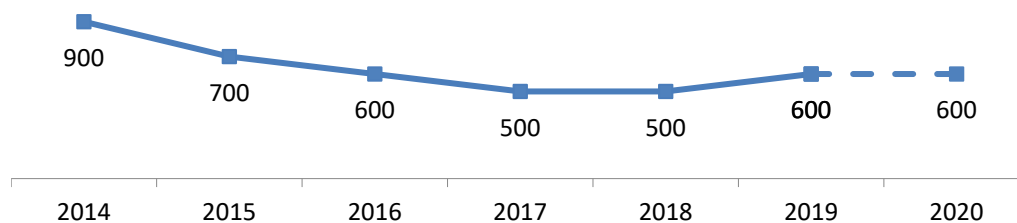
Figuur 2.13 Minimahuishoudens naar inkomensbronnen, 2018

Bron: CBS IIV

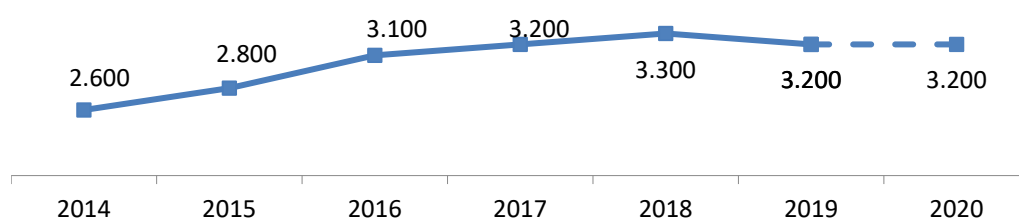
We zien vergeleken met 2014 een afname van het *aantal* minimahuishoudens met een inkomen uit een dienstverband (zie figuur 2.14) en een stijging van het aantal minimahuishoudens met een uitkering sociale voorziening (zie figuur 2.15). De laatste jaren is er echter sprake van een relatief stabiel beeld als het gaat om de inkomstenbron van de minimahuishoudens.

Figuur 2.14 Ontwikkeling aantal minimahuishoudens met inkomen uit dienstverband, 2014-2020

Bron: CBS IIV

Figuur 2.15 Ontwikkeling aantal minimahuishoudens met inkomen uit uitkering sociale voorziening, 2014-2020

Bron: CBS IIV

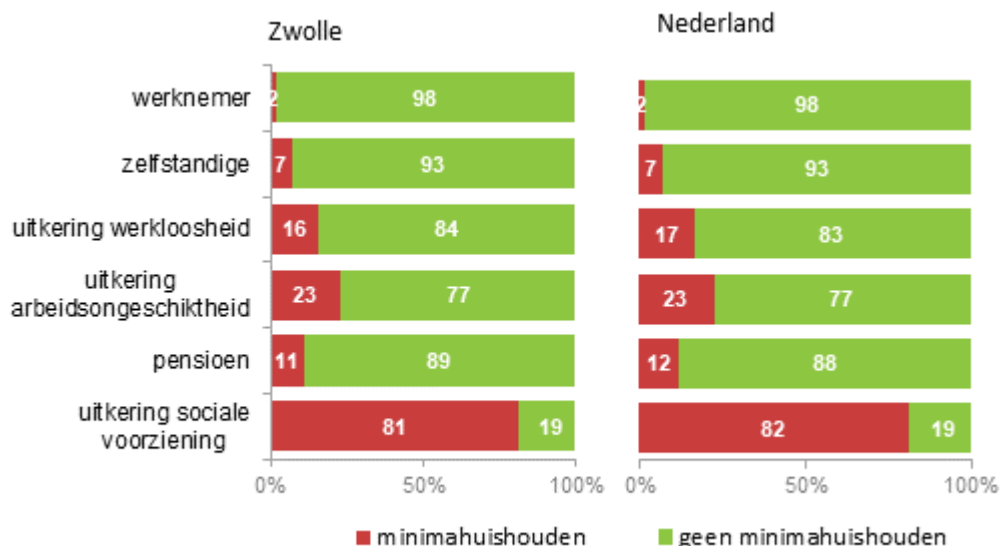
2.6.1

Aandeel minima per inkomensbron

In figuur 2.16 is per inkomensbron het aandeel minimahuishoudens weergegeven. Hierin is te zien dat 81% van de Zwolse huishoudens met een uitkering sociale voorziening tot de minimahuishoudens behoort. Dit komt overeen met het landelijk gemiddelde.

Van de Zwolse huishoudens met een uitkering wegens ziekte of arbeidsongeschiktheid behoort 23% tot de minimahuishoudens. Ook dit is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. Ongeveer een zesde (16%) van de huishoudens met een werkloosheidsuitkering behoort tot de minima. Ook dit is in lijn met het landelijke beeld.

Figuur 2.16 Aandeel minimahuishoudens per inkomensbron, 2019

Bron: CBS IIV

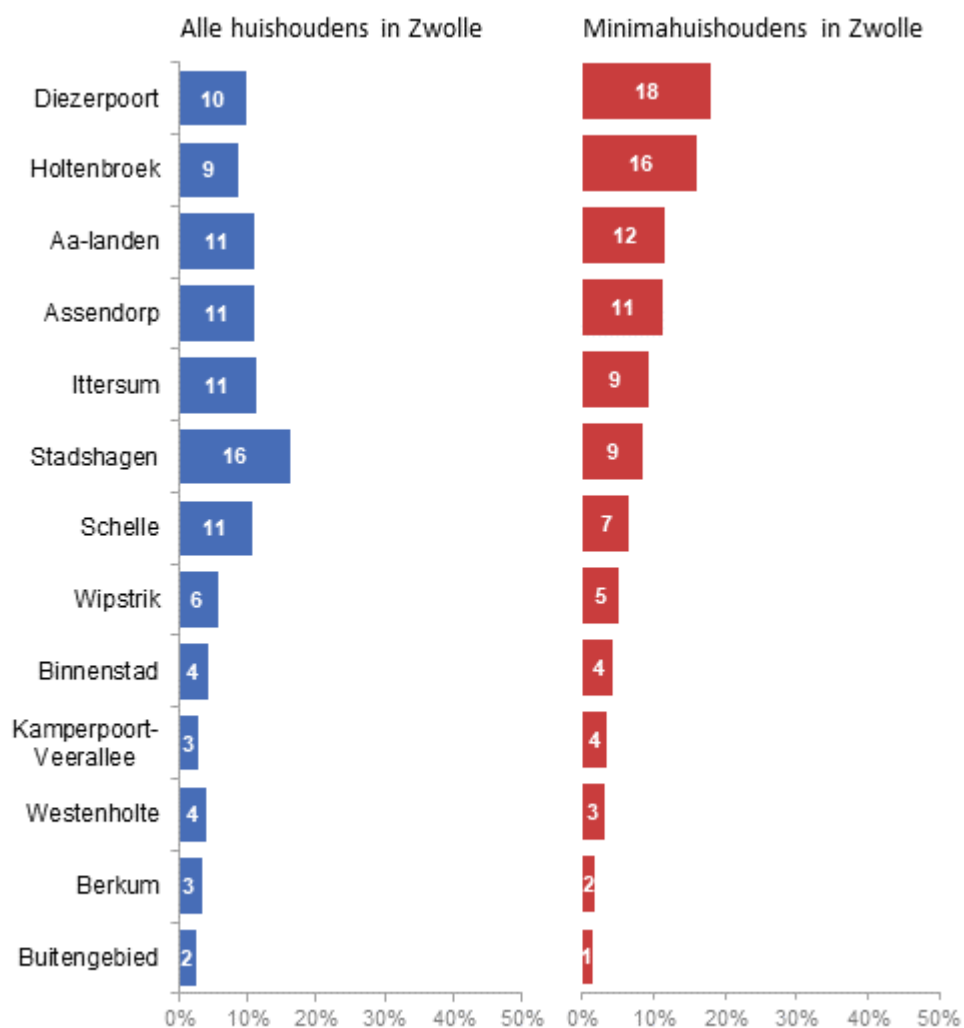
2.7

Minimahuishoudens naar Zwolse wijken

Van alle minimahuishoudens, woont circa één derde (34%) in Diezerpoort of Holtenbroek (zie figuur 2.17). Dit terwijl in deze twee wijken slechts 19% van de Zwolse huishoudens woont. Er wonen dus relatief veel minimahuishoudens in Diezerpoort en Holtenbroek.

In Stadshagen en Schelle wonen juist relatief weinig minimahuishoudens. Zo woont 9% van de minimahuishoudens in Stadshagen, terwijl deze wijk 16% van alle Zwolse huishoudens huisvest.

Figuur 2.17 Minimahuishoudens naar wijken¹⁰, 2019

Bron: CBS IIV

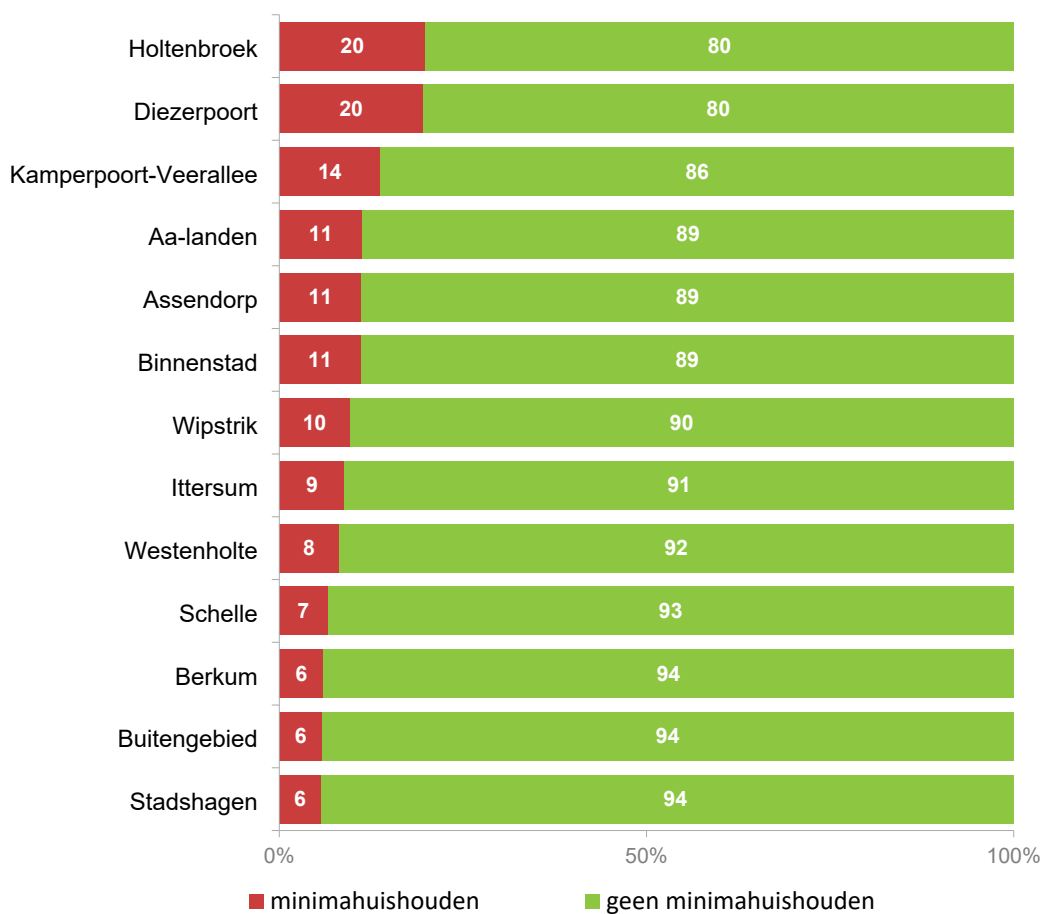
¹⁰ Hierbij wordt de wijkenindeling van het CBS gehanteerd.

2.7.1

Aandeel minima per wijk

In figuur 2.18 is per wijk het aandeel minimahuishoudens weergegeven. Van alle huishoudens in Holtenbroek is 20% een minimahuishouden. Ook in Diezerpoort is een vijfde van de huishoudens een minimahuishouden. Dat is bijna twee keer zo veel als gemiddeld in Zwolle. In de wijken Ittersum, Westenholte, Schelle, Stadshagen, Berkum en in het Buitengebied is minder dan 10% van de huishoudens een minimahuishouden.

Figuur 2.18 Aandeel minimahuishoudens per wijk, 2019¹¹

Bron: CBS IIV

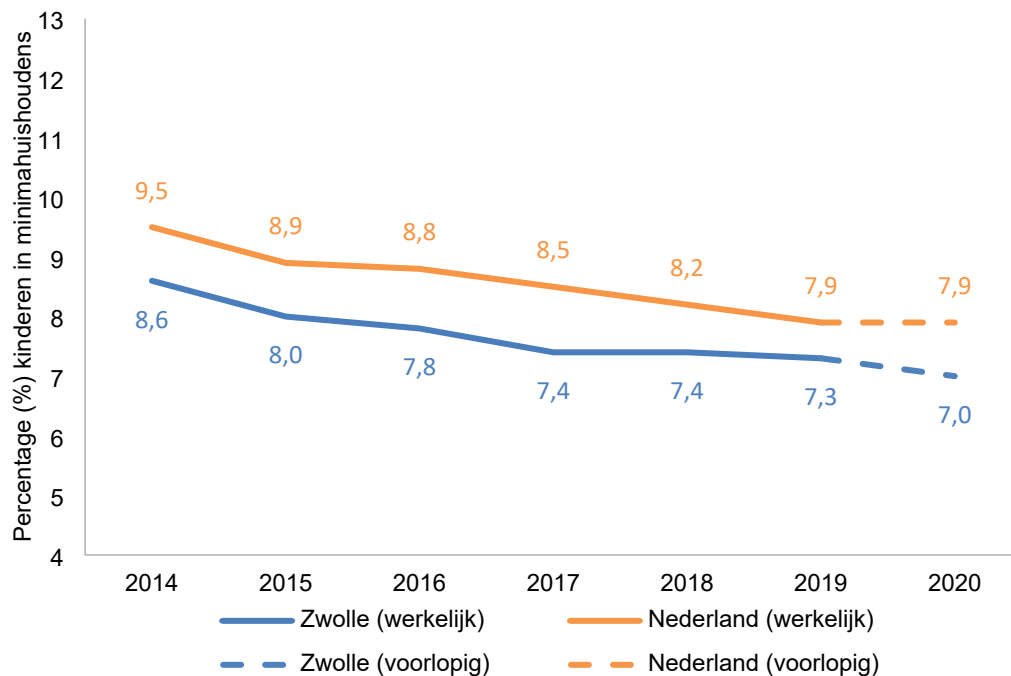
¹¹ Hierbij wordt de wijkenindeling van het CBS gehanteerd.

2.8

Kinderen in minimahuishoudens

In Zwolle wonen in totaal 26.300 kinderen¹² waarvan er bijna 2000 in een minimahuishouden wonen. Omgerekend betekent dit dat in 2019 7,3% van de Zwolse kinderen in een minimahuishouden woonde (zie figuur 2.19). Het aandeel Zwolse kinderen dat in een minimahuishouden woont, is de laatste jaren stabiel en ligt iets onder het landelijk gemiddelde. De voorlopige cijfers van 2020 laten echter een lichte daling zien van het percentage Zwolse kinderen in minimahuishoudens: van 7,3% in 2019 naar 7,0% in 2020.

Figuur 2.19 Ontwikkeling percentage kinderen in minimahuishoudens, 2014-2020

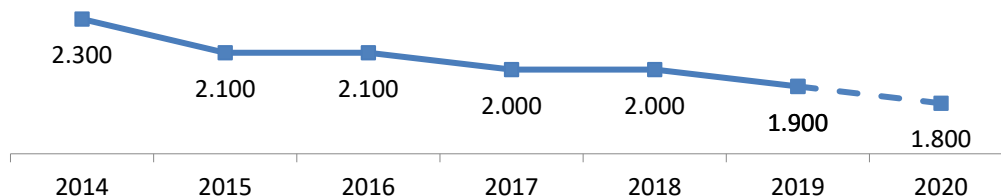

Bron: CBS IIV

Ook het *aantal* kinderen dat in een minimahuishouden woont, vertoont een dalende trend (zie figuur 2.20). Ook hier zien we dat de voorlopige cijfers van 2020 duiden op een (verdere) daling van het aantal kinderen in minimahuishoudens.

¹² Daar waar staat “alle Zwolse kinderen”, bedoelen we Zwolse kinderen van 0-18 jaar, uitgezonderd de kinderen die in een instelling of tehuis wonen. Als we spreken van “ouder/verzorger” bedoelen we de hoofdkostwinner van het huishouden. Dit zal in enkele gevallen iemand anders zijn dan de ouder of verzorger.

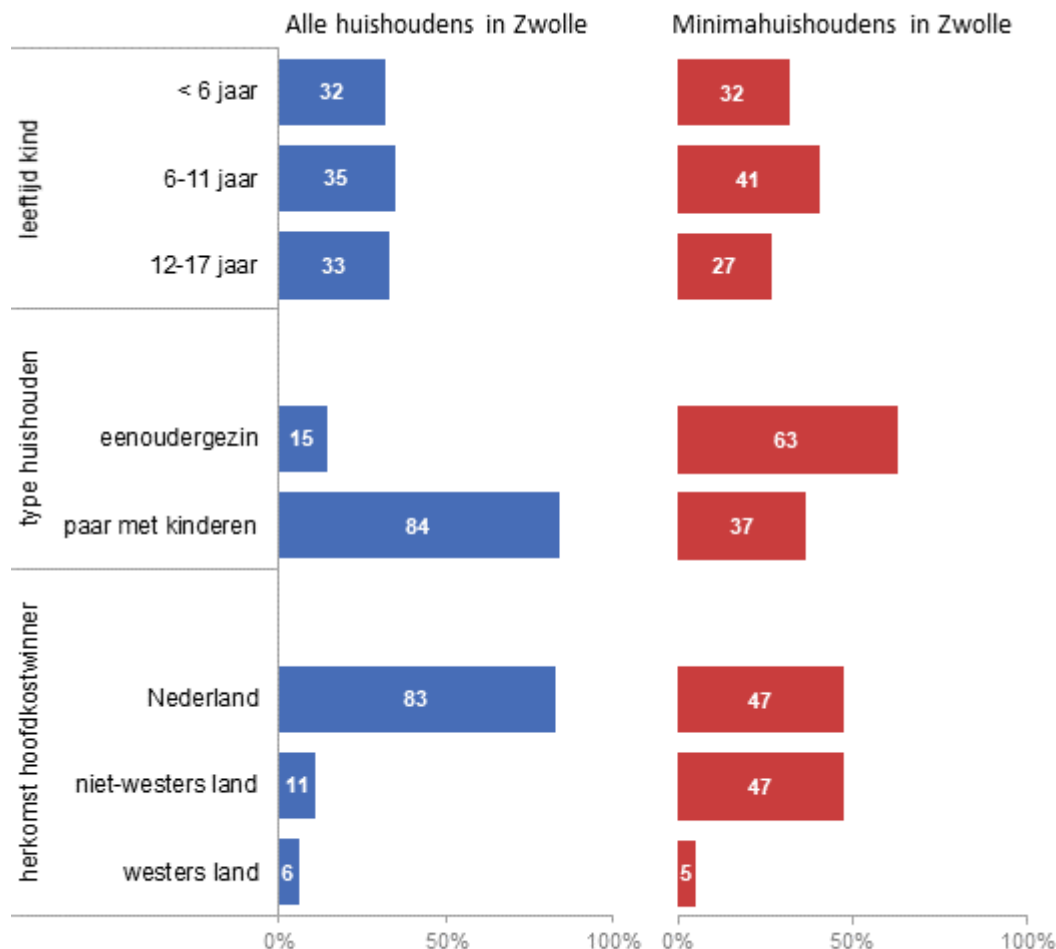
Figuur 2.20 Ontwikkeling aantal kinderen in minimahuishoudens, 2014-2020

Bron: CBS IIV

In figuur 2.21 staan enkele kenmerken van kinderen uit minimahuishoudens weergegeven. Het meest opvallend is dat 63% van de kinderen uit minimahuishoudens in een eenoudergezin woont, terwijl van alle kinderen in Zwolle 15% in een eenoudergezin woont. Daarnaast valt op dat bij 47% van de kinderen uit minimahuishoudens de hoofdkostwinner uit een niet-westers land komt.

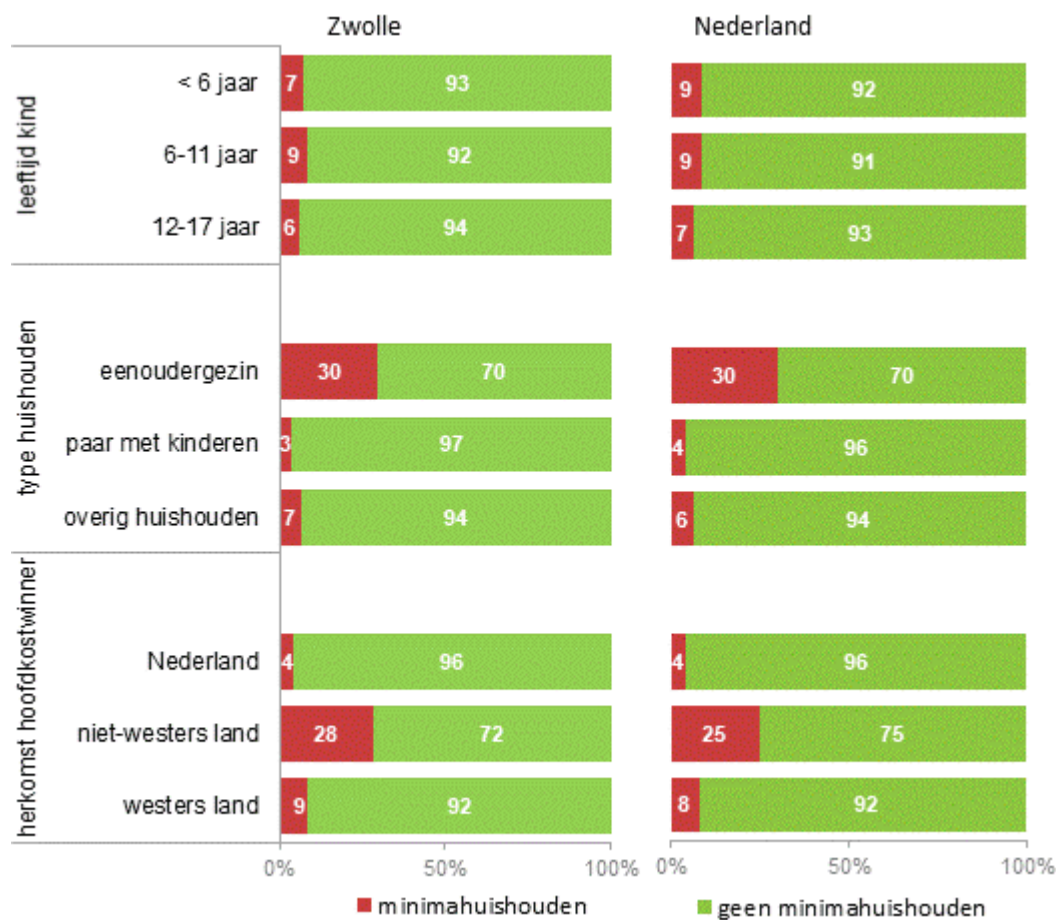
Figuur 2.21 Kenmerken van kinderen in minimahuishoudens, 2019

Bron: CBS IIV

In figuur 2.22 is per kenmerk het aandeel kinderen in minimahuishoudens weergegeven. Van de Zwolse kinderen uit een eenoudergezin woont 30% in een minimahuishouden. Dit is vergelijkbaar met het landelijke aandeel. Daarnaast zien we dat van de Zwolse kinderen, met een niet-westerse hoofdkostwinner, 28% in een minimahuishouden woont. Dit aandeel ligt iets hoger dan landelijk (25%).

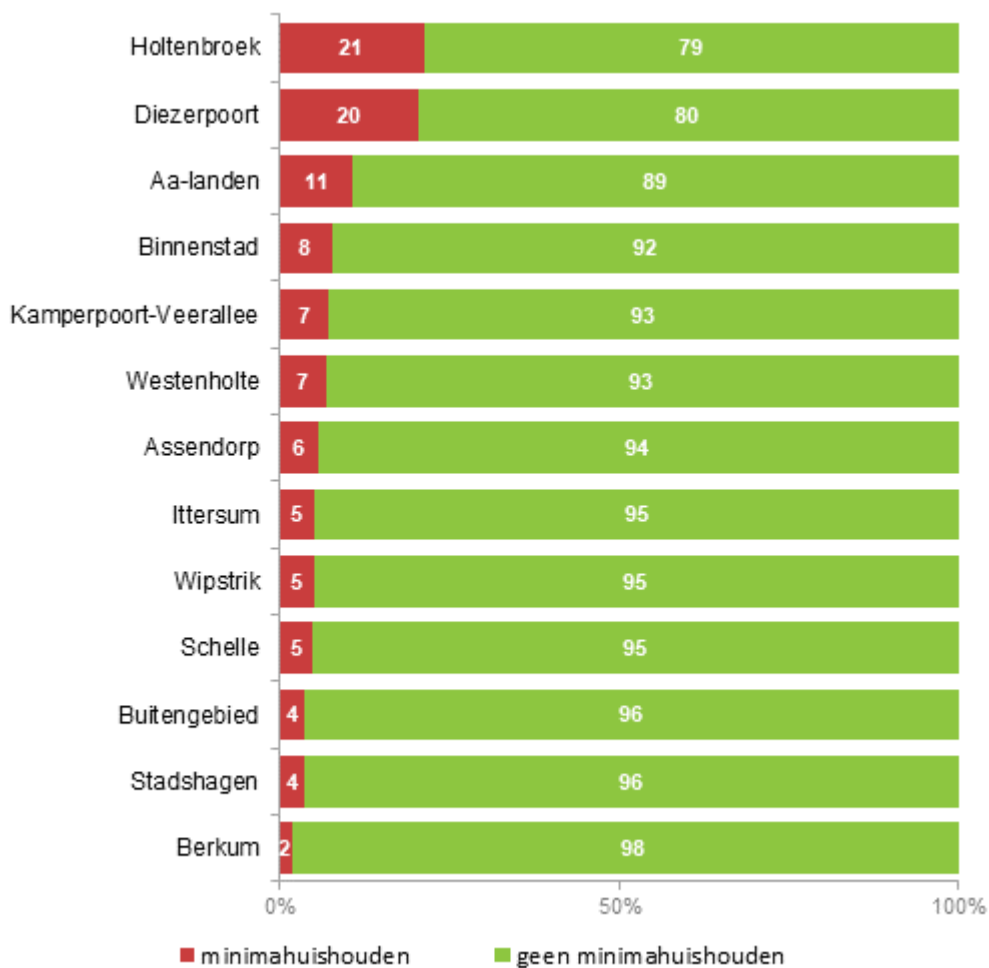
Figuur 2.22 Aandeel kinderen in minimahuishoudens per kenmerk, 2019

Bron: CBS IIV

In figuur 2.23 is per wijk het aandeel kinderen in minimahuishoudens aangegeven. Het aandeel kinderen dat in minimahuishoudens woont, is het grootst in de wijken Holtenbroek en Diezerpoort. Daar woont 21% respectievelijk 20% van de kinderen in een minimahuishouden. Dat is bijna drie keer zo veel als gemiddeld in Zwolle.

Figuur 2.23 Aandeel kinderen in minimahuishoudens per wijk, 2019¹³

Bron: CBS IIV

¹³ Hierbij wordt de wijkenindeling van het CBS gehanteerd.

3 Langdurige minima in Zwolle

In dit hoofdstuk presenteren we gegevens over langdurige minima in Zwolle. Deze gegevens zijn afkomstig uit het Integrale Inkomens- en Vermogensonderzoek (IIV) van het CBS. Dit betekent dat we hier de definitie van langdurige minima hanteren die het CBS hanteert. Deze is: huishoudens die 4 jaar of langer een inkomen hebben tot 110% van het sociaal minimum. Ook voor deze gegevens geldt dat meestal het peiljaar 2019 is. Indien beschikbaar worden de voorlopige 2020 cijfers vermeld.

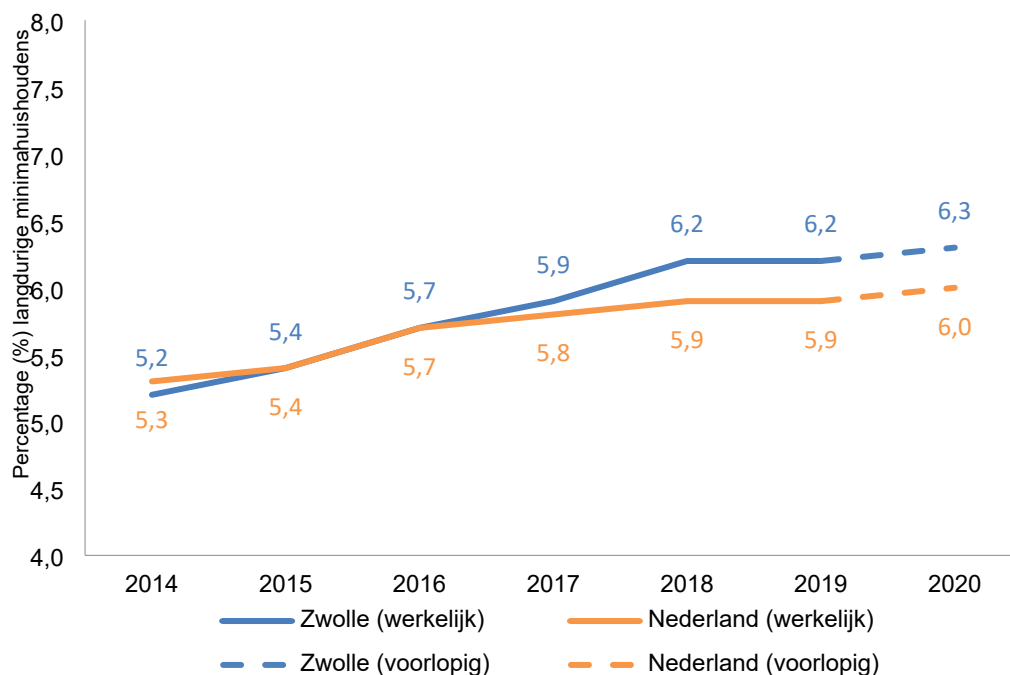
In bijlage 3, tabel B.5 staan voor verschillende jaren de kenmerken van langdurige minimahuishoudens weergegeven.

3.1 Ontwikkeling in langdurige minima

In 2019 telde Zwolle 3.200 huishoudens met een langdurig laag inkomen. Dat is ruim de helft van alle 6.000 minimahuishoudens.

Van alle Zwolse huishoudens in 2019 behoort 6,2% tot de langdurige minima (zie figuur 3.1). Dit aandeel ligt iets hoger dan het landelijk gemiddelde (5,9%). Het aandeel in Zwolle stijgt elk jaar licht. Ook de voorlopige cijfers van 2020 duiden op een lichte stijging. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat Zwolle groeit en hierdoor ook steeds meer te maken heeft met grootstedelijke problematiek.

Figuur 3.1 Ontwikkeling percentage langdurige minimahuishoudens, 2014-2020

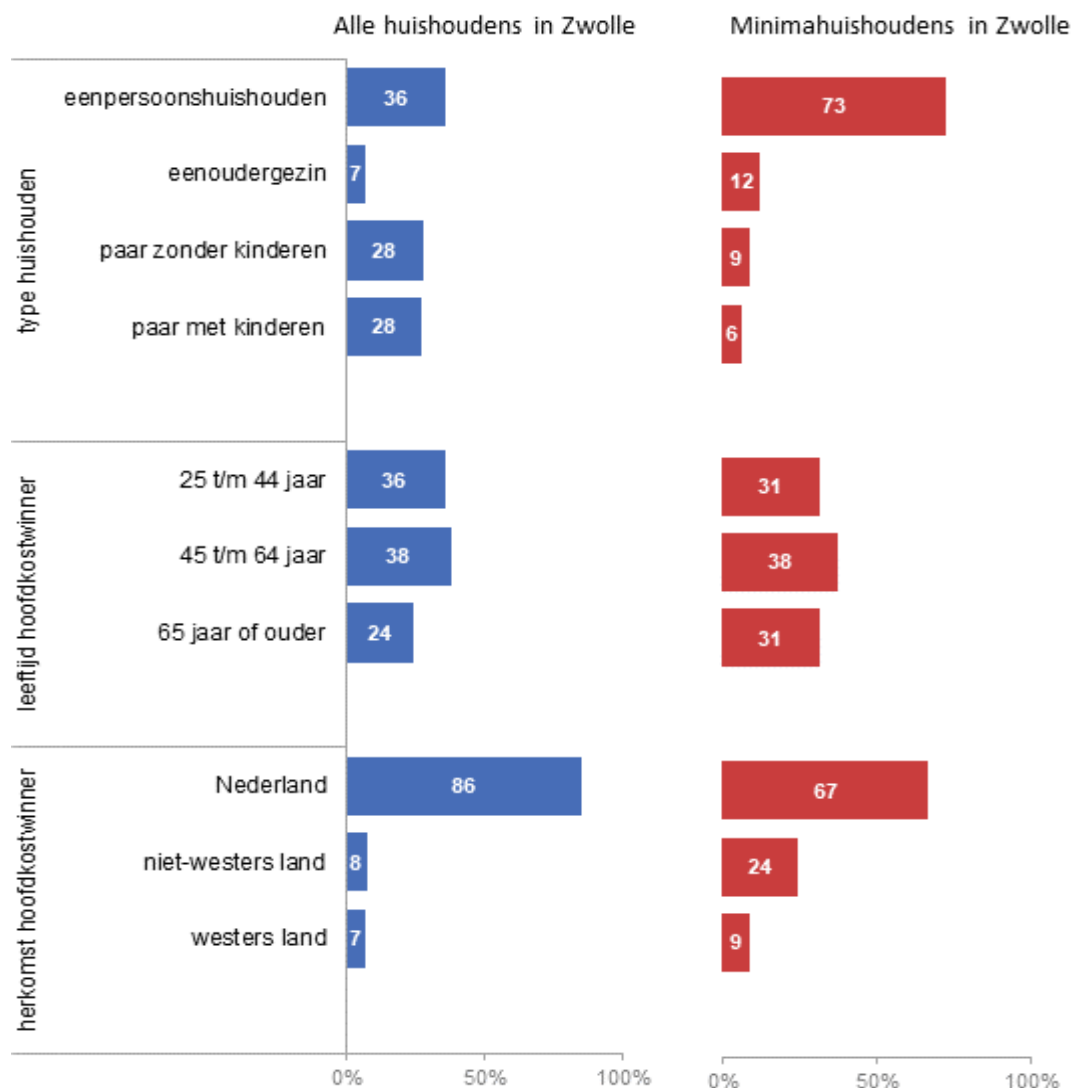
Bron: CBS IIV

3.2 Langdurige minima naar kenmerken

Wanneer we naar de kenmerken van de langdurige minimahuishoudens kijken, zien we dat eenpersoonshuishoudens zijn oververtegenwoordigd: bijna driekwart (73%) van de huishoudens met een langdurig laag inkomen is een eenpersoonshuishouden, terwijl 36% van alle Zwolse huishoudens een eenpersoonshuishouden is. Verder zien we in figuur 3.2 dat ouderen oververtegenwoordigd zijn: bij 31% van de langdurige

minimahuishoudens is de hoofdkostwinner 65 jaar of ouder, ten opzichte van 24% van alle huishoudens in Zwolle. Bij 24% van de langdurige minimahuishoudens komt de hoofdkostwinner uit een niet-westers land, terwijl dit bij slechts 8% van alle huishoudens in Zwolle het geval is.

Figuur 3.2 Verdeling langdurige minima, diverse kenmerken

Bron: CBS IIV

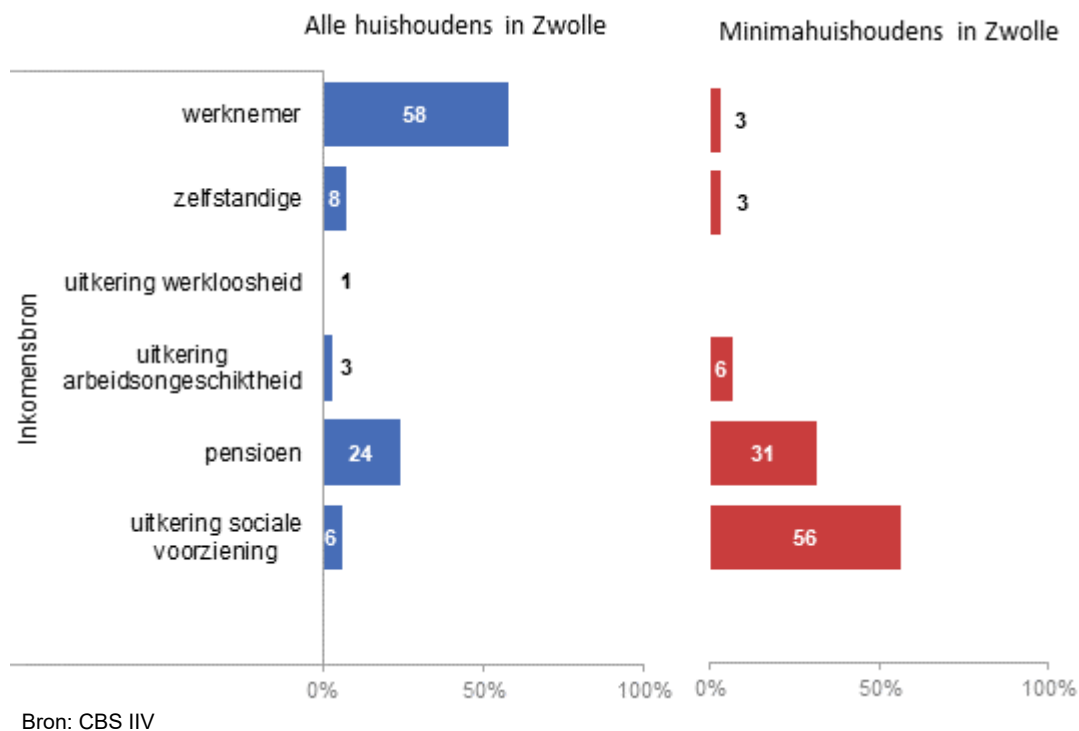
3.3

Langdurige minima naar inkomensbron

Voor het grootste deel van de langdurige minimahuishoudens (87%) zijn sociale voorzieningen of een pensioen de voornaamste bron van inkomen. Terwijl dit het geval is bij 30% van alle huishoudens in Zwolle (zie figuur 3.3).

Dat huishoudens met een werkloosheidsuitkering geen deel uitmaken van de langdurige minimahuishoudens komt doordat dit type uitkeringen maximaal een duur van twee jaar heeft.

Figuur 3.3 Verdeling langdurige minima naar inkomensbron

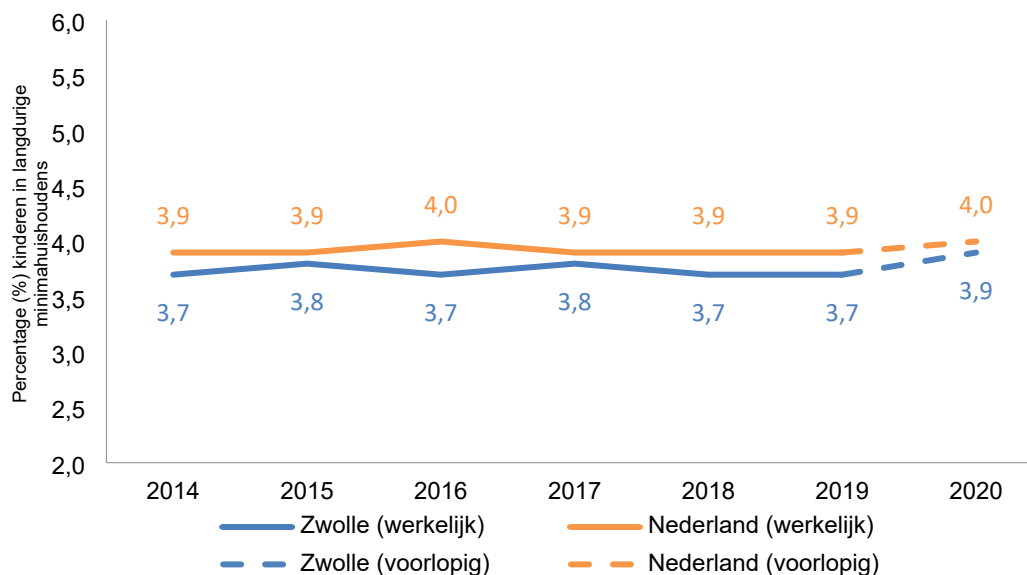

3.4

Kinderen in langdurige minimahuishoudens

In Zwolle groeit 3,7% van de kinderen op in een huishouden met een langdurig laag inkomen. Dit zijn 900 kinderen. Het percentage kinderen in langdurige minimahuishoudens, vertoont sinds 2014 een stabiel beeld en ligt alle jaren iets onder het landelijk percentage (zie figuur 3.4).

Figuur 3.4 Ontwikkeling percentage kinderen in langdurige minimahuishoudens, 2014-2020

4 Bereik van minimaregelingen in Zwolle

In dit hoofdstuk gaan we in op het gebruik van de verschillende Zwolse regelingen die erop gericht zijn om armoede te verminderen. Het gaat om de volgende regelingen, waar steeds een afzonderlijke paragraaf aan wordt gewijd: 1) bijstand, 2) bijzondere bijstand, 3) collectieve zorgverzekering minima, 4) individuele inkomenstoeslag, 5) tegemoetkoming hoge zorgkosten, 6) participatiefonds, 7) diverse regelingen voor kinderen en 8) noodfonds.

Het gebruik van de gemeentelijke regeling *Kwijtschelding belastingen* is niet opgenomen in deze monitor. De reden hiervoor is dat het lastig is om de doelgroep van deze regeling in beeld te brengen. Bij deze regeling moet namelijk rekening worden gehouden met het vermogen van de aanvrager en diverse fiscale toeslagen, en deze gegevens zijn niet voorhanden.

Waar mogelijk geven we de gebruikscijfers weer voor de periode 2014 – 2021. En indien beschikbaar ook de cijfers over de eerste helft van 2022.

4.1 Bijstand

Op grond van de Participatiewet verstrekt de gemeente Zwolle bijstandsuitkeringen aan inwoners voor noodzakelijke kosten zoals huur, elektriciteit en voeding. Deze ondersteuning is tijdelijk. Iemand die een beroep doet op de gemeente voor een bijstandsuitkering moet zich inzetten om, zo snel en zo veel als mogelijk is, weer zelf voldoende inkomsten te krijgen om het levensonderhoud te bekostigen. In bijlage 4 staan nog meer gegevens over de ontwikkelingen in de tijd van de bijstandspopulatie en redenen voor in- en uitstroom weergegeven.

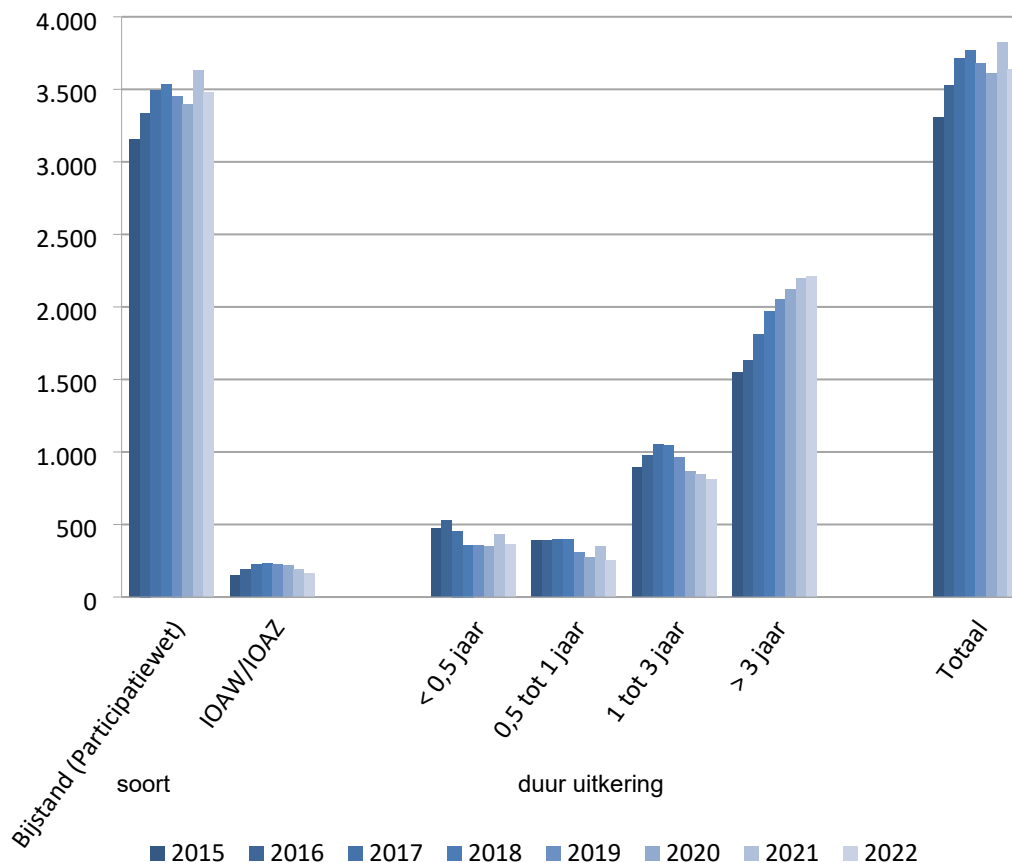
4.1.1 Bijstandsvolume, bijstandsontwikkeling en bijstandspopulatie

Het *aantal* bijstandsuitkeringen in Zwolle nam in de periode 2014-2017 jaarlijks toe (zie figuur 4.1). In de jaren 2018 en 2019 nam het aantal uitkeringen iets af. In het jaar 2020 zagen we een duidelijke toename van het aantal bijstandsuitkeringen (met 237), waarna het aantal uitkeringen in 2021 juist weer daalde tot 3.478. De IOAW/IOAZ¹⁴ uitkeringen zitten hier niet bij. Het aantal IOAW/IOAZ uitkeringen is gedaald van 193 in 2020 naar 160 in 2021. De recente bepaling dat men moet zijn geboren vóór 1965 om in aanmerking te komen voor een IOAW/IOAZ uitkering is hier waarschijnlijk een belangrijke verklaring voor.

We zien het aandeel bijstandsuitkeringen met een duur van meer dan 3 jaar gestaag oplopen. In 2016 was dat nog 46% en in het begin van 2022 heeft 61% van de bijstandsuitkeringen een duur van meer dan 3 jaar.

¹⁴ IOAW is een uitkering voor werklozen die vóór 1 januari 1965 zijn geboren en na hun 50e jaar werkloos zijn geworden. IOAZ is een uitkering voor oudere zelfstandig ondernemers die stoppen met hun onderneming wegens te weinig inkomsten.

Figuur 4.1 Aantal bijstandsuitkeringen naar soort en duur, peildatum 1 januari

Bron: gemeente Zwolle

In tabel 4.1 is te zien dat bijna driekwart (72%) van de bijstandsafhankelijke huishoudens alleenstaanden zijn. Bij een groot aandeel van de bijstandsafhankelijke huishoudens (28%) is de hoofdbewoner 55 jaar of ouder.

Tabel 4.1 Bijstandspopulatie naar leefvorm en leeftijd op 1 januari 2022

		Aantal	%
Leefvorm	Gehuwd / Samenwonend	472	13%
	Alleenstaande	2.622	72%
	Alleenstaande ouder	539	15%
Leeftijd	t/m 26 jaar	557	15%
	27 t/m 34 jaar	560	15%
	35 t/m 44jaar	705	19%
	45 t/m 54 jaar	807	22%
	55 jaar en ouder	1.004	28%
Totaal		3.633	100%

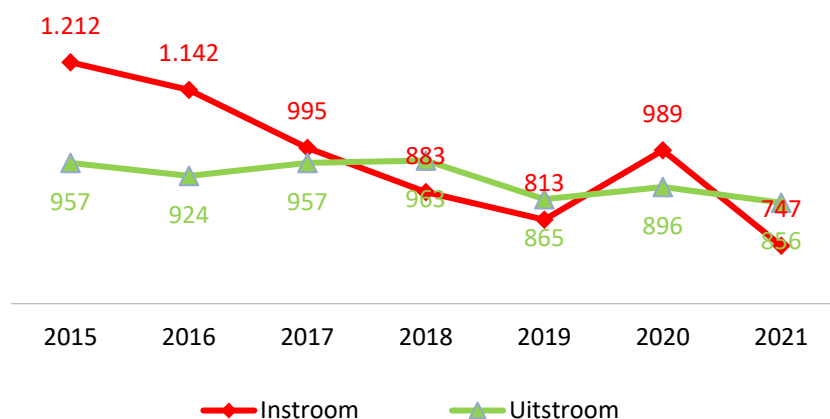
4.1.2

Instroom en uitstroom bijstand

Naast het bijstandsvolume is het interessant om te bekijken hoe de instroom en uitstroom van de bijstand zich de afgelopen jaren hebben ontwikkeld. In figuur 4.2 is te zien dat in 2020 de instroom fors toenam. Dit had te maken met de start van de coronacrisis. Maar we zien ook dat in 2021 de instroom juist weer fors is gedaald. Dit is vermoedelijk dankzij enkele fiscale overheidsmaatregelen en het corona steunpakket.

De uitstroom is relatief stabiel. Maar deze ligt de laatste drie jaar wel op een lager niveau dan in de jaren daarvoor. En in 2021 is de uitstroom weer lager dan in 2020. Waar in 2020 de instroom groter was dan de uitstroom is dat in 2021 weer omgeslagen naar een grotere uitstroom dan instroom.

Figuur 4.2 Instroom en uitstroom bijstand, 2015-2021

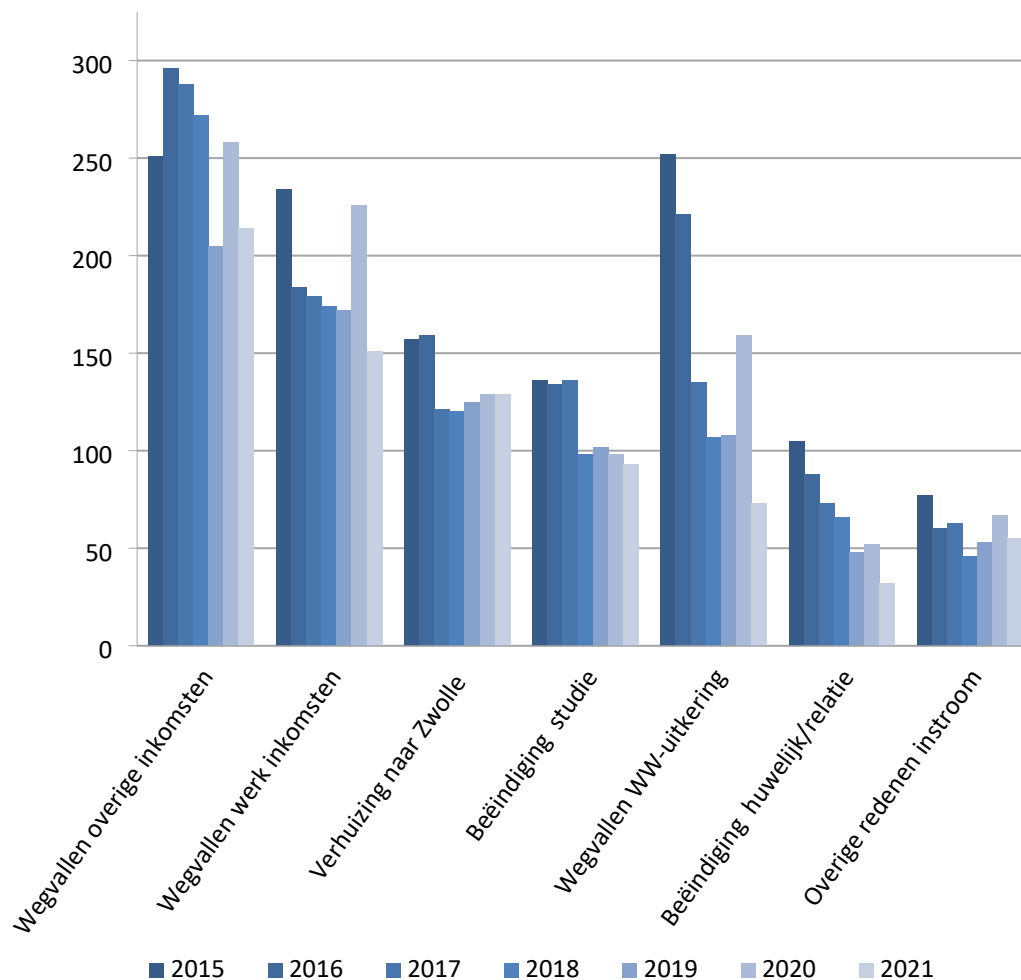

Bron: gemeente Zwolle

We hebben ook de reden van de instroom en uitstroom uit de bijstand geanalyseerd. Daarbij zijn de CBS categorieën samengevoegd tot voor Zwolle relevante categorieën (zie bijlage 2, tabellen B.1 en B.2 voor de keuzes die daarbij zijn gemaakt).

In figuur 4.3 is te zien dat in 2020 het wegvallen van overige inkomsten en het wegvallen van inkomsten uit werk de meest voorkomende redenen waren voor instroom in de bijstand. Dit ten gevolge van (de start van) de coronacrisis. Het bleek een tijdelijk effect, want in 2021 zien we het belang van deze redenen alweer sterk afnemen. Het wegvallen van werk en overige inkomsten blijft wel de belangrijkste reden voor instroom in de bijstand.

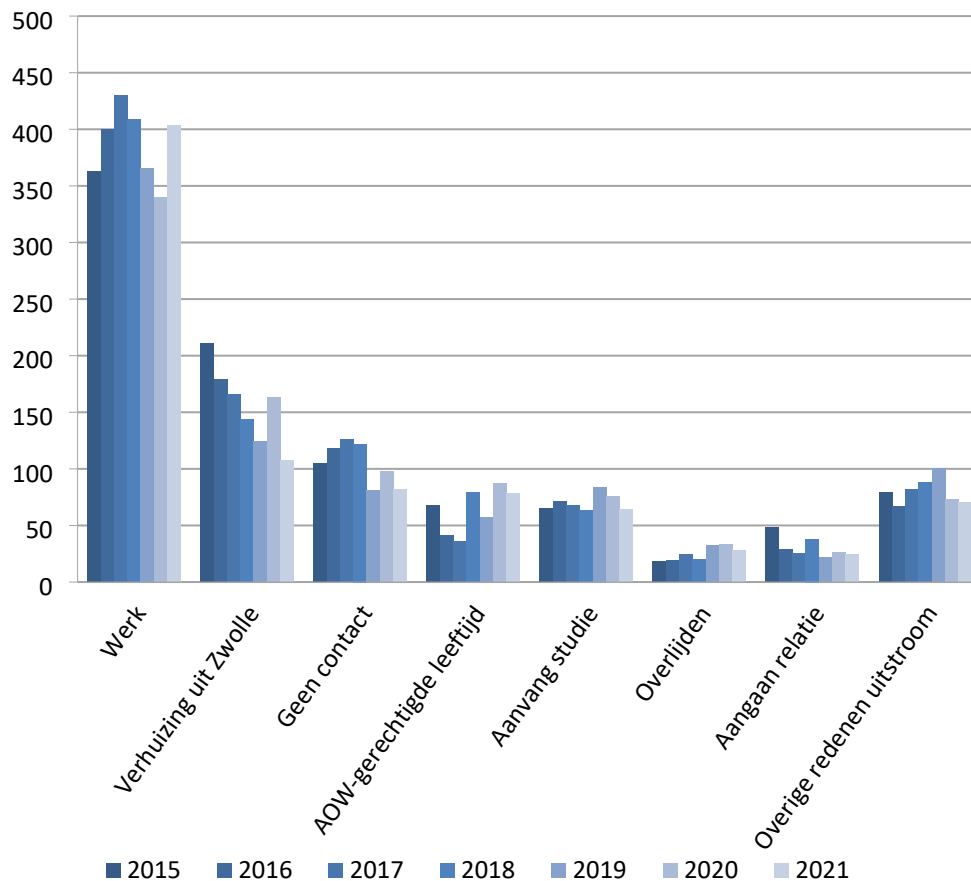
Figuur 4.3 Reden instroom bijstand, 2015-2021

Bron: gemeente Zwolle

In figuur 4.4 is te zien dat uitstroom naar werk veruit de meest voorkomende reden is voor uitstroom uit de bijstand, gevolgd door verhuizingen naar een andere gemeente. Het aantal keer dat uitstroom uit de bijstand plaats vond wegens het vinden van werk, is in 2021 bovendien toegenomen ten opzichte van 2020. In 2021 is verhuizing vanuit Zwolle, vergeleken met 2020, minder vaak een reden voor uitstroom uit de bijstand.

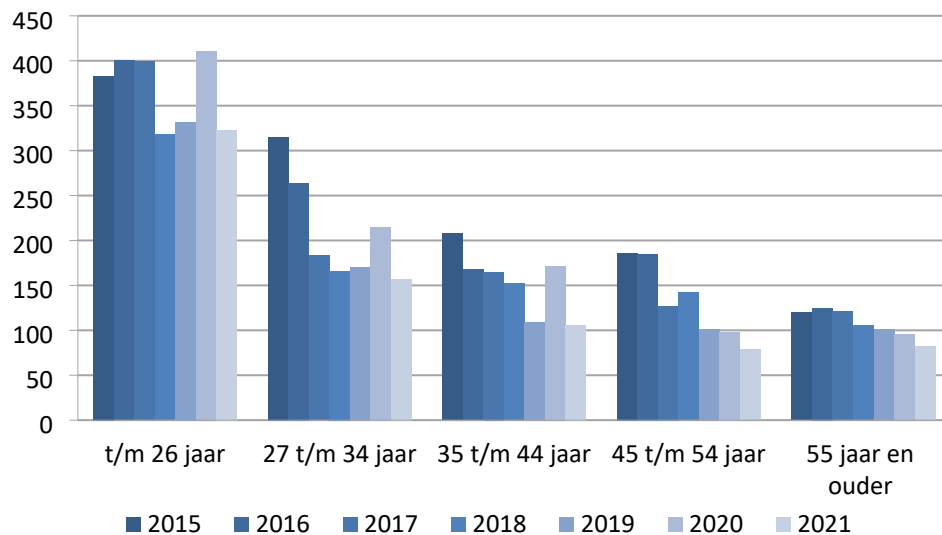
Figuur 4.4 Reden uitstroom bijstand, 2015-2021

Bron: gemeente Zwolle

In figuur 4.5 is te zien dat jongeren tot en met 26 jaar het grootste aandeel hebben in de instroom in de bijstand in de afgelopen zeven jaar. In 2020 zag je bij alle leeftijdsgroepen tot 45 jaar een flinke toename in de instroom. In 2021 zie je dat de instroom bij die leeftijdsgroepen weer terug is op het niveau van 2019, of zelfs iets daaronder. De leeftijdsgroepen 45 t/m 54 jaar en 55 jaar en ouder zijn de kleinste groepen bij de instromers. Het aantal instromers in die categorieën vertoont bovendien een dalende trend.

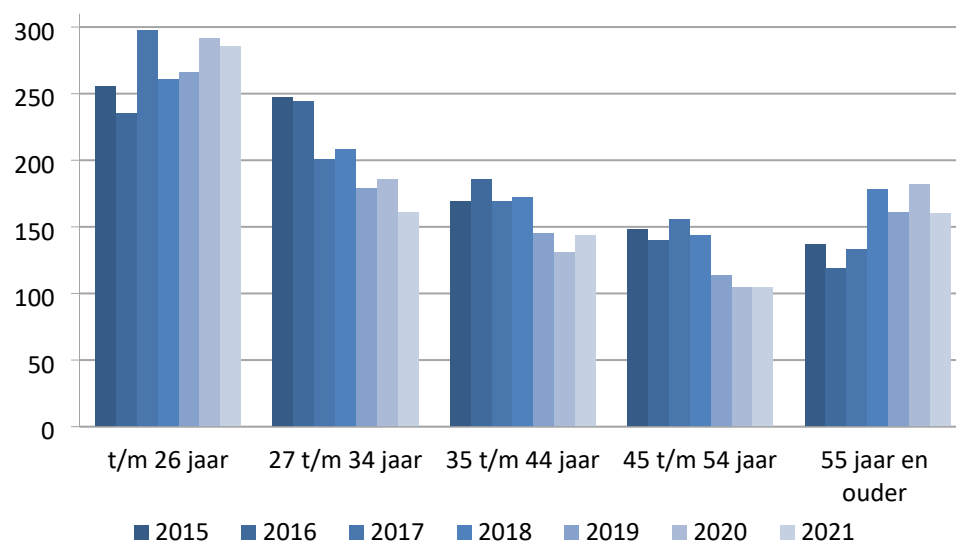
Figuur 4.5 Leeftijd bij instroom bijstand, 2015-2021

Bron: gemeente Zwolle

In figuur 4.6 is te zien dat de groep t/m 26 jaar ook het grootste aandeel in de uitstroom uit de bijstand heeft. De uitstroom bij de leeftijdscategorie 27 tot 35 jaar is aan het afnemen. Bij de groep 55 jaar en ouder ligt de uitstroom nu juist wat hoger dan in de jaren 2015 – 2018.

Figuur 4.6 Leeftijd bij uitstroom bijstand, 2015-2021

Bron: gemeente Zwolle

4.2

Bijzondere bijstand

Wie als gevolg van bijzondere onvoorziene omstandigheden gedwongen is om extra noodzakelijke kosten te maken en deze niet zelf kan betalen, kan bijzondere bijstand aanvragen. Voor deze vorm van ondersteuning is het niet goed mogelijk om de omvang van de doelgroep te bepalen. Het is namelijk niet bekend hoeveel huishoudens met een hoger inkomen, vanwege hun uitgavenverplichtingen, in aanmerking kunnen komen voor bijzondere bijstand. Daarom geven we alleen de gebruikscijfers weer.

In 2021 maakten 2.542 huishoudens minimaal 1 keer gebruik van de bijzondere bijstand (zie tabel 4.2). Dit is een stijging van 5% ten opzichte van 2020, en van ruim 9% ten opzichte van 2019. Ook in de jaren daarvoor was er sprake van een stijging.

Het *aandeel* Zwolse huishoudens dat gebruik maakt van bijzondere bijstand, is de laatste jaren echter vrij stabiel. In 2020 maakte 3,4% van de Zwolse huishoudens gebruik van bijzondere bijstand.

Tabel 4.2 Gebruik bijzondere bijstand

Doel	Een bijdrage te leveren aan de draagkracht van Zwollenaren die bepaalde noodzakelijke kosten vanwege bijzondere omstandigheden niet zelf kunnen opbrengen								
Doelgroep	Alle Zwolse huishoudens								
Aantallen	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gebruikers:									
Bewindvoeringskosten	699	880	1.059	1.162	1.314	1.409	1.475	1.517	1.504
Kosten woonvoorzieningen	346	412	431	491	431	433	350	355	419
Medische kosten	259	238	250	234	229	262	320	425	449
Overige BB	740	615	624	695	750	765	740	814	880
Totaal	1.555	1.671	1.895	2.014	2.188	2.293	2.325	2.423	2.542

In tabel 4.3 staan de kenmerken van de huishoudens die in 2021 bijzondere bijstand ontvingen. We zien dat eenoudergezinnen en huishoudens met een hoofdbewoner uit een niet-westers land relatief vaak gebruik maken van bijzondere bijstand. Dit is niet verwonderlijk aangezien deze groepen ook sterk vertegenwoordigd zijn binnen de Zwolse minimahuishoudens.

Daarnaast maken eenoudergezinnen en jongeren t/m 24 jaar relatief vaak gebruik van bijzondere bijstand. Dit kan voor een deel te maken hebben met het feit dat uitwonende jongeren tot 21 jaar, die geen beroep kunnen doen op hun ouders, een extra bijzondere bijstand ontvangen van de gemeente voor hun levensonderhoud.

Tabel 4.3 Huishoudens met bijzondere bijstand (BB) naar type huishouden, in 2021, peildatum 1-1-2022*

	% BB	% Zwolle
<i>Samenstelling</i>		
eenpersoonshuishoudens	57	37
paar zonder kinderen	9	28
paar met kinderen	13	25
eenoudergezin	17	6
overig	5	3
<i>Leeftijd hoofdbewoner</i>		
t/m 24 jaar	12	4
25 t/m 44 jaar	46	36
45 t/m 64 jaar	35	35
65 jaar e.o.	7	25
<i>Migratieachtergrond</i>		
niet-westerse landen	29	9
westerse landen	8	7
geen migratieachtergrond	63	83

4.3

Collectieve zorgverzekering minima

De gemeente Zwolle biedt tot en met 2021 een collectieve zorgverzekering aan voor minima. Deze is beschikbaar voor inwoners met een inkomen tot 110 procent van het sociaal minimum. Vanaf 1 januari 2021 wordt 'Verzekering op maat' geboden. Inwoners met een laag inkomen krijgen hiermee elk najaar keuzehulp bij het kiezen van de juiste zorgverzekering, aansluitend bij de persoonlijke zorgbehoefte. Zo betalen inwoners alleen voor de zorg die zij werkelijk nodig hebben.

Onderdeel van de nieuwe zorgkostenregeling is dat de gemeente deels meebetaalt aan het verbruikte eigen risico. Ook krijgen chronisch zieken en mensen met een laag inkomen via deze regeling een vergoeding voor de hoge zorgkosten. De huidige tegemoetkoming hoge zorgkosten (zie paragraaf 4.4) zal in de nieuwe zorgkostenregeling worden opgenomen. De zorgkostenregeling is voor inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum.

In 2021 maakten 3.138 Zwolse huishoudens nog gebruik van de collectieve zorgverzekering (zie tabel 4.4). Dit aantal is in 2021 gedaald ten opzichte van 2020 toen 3.551 huishoudens gebruik maakten van de collectieve zorgverzekering.

Tabel 4.4 Gebruik Collectieve zorgverzekering minima

Doel	Toegang bieden tot een betaalbare zorgverzekering voor het opvangen van medische kosten							
Doelgroep	Huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum (kinderen tot 18 jaar kunnen gratis worden meeverzekerd) en chronisch zieken en mensen met een beperking met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal gebruikers (huishoudens)								
per ultimo jaar	3.153	3.619	3.642	3.761	3.546*	3.543	3.551	3.138

* Op peildatum 31-12-2018 is geen werkelijk aantal gebruikers van de collectieve zorgverzekering minima beschikbaar, daarom is hier het aantal gebruikers op 1-1-2019 weergegeven.

4.4

Tegemoetkoming hoge zorgkosten

Een chronische ziekte of een lichamelijke beperking brengt vaak extra kosten met zich mee. Bijvoorbeeld kosten die gepaard gaan met een dieet, hulpmiddelen, aangepaste kleding of vervoer. De gemeente Zwolle komt tegemoet aan een aantal van deze meerkosten met een vergoeding van maximaal € 175 per jaar¹⁵. De Tegemoetkoming hoge zorgkosten (tot 2019 Tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken genaamd) wordt verstrekt aan inwoners die een Wmo-voorziening en/of een voorziening voor langdurige zorg ontvangen en bij wie het inkomen niet hoger is dan 130% van het sociaal minimum. De tegemoetkoming hoge zorgkosten zal per 2022 in de regeling Zorgkostenregeling worden opgenomen.

In 2021 werd 1060 keer gebruik gemaakt van de tegemoetkoming hoge zorgkosten. Dit is net iets meer dan in 2020.

Tabel 4.5 Gebruik tegemoetkoming hoge zorgkosten

Doel	Een bijdrage leveren in de meerkosten bij inwoners met chronische ziekte en/of lichamelijke beperking				
Doelgroep	Inwoners die een Wmo-voorziening en/of een voorziening voor langdurige zorg ontvangen en bij wie het inkomen niet hoger is dan 130% van het sociaal minimum.				
	2017	2018	2019	2020	2021
toegekend	497	495	571	1.030	1.060

4.5

Individuele inkomenstoeslag

De Individuele inkomenstoeslag (IIT) wordt verstrekt aan huishoudens die drie jaar of langer een inkomen hebben van niet meer dan 110% van het wettelijk sociaal minimum¹⁶. Het bedrag is bedoeld voor de aanschaf of vervanging van duurzame gebruiksgoederen, zoals een bankstel, koelkast of wasmachine.

¹⁵ Vanaf 2022 geldt een andere regeling zorgkostenregeling waarbij dit een onderdeel wordt

¹⁶ Daarnaast zijn er nog enkele voorwaarden, zoals de hoogte van het vermogen.

In 2021 maakten 2.546 huishoudens gebruik van de individuele inkomenstoeslag (zie tabel 4.6). Dit is 8% minder dan in 2020. Kijken we naar het *aandee*/ huishoudens, dan zien we dat in 2021 3,4% van de Zwolse huishoudens een individuele inkomenstoeslag ontving. Dit is minder dan in de afgelopen jaren.

Een mogelijke verklaring voor het afnemende gebruik van de individuele inkomenstoeslag is dat vanaf 2021 niet langer papieren aanvraagformulieren zijn verstuurd. Er wordt sinds 2021 gestuurd op het doen van digitale aanvragen. Ervaring vanuit andere regelingen leert dat dit kan leiden tot verlies van aanvragen.

Tabel 4.6 Gebruik individuele inkomenstoeslag

Doel	Financiële tegemoetkoming voor Zwolse huishoudens die langdurig op een minimuminkomen zijn aangewezen.							
Doelgroep	Huishoudens waarvan hoofdaanvrager tussen de 21 en AOW-gerechtigde leeftijd is, met minimaal 3 jaar een inkomen tot 110% van het sociaal minimum*.							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal gebruikers (huishoudens)	1.921	2.321	2.364	2.486	2.670	2.616	2.754	2.546

4.6

Participatiefonds

Als een inwoner een laag inkomen heeft, lang ziek is of een beperking heeft, is het vaak moeilijk om rond te komen. Meestal blijft er weinig geld over voor zaken als theaterbezoek of een lidmaatschap bij een sportvereniging. Om het mogelijk te maken dat inwoners toch kunnen meedoen aan culturele, maatschappelijke of sportieve activiteiten, is er sinds 2017 het Participatiefonds. Volwassenen tot de AOW-gerechtigde leeftijd met een laag inkomen kunnen een tegemoetkoming krijgen in de kosten voor zaken zoals een lidmaatschap Stadkamer, vervoer, entree voor een sportgelegenheid, een lidmaatschap van een sportvereniging of een museumkaart. Een volwassene kan voor maximaal twee soorten kosten een bijdrage krijgen. Per kostensoort is de bijdrage € 60,-.

In tabel 4.8 is te zien dat in 2021 2.732 huishoudens een bijdrage hebben gekregen uit het Participatiefonds. Het aantal toekenningen ligt in 2021 hoger dan in 2020.

Tabel 4.8 Gebruik Participatiefonds

Doel	Een bijdrage leveren in de meerkosten voor maatschappelijke participatie van volwassenen				
Doelgroep	Huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum (van 18 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd) en personen met een chronische ziekte met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum				
	2017	2018	2019	2020	2021
toegekend	1.668	2.846	2.502	2.663	2.732

4.7

Regelingen voor kinderen

Om ervoor te zorgen dat kinderen uit gezinnen met een laag inkomen zoveel mogelijk kunnen meedoen met hun leeftijdsgenoten, heeft de gemeente Zwolle regelingen die speciaal gericht zijn op kinderen uit minimahuishoudens. Vanaf 2021 is er een nieuwe regeling: de Kindregeling. De Kindregeling biedt ouders de mogelijkheid een maximaal bedrag op hun rekening te laten storten voor de aanschaf van schoolbenodigdheden. In 2021 zijn er 890 aanvragen voor de Kindregeling gedaan en er zijn 1.262 declaraties op deze regeling geboekt.

Ook is het Kindloket Zwolle sinds begin 2021 operationeel. Het Kindloket is een loket waar verschillende regelingen op één plek worden aangeboden. Ouders, verzorgers, maar ook professionals kunnen de regelingen via de site Kindloket.nl vinden en aanvragen.

In de Kindregeling is een aantal regelingen samengevoegd, te weten de Scholierenregeling, de Vergoeding voor activiteiten, kunst en cultuur (stichting Meedoen) en de Vergoeding voor de schoolbijdrage. Omdat het gebruik van deze afzonderlijke regelingen tot en met 2020 mogelijk nog interessante informatie verschaft, beschrijven we deze in de volgende paragrafen.

4.7.1

Scholierenregeling

De scholierenregeling houdt in dat een tegemoetkoming van € 450 per kind kan worden verstrekt waarmee spullen voor school of een excursie betaald kunnen worden. Per 1 januari 2021 is de Scholierenregeling opgegaan in de Kindregeling.

In 2020 hebben 828 kinderen deze tegemoetkoming toegekend gekregen (zie tabel 4.9). Zij zijn afkomstig uit 599 afzonderlijke gezinnen; in sommige gevallen is de tegemoetkoming dus verstrekt aan meerdere kinderen binnen één gezin.

In 2020 hebben 18% meer kinderen gebruik gemaakt van de regeling. Waarschijnlijk houdt dit verband met het feit dat leerlingen een laptop nodig hadden tijdens de periode dat de scholen gesloten waren wegens de coronacrisis.

Tabel 4.9 Gebruik scholierenregeling

Doel	Een bijdrage leveren aan de draagkracht van de minimagezinnen zodat kinderen op school met de leeftijdsgenoten kunnen meedoen							
Doelgroep	Kinderen die op de basisschool zitten uit gezinnen met een inkomen onder 110% van het sociaal minimum. kinderen die naar het voortgezet onderwijs gaan of in het 1e of 2e jaar van het middelbare beroepsonderwijs zitten en uit gezinnen komen met een inkomen onder 130% van het sociaal minimum.							
Aantal gebruikers*	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Kinderen	862	733	691	688	682	701	828	-
Huishoudens	584	544	520	513	522	529	599	-

* voor 2021 geen data beschikbaar omdat de scholierenregeling is opgegaan in de Kindregeling.

4.7.2

Sport- en cultuuractiviteiten en vakanties

Om ervoor te zorgen dat alle kinderen zich kunnen ontplooiën, ongeacht de financiële situatie van het gezin waarin ze opgroeien, zijn er regelingen voor kinderen van ouders met een laag inkomen om te participeren in sport- en cultuuractiviteiten. Ook zijn er vakantiemogelijkheden, zoals een zeilkamp.

Jeugdfonds Sport

Stichting Jeugdfonds Sport Zwolle is bestemd voor kinderen en jongeren in de leeftijd van 4 tot 18 jaar die om financiële redenen geen lid kunnen worden van een sportvereniging. Vanaf 2021 kan deze regeling worden aangevraagd bij het Kindloket. In 2021 zijn 526 kinderen geholpen door het Jeugdfonds Sport in Zwolle. Dit is meer dan in 2019 en 2020 (zie tabel 4.10).

Tabel 4.10 Gebruik Jeugdfonds Sport

Doel	Kinderen in minimagezinnen financieel ondersteunen zodat ze in staat worden gesteld om te kunnen sporten.							
Doelgroep*	Kinderen die leven in een huishouden met een laag inkomen. Inkomensgrens is afhankelijk van de leeftijd kinderen: - bij leeftijd kinderen tussen 4 tot en met 11 geldt een inkomensgrens tot 110% van het sociaal minimum; - bij leeftijd kinderen van 12 tot en met 17 geldt een inkomensgrens tot 130% van het sociaal minimum.							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal toegekende aanvragen	391	444	452	503	487	465	490	526

*In 2017 is de leeftijdsgrens verruimd van 6-16 naar 4-18. In 2019 is voor kinderen tussen 12 en 18 jaar de inkomensgrens verhoogd naar 130%.

Stichting Meedoen

Via financiële hulp bevordert de stichting Meedoen dat ook kinderen in huishoudens die moeten rondkomen met een inkomen op of onder het sociaal minimum kunnen meedoen aan werkweken, excursies, muzikale vorming of een club en zich zo kunnen ontwikkelen. Het gaat bijvoorbeeld om dans, muziek of scouting. Per 1 januari 2021 zijn de activiteitenbijdrage en de bijdrage Kunst en Cultuur opgegaan in de nieuwe Kindregeling. Er is dus geen informatie beschikbaar over 2021. In 2020 zagen we fors minder aanvragen voor de activiteitenbijdragen en voor de kunst- en cultuuractiviteiten toegekend door de Stichting Meedoen (zie tabel 4.11). Dit komt doordat door de coronacrisis veel activiteiten voor kinderen niet door zijn gegaan.

Tabel 4.11 Gebruik stichting Meedoen

Doel	Kinderen in minimagezinnen wel aan samenleving laten deelnemen.							
Doelgroep*	Kinderen die leven in een huishouden met een laag inkomen. Inkomensgrens is afhankelijk van de leeftijd kinderen: - bij leeftijd kinderen van 4 tot en met 11 geldt een inkomensgrens tot 110% van het sociaal minimum; - bij leeftijd kinderen van 12 tot en met 17 geldt een inkomensgrens tot 130% van het sociaal minimum.							
Activiteitenbijdrage	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Aantal toegekende aanvragen	344	563	591	569	558	635	277	-
Aantal kinderen	-	694	662	713	673	-	706	-
Kunst en cultuur	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Aantal toegekende aanvragen	107	138	-	-	-	166	126	-
Aantal kinderen	-	226	233	231	240	185	-	-

*In 2018 is de leeftijdsgrens verlaagd van 6 naar 4 jaar en voor kinderen tussen 12 en 18 jaar is de inkomensgrens verhoogd naar 130%.

Vakanties

Voor inwoners met een laag inkomen is het niet altijd mogelijk om op vakantie te gaan. In Nederland zijn er verschillende mogelijkheden voor mensen met een minimuminkomen om toch op vakantie te gaan. Een voorbeeld daarvan is de vakantiebank (www.vakantiebank.nl).

In Zwolle worden dit soort vakanties aangeboden door twee partijen die een subsidierelatie hebben met de gemeente Zwolle:

- Stichting Weekje Weg
- Stichting de Ruime Wind

Stichting Weekje Weg biedt vakanties aan voor alleenstaanden en gezinnen. Ook worden vakanties voor de jeugd alleen aangeboden. Stichting De Ruime Wind biedt zeilkampen aan voor kinderen.

In 2021 zijn 38 gezinnen met een bijdrage van Stichting Weekje Weg op vakantie geweest (zie tabel 4.12). Er zijn in 2020 geen alleenstaanden op vakantie geweest met een bijdrage van Stichting Weekje Weg. Dit komt doordat door de coronacrisis de midweken voor ouderen vervielen. Ook de groepsvakanties voor gezinnen en de kinder-/jongerenvakanties gingen in 2020 niet door.

In verband met de coronacrisis zijn de zeilkampen van stichting De Ruime Wind in 2020 niet door gegaan. In 2021 wel (deels) weer. Er zijn 18 kinderen in 2021 mee geweest.

Tabel 4.12 Gebruik Stichting Weekje Weg en Stichting De Ruime Wind

Stichting Weekje Weg*	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal gezinnen	45	40	40	39	39	40	34	38
Aantal alleenstaanden	37	38	33	33	33	33	0	18

Stichting De Ruime Wind	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal kinderen	38	40	36	39	30	27	0	18

* Bij de Stichting Weekje weg kunnen zowel gezinnen als individuele personen/ kinderen ondersteuning ontvangen.

4.7.3

Armoede en gezondheid kinderen

De jeugdgezondheidswerkers van de GGD gaan tijdens regulier onderzoek bij kinderen tot en met 12 jaar (consultatiebureau en school-medisch onderzoek) na of er sprake is van armoede-gerelateerde gezondheidsproblematiek. Als zij bij controles stuiten op situaties waarbij het welbevinden of de gezondheid van kinderen in het gedrang is, kunnen ze een voorziening verstrekken. Voorbeelden van zulke voorzieningen zijn een matras of een paar goede schoenen. Dit is dus geen voorziening waarop een beroep kan worden gedaan door inwoners.

In 2021 werden 34 kinderen uit minimagezinnen financieel ondersteund omdat de gezondheid van deze kinderen in het gedrang was (tabel 4.13).

Tabel 4.13 Armoede en gezondheid kinderen

Doel	Minimagezinnen in noodsituaties ondersteunen waarbij welbevinden of gezondheid van kinderen (tot 12 jaar) in gedrang is.							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Toegekend	118	150	145	-	145	96	58	34
Aantal kinderen < 12 jaar in gezinnen met toegekende aanvragen	-	-	216	180	145	96	58	34

Het aantal toegekende aanvragen is 2020 en vooral in 2021 fors minder dan in voorgaande jaren. Waarschijnlijk is dit een gevolg van de coronacrisis waardoor reguliere onderzoeken vaak niet doorgingen, zoals de gezondheidsonderzoeken in het onderwijs.

4.7.4

Peuterspeelzaal

Peuterspeelzaalbezoek draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen tussen 2,5 en 4 jaar. Kinderen uit gezinnen met een inkomen onder 110% van het sociaal minimum die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag, hebben recht op gratis peuteropvang. In 2021 maakten 167 kinderen gebruik van een 'gratis' plek bij een peuterspeelzaal (zie tabel 4.14). Het merendeel ging naar een peuterspeelzaal van Doornijk.

Tabel 4.14 Gebruik 'gratis' plekken peuterspeelzaal*

Doel	Een bijdrage leveren aan de minimagezinnen zodat kinderen naar een peuterspeelzaal kunnen.							
Doelgroep	Kinderen uit gezinnen met een inkomen onder 110% van het sociaal minimum én geen recht op kinderopvangtoeslag							
Jaar	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Totaal aantal peuters	173	197	194	167	191	207	195	167
waarvan bij Doomijn						195	175	141
waarvan bij Partou						0	3	3
waarvan bij Breed						2	6	6
waarvan bij Prokino						10	11	17

* De subsidieregeling bestaat vanaf 2018. Tot en met 2017 waren er alleen 'gratis' plekken bij Doomijn.

4.7.5

Zwemvangnet

Het is belangrijk dat kinderen een zwemdiploma kunnen behalen. Mocht een kind op 7 jarige leeftijd nog niet zwemvaardig zijn, dan wordt de mogelijkheid geboden om zwemdiploma A en B te behalen als het inkomen van hun ouders niet hoger is dan 110% van het sociaal minimum. Alle zwemlessen worden dan vergoed voor kinderen tussen 7 en 12 jaar. Bij kinderen tussen 13 en 18 jaar geldt een inkomensgrens van 130% van het sociaal minimum.

In 2021 maakten 413 kinderen uit 313 huishoudens gebruik van het zwemvangnet (tabel 4.15). We zien hierin vanaf 2016 een duidelijk stijgende trend. In 2021 maakten 17% meer kinderen gebruik van Zwemvangnet dan in 2020 en maar liefst 51% meer dan in 2019.

Deze stijging is in lijn met wat verschillende stichtingen voor kinderen in Armoede ervaren. Bijvoorbeeld Stichting Leergeld, die bijspringt bij gezinnen met geldzorgen, is het aantal hulpaanvragen sterk toegenomen. En ook de stichting Kinderhulp ziet een sterke toename van het aantal aanvragen voor met name gratis zwemlessen. Mogelijk speelt bij de recente stijging in 2021 mede een rol dat zwembaden weer open zijn na een periode van sluitingen tijdens de coronacrisis.

Tabel 4.15 Gebruik Zwemvangnet

Doel	Een bijdrage leveren aan de draagkracht van Zwollenaren die de zwemlessen voor hun kinderen voor het behalen van AB-diploma zelf niet kunnen betalen.							
Doelgroep*	Kinderen die leven in een huishouden met een laag inkomen. Inkomensgrens is afhankelijk van de leeftijd kinderen: - bij leeftijd kinderen van 5 tot en met 12 geldt een inkomensgrens tot 110% van het sociaal minimum; - bij leeftijd kinderen van 13 tot en met 17 geldt een inkomensgrens tot 130% van het sociaal minimum.							
Aantal gebruikers	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kinderen	104	132	124	153	218	274	352	413
Huishoudens	94	124	99	129	163	198	251	313

* Per 1 januari 2018 is de leeftijdsgrens verlaagd naar 6 jaar en per 1 januari 2019 naar 5 jaar. De inkomensgrens is per 1 januari 2018 verhoogd naar 130% voor kinderen tussen 13 en 18 jaar.

4.8

Noodfonds

Het Noodfonds verleent, waar mogelijk, hulp aan inwoners van Zwolle (en regiogemeenten), die door omstandigheden in een noodsituatie zijn geraakt en die geen beroep (meer) kunnen doen op wettelijke voorzieningen. In principe geldt bij het Noodfonds geen inkomensgrens, maar feitelijk is er bijna altijd sprake van een inkomen op of rond het sociaal minimum.

In 2021 zijn er 159 aanvragen van het Noodfonds toegekend aan gezinnen in Zwolle (zie tabel 4.16). Dat is een daling ten opzichte van 2020. In dat jaar had de gemeente een laptopactie en verstrekking mondkapjes, waar extra subsidie voor werd verstrekt. In 2021 lijkt er minder contact geweest te zijn tussen hulpverleners en inwoners als gevolg van de coronacrisis.

Tabel 4.16 Gebruik Noodfonds

Doel	Hulpverlening in acute noodsituaties, waarin niet de formele weg bewandeld kan worden.							
Doelgroep	In principe alle inwoners van Zwolle met een acute financiële nood. De inschatting is dat 90% van de aanvragers een inkomen heeft rond het sociaal minimum.							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Toegekend	164	179	235	276	279	204	233	159
Bedrag in €	39.607	39.473	64.269	84.168	86.118	57.147	71.923	42.085

4.9

Voedselbank

De Voedselbank Zwolle e.o. voorziet mensen tijdelijk van voedselpakketten. Bij de toekenning wordt gekeken naar wat men aan budget overhoudt na aftrek van de door het Nibud berekende basisbedragen voor de onvermijdbare uitgavenposten. Voor een eenpersoonshuishouden geldt als normbedrag € 230,-. Voor elk extra gezinslid komt er € 95,- bij.

In 2021 zijn er in totaal 14.154 pakketten verstrekt aan de klanten in Zwolle, Dalfsen en Nieuwleusen. Het aantal mensen dat gebruik maakt van de Voedselbank is gedurende 2021 gedaald. Aan het begin van 2021 had de Voedselbank Zwolle e.o. 353 klanten en eind 2021 waren dit er nog 281.

De eerste cijfers van 2022 laten een lichte stijging zien van het aantal gebruikers, vermoedelijk een direct gevolg van de stijgende energieprijzen en hoge inflatie dit jaar. Door die stijging van de energieprijzen voldoen steeds meer mensen aan het normbedrag van de Voedselbank. De verwachting van de Voedselbank is een groei naar 350 klanten aan het einde van 2022.

Tabel 4.17 Gebruik Voedselbank

Doel	Het verstrekken van voedsel aan mensen die dat om welke reden dan ook nauwelijks zelf kunnen bekostigen			
Doelgroep	Inwoners van Zwolle, Dalfsen en Nieuwleusen die financiële problemen hebben.			
	2018	2019	2020	2021
Gemiddeld aantal huishoudens*	261	300	329	281

*Dit is inclusief huishoudens uit Dalfsen en Nieuwleusen

Deel II

Schuldenproblematiek in Zwolle

5 Inleiding

5.1 Definitie schuldenproblematiek

Veel mensen hebben in hun leven te maken met schulden. Denk bijvoorbeeld aan een hypotheek of een studielening. Lang niet alle schulden vormen een risico of zijn een probleem. De NVVK noemt schulden problematisch als mensen voorzien dat zij niet in staat zijn om door te gaan met het afbetalen van hun schulden of wanneer zij zijn gestopt met betalen¹⁷. In Zwolle hanteren we ook deze definitie van problematische schulden. Het hebben van problematische schulden kan leiden tot stress, gezondheidsproblemen en sociaal isolement. Daarom is het de ambitie van gemeente Zwolle dat alle Zwollenaren rondkomen, meedoen en schuldenvrij zijn.

5.2 Beleid gemeente Zwolle

De gemeente Zwolle wil het ontstaan van problematische schulden zoveel mogelijk voorkomen door middel van schuldpreventie en vroegsignalering. De financiële redzaamheid van inwoners is hierbij een belangrijk thema. Wanneer inwoners hun problemen niet meer zelf kunnen oplossen, biedt de gemeente schuldhulpverlening aan (volgens de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening). Dit gebeurt binnen het team Schuldienstverlening en binnen de kaders van het beleidsplan 2021-2025.

5.3 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken wordt een beeld geschetst van de schuldenproblematiek in de gemeente Zwolle. Allereerst schetsen we in hoofdstuk 6 een beeld van de omvang en de ontwikkeling van de schuldenproblematiek in Zwolle. In hoofdstuk 7 laten we zien in hoeverre er gebruik wordt gemaakt van voorzieningen om geldproblemen te voorkomen en op te lossen. Tot slot gaan we in hoofdstuk 8 in op de kenmerken van de inwoners die financiële ondersteuning ontvangen.

17 NVVK: <https://www.nvvk.nl/minnelijke-schuldhulpverlening>

6 Omvang en ontwikkeling schuldenproblematiek

In dit hoofdstuk gaan we in op de omvang en de ontwikkeling van de schuldenproblematiek in Zwolle. Zo laten we onder andere zien hoeveel mensen zich jaarlijks aanmelden met financiële problemen bij hulporganisatie Op Orde en bij de gemeentelijke afdeling schulddienstverlening, wat de gemiddelde schuldenlast is van iemand met schulden en wat de meest voorkomende schuldeisers zijn.

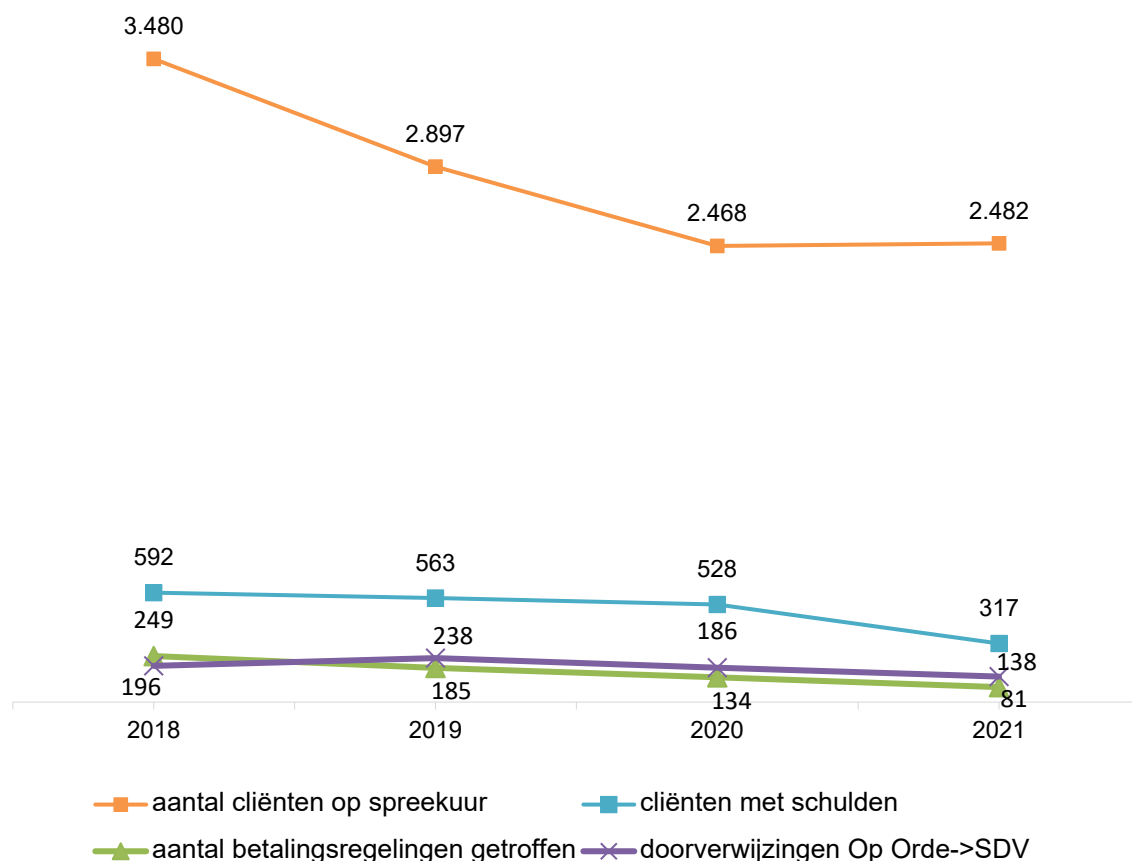
6.1 Omvang en ontwikkeling hulpvraag Op Orde

Op Orde is een samenwerkingsverband tussen vier organisaties: Sociaal Raadslieden van stichting De Kern en de vrijwilligers van Op Orde, WIJZ, Humanitas en SchuldHulpMaatje. Medewerkers van Op Orde adviseren inwoners over hun financiële situatie, helpen met het in orde brengen van administratie en ondersteunen bij de aanvraag van regelingen. Inwoners met financiële problemen kunnen contact zoeken met de medewerkers van Op Orde kan via een webformulier of het open inloopspreekuur. Sinds eind 2017 is er een open inloopspreekuur bij de sociale wijkteams. Dit betekent in de praktijk dat medewerkers van Op Orde elke ochtend aanwezig zijn in een ander wijkteam. Veruit de meeste cliënten komen binnen via het inloopspreekuur (91%).

Het aantal cliënten dat het spreekuur van Op Orde bezocht in 2020 en 2021 is sterk afgenomen ten opzichte van de jaren daarvoor (zie figuur 6.1). De afname van het aantal bezoekers valt deels te wijten aan een verminderd aantal inloopspreekuren door de coronapandemie en daarmee gepaard gaande lockdowns.

De inzet van Op Orde is preventief: inwoners met (beginnende) schulden helpen zodat inzet van schulddienstverlening en/of budgetbeheer voorkomen kan worden. Er worden bijvoorbeeld betalingsregelingen getroffen met schuldeisers of de beslagvrije voet wordt toegepast. Als dit niet kan, verwijst op Orde door naar de afdeling Schulddienstverlening. In 2021 hielp op Orde 317 cliënten met schulden (zie figuur 6.1). Dat is fors minder dan in de jaren daarvoor. Ook dit lijkt een effect van de coronapandemie. In figuur 6.1 zien we dat zowel het aantal mensen waarvoor een betalingsregeling getroffen is, als het aantal cliënten dat wordt doorverwezen naar afdeling Schulddienstverlening, daalt sinds 2019.

Figuur 6.1. Ontwikkeling aantal cliënten geholpen door op Orde, cliënten met schulden en doorverwijzingen SDV

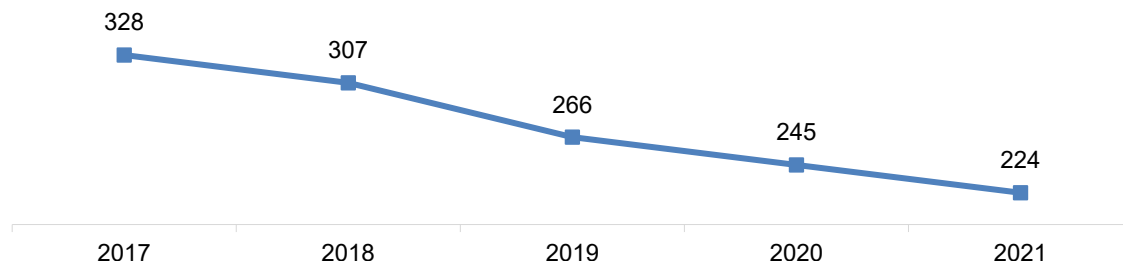
Bron: de Kern

6.2

Omvang en ontwikkeling hulpvraag afdeling Schulddienstverlening

Mensen met financiële problemen kunnen ook schulddienstverlening aanvragen bij de gemeente. In figuur 6.2 zien we dat het aantal aanmeldingen bij Schulddienstverlening dat is binnengekomen via Op Orde of de Sociale Wijkteams in de afgelopen vijf jaar is gedaald. De relatief lichte daling in de 1ste 3 jaren kan te maken hebben met een steviger voorveld in de vorm van sociaal raadslieden waarbij lichtere problemen opgelost werden. Deze lichte daling betekent ook dat de aanvragen die binnenkomen meer complex en zwaarder van problematiek zijn. De daling van de afgelopen 2 jaar lijkt een direct verband te hebben met de coronacrisis. Dit komt bijvoorbeeld doordat inwoners geneigd zijn om pas hulp in te roepen wanneer de nood hoog is. Tijdens de coronacrisis hebben ook veel schuldeisende partijen zich coulant opgesteld en incassomaatregelen beperkt. Mogelijk ander neveneffect is dat er in deze periode minder uitgaven werden gedaan door de lockdowns ten tijde van de pandemie.

Figuur 6.2 Ontwikkeling aantal aanmeldingen Schulddienstverlening gemeente Zwolle

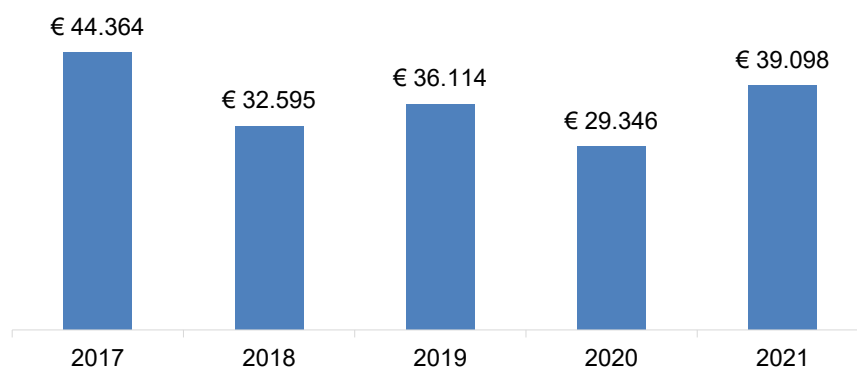
Bron: Gemeente Zwolle

6.3

Gemiddelde schuldenlast

Als schulden zo hoog zijn dat iemand deze niet meer terug kan betalen, kan de gemeente afspraken maken met de schuldeisers door middel van het treffen van een schuldregeling. De totale schuldenlast wordt dan in kaart gebracht om vervolgens te bepalen hoeveel iemand kan af betalen. Figuur 6.3 laat zien dat de gemiddelde schuldenlast van mensen met een schuldregeling de afgelopen vijf jaar fluctueert tussen de €29.000 en de €45.000. Deze fluctuatie is waarschijnlijk een gevolg van uitschieters die het gemiddelde dan wel naar beneden dan wel omhoog trekken. In 2021 komt de schuldenlast op ongeveer hetzelfde niveau uit als het landelijke gemiddelde van €42.662¹⁸.

Figuur 6.3. Ontwikkeling gemiddeld schuldbedrag, 2017-2021.

Bron: gemeente Zwolle

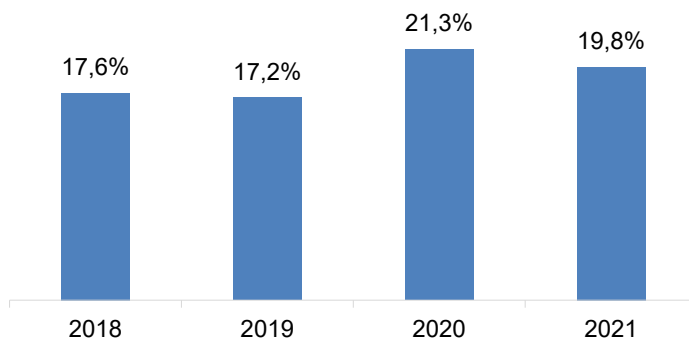
6.4

Aandeel schulden uitbetaald aan schuldeiser

Bij een schuldregeling ontvangen alle schuldeisers een betalingsvoorstel. Hierbij wordt volgens een aantal regels uitgerekend wat de mogelijke afbetaling van de schuld binnen 36 maanden is. Indien de schuldeisers akkoord gaan krijgen ze een deel van de schulden betaald binnen de 36 maanden en wordt de rest kwijtscholden. In 2021 is ongeveer 20% van de schulden binnen geslaagde schuldregelingen, uitbetaald aan de schuldeisers (zie figuur 6.4). Dat is ongeveer gelijk aan 2020.

¹⁸ NVVK Jaarverslag 2021. [De cijfers - Jaarverslag 2021 \(nvvk.nl\)](https://www.nvvk.nl/de-cijfers-jaarverslag-2021)

Figuur 6.4 Percentage schulden uitbetaald aan schuldeisers van geslaagde regelingen

Bron: gemeente Zwolle

6.5

Aantal schuldeisers

Figuur 6.5 geeft het gemiddeld aantal schuldeisers weer dat mensen hebben wanneer er een schuldregeling gestart wordt. In Zwolle werden in 2021 meer schuldeisers geregistreerd dan landelijk (13 schuldeisers in 2021)¹⁹.

Figuur 6.5 Gemiddeld aantal schuldeisers

2018	2019	2020	2021
9	8	11	18

Bron: Gemeente Zwolle

6.6

Meest voorkomende schuldeisers

De top 10 van meest voorkomende schuldeisers bestaat vooral uit incasso organisaties (Intrum, EDR Incasso BV, Direct Pay, GGN en Vesting Finance). LAVG gerechtsdeurwaarders staat op plek twee van de meest voorkomende schuldeisers. Verder staan GBLT (gemeente- en waterschapsbelastingen), KPN, het CJIB (boetes) en het Zilveren Kruis (zorgverzekeraar) in de top 10.

Tabel 6.1. Top 10 meest voorkomende schuldeisers

1. Intrum
2. LAVG Gerechtsdeurwaarders
3. Zilveren Kruis Achmea
4. EDR Incasso BV
5. GBLT

19 NVVK. Jaarverslag 2021. [De cijfers - Jaarverslag 2021 \(nvvk.nl\)](https://nvvk.nl/de-cijfers-jaarverslag-2021)

6. Direct Pay
7. GGN
8. Vesting Finance
9. KPN
10. CJIB

Bron: Gemeente Zwolle

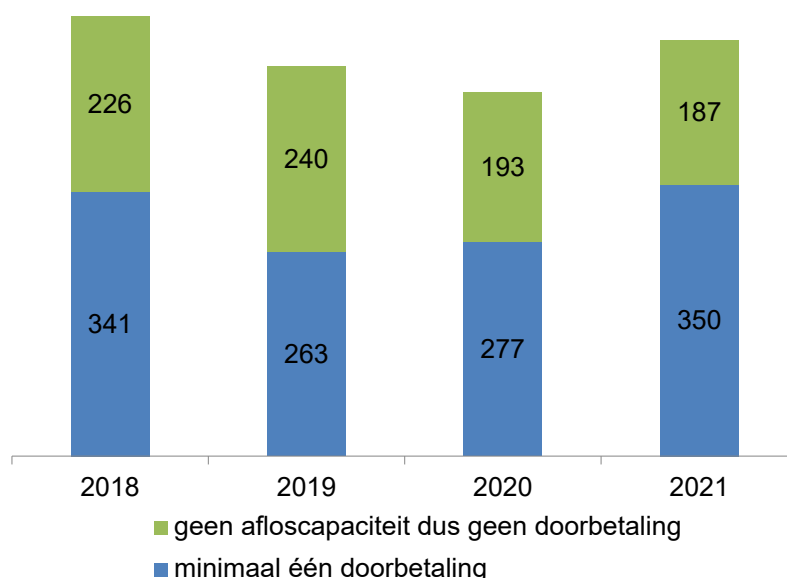
6.7 Beslaglegging op bijstandsuitkeringen

Een schuldeiser kan beslag (laten) leggen op het inkomen van de schuldenaar om de schulden af te lossen. In het geval de schuldenaar een bijstandsuitkering ontvangt, mag de gemeente op maximaal 5% van de bijstandsuitkering beslag leggen.

Het aantal inwoners bij wie een deurwaarder heeft geprobeerd beslag te leggen op de bijstandsuitkering is in 2021 hoger dan in 2020 en 2019, namelijk 537 ten opzichte van 470 en 523, respectievelijk (zie figuur 6.7).

Het aantal inwoners bij wie daadwerkelijk beslag kon worden gelegd op de bijstandsuitkering omdat zij voldoende afloscapaciteit hadden, ligt in 2021 hoger dan in 2020 en 2019 (namelijk 350 ten opzichte van 277 en 263, respectievelijk). Bij hen is minimaal één keer een deel van de bijstandsuitkering afgedragen (doorbetaald) aan de schuldeiser. In 2021 is het aantal mensen dat voldoende afloscapaciteit had, gestegen. Dat heeft waarschijnlijk te maken met een wijziging in de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet die in 2021 in werking is getreden. Hierbij geldt een minimale aflossing van 5% in tegenstelling tot de oude wetgeving (waar vaak geen afdracht mogelijk was). In figuur 6.7 is te zien dat er in 2021 nog steeds mensen waren die geen afloscapaciteit hadden. Waarschijnlijk heeft dit te maken met dat de systemen nog niet helemaal up to date waren met de juiste informatie.

Figuur 6.7 Aantal inwoners met beslaglegging op de bijstandsuitkering in Zwolle

Bron: Gemeente Zwolle

6.8

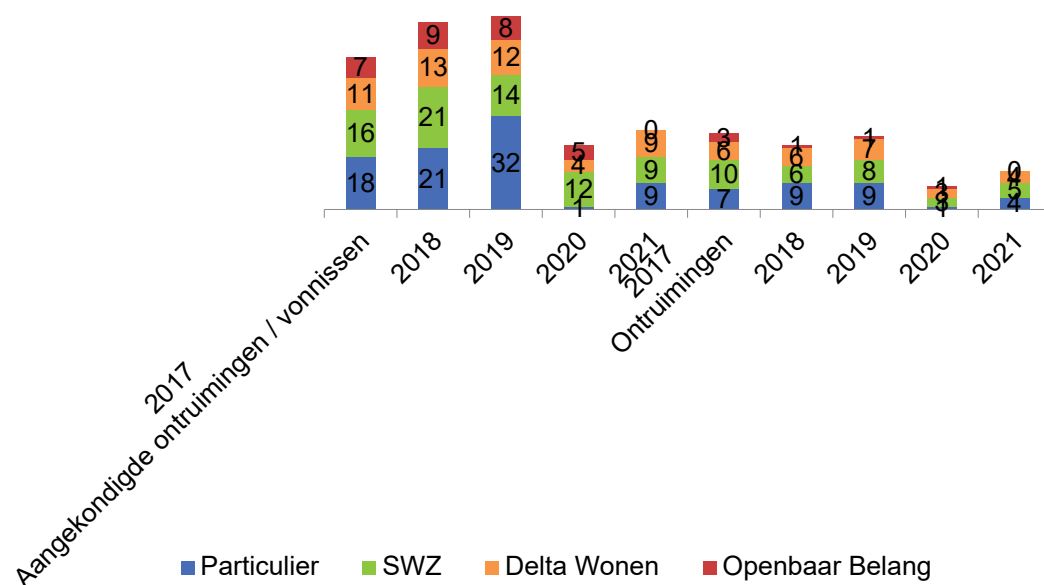
Huisuitzettingen

Een verhuurder van een woning kan een huurder uit huis zetten indien er sprake is van (langdurige) achterstallige betalingen of overlast door de huurder, maar meestal zijn huurachterstanden de aanleiding voor een huisuitzetting.

De sociaal-maatschappelijke schade van een huisuitzetting voor de huishoudens die het betreft, is groot. Bovendien gaat een huisuitzetting gepaard met maatschappelijke kosten voor opvang, hulpverlening, herstel en herhuisvesting. Gemeente Zwolle heeft daarom afspraken gemaakt met woningcorporaties om huisuitzettingen (ontruiming) zo veel mogelijk te voorkomen. Daarnaast besteden woningcorporaties meer aandacht aan het vroegtijdig signaleren van schuldenproblemen. In het kader van vroegsignalering van schulden zijn (particulier) verhuurders sinds januari 2021 verplicht om een huurachterstand door te geven aan de gemeente als het niet gelukt is om de huurachterstand samen met de huurder op te lossen. De gemeente zal de huurders dan schuldhelpverlening aanbieden.

In figuur 6.8 zien we dat sinds 2019 zowel het aantal aangekondigde ontruiming / vonnissen als het aantal daadwerkelijk uitgevoerde ontruiming fors is afgenomen. In 2020 was het vooral opvallend dat de aangekondigde ontruiming door particuliere verhuurders sterk was gedaald; in voorgaande jaren steeg het aantal huisuitzettingen en ontruiming door particuliere verhuurders juist. In 2021 is dat aantal weer gestegen, maar nog steeds beduidend lager dan voor 2020. Een verklaring is dat er door vroegsignalering minder achterstanden in huurbetalingen waren in 2020 en 2021. Verder zijn corporaties tijdens de coronacrisis meer terughoudend geweest met huisuitzettingen en afsluitingen²⁰.

Figuur 6.8 Aantal huisuitzettingen in Zwolle

20 Zie: *Gezamenlijk statement van verhuurders, gemeenten en het Rijk over maatwerk bij het voorkomen van huisuitzettingen tijdens de coronacrisis*, maart 2021.

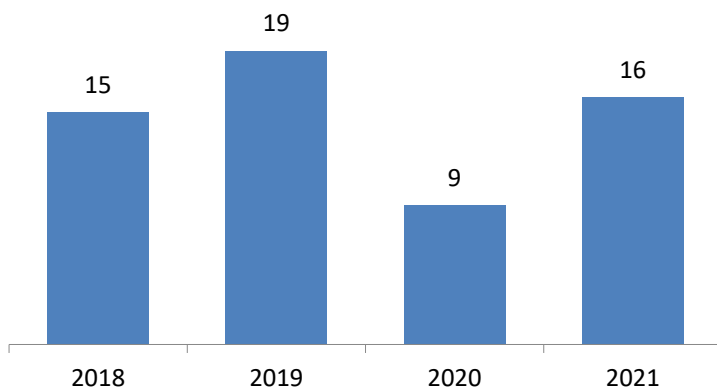
Bron: woningcorporaties en gemeente Zwolle

6.9

Aantal crisisaanvragen

Een crisisaanvraag in het kader van de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening heeft betrekking op een dreigende ontruiming en/of dreigende afsluiting van gas, elektra en/of water. In 2021 steeg het aantal crisisaanvragen weer ten opzichte van 2020 (zie figuur 6.9). Zoals opgemerkt in paragraaf 6.8 zagen woningcorporaties minder betalingsachterstanden in 2020 en waren zij meer terughoudend met huisuitzettingen en afsluitingen. Mogelijk zijn mensen tijdens een crisis ook meer geneigd hun vaste lasten te betalen en voor zekerheid te kiezen.

Figuur 6.9 Aantal crisisaanvragen per jaar

Bron: Gemeente Zwolle

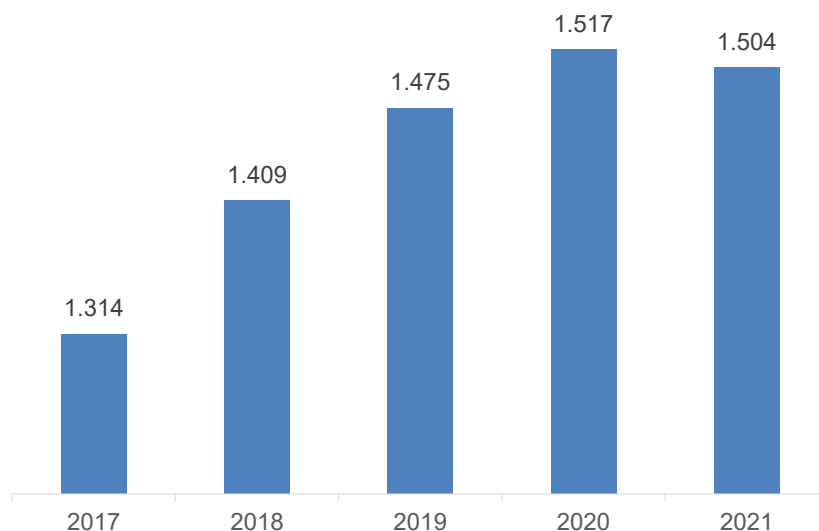
6.10

Bijzondere bijstand voor beschermingsbewind

Als iemand van 18 jaar of ouder niet meer in staat is om goed voor zijn geldzaken te zorgen, kan de rechter een bewindvoerder benoemen die deze geldzaken beheert. Gemeente Zwolle voert deze bewindvoering niet zelf uit. Daarom zijn er geen cijfers beschikbaar van het aantal mensen dat een bewindvoerder heeft. Om hier toch iets over te kunnen zeggen, kijken we naar het aantal mensen dat bijzondere bijstand voor beschermingsbewind aanvraagt.

In figuur 6.10 is te zien dat het aantal inwoners dat in Zwolle bijzondere bijstand ontvangt om de kosten voor het beschermingsbewind te betalen, tussen 2017 en 2020 bleef stijgen. Inmiddels is deze groei afgevlakt: in 2021 ontvingen ongeveer hetzelfde aantal mensen bijzondere bijstand om de kosten voor beschermingsbewind te betalen als in 2020.

Figuur 6.10 Aantal mensen in Zwolle met bijzondere bijstand voor beschermingsbewind

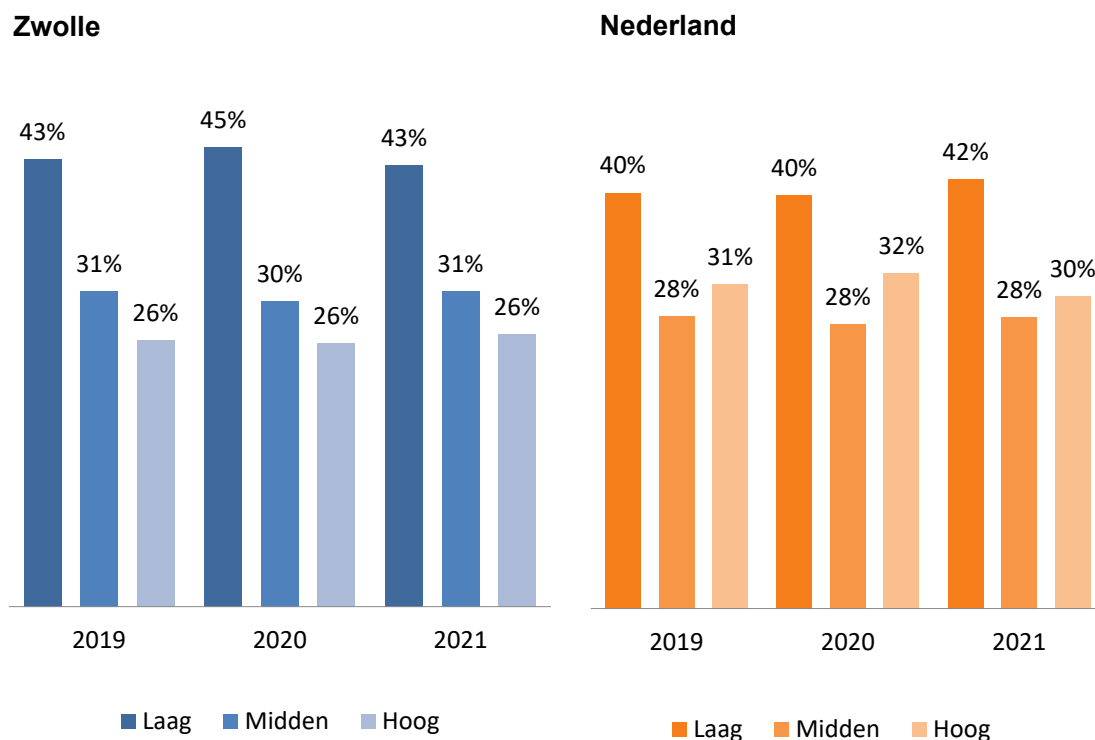
Bron: gemeente Zwolle

6.11 Betaalgedrag en risicoprofiel

Geldfit voert vier keer per jaar een analyse uit over het betaalgedrag van consumenten. In de analyse worden betalingsafhandelingen meegenomen van zo'n 45 bedrijven in Nederland. Klanten worden aan de hand van hun betaalgedrag ingedeeld in 10 risiconiveaus. Zo worden klanten met vorderingen die gemiddeld 3 of meer maanden open staan, ingedeeld in risiconiveau 10, klanten met vorderingen die gemiddeld 2 tot 3 maanden open staan, vallen in risiconiveau 9, enz. Niveaus 8 t/m 10 bestaan uit mensen met een hoog risico op schulden die ondersteuning nodig hebben. Voor de niveaus 5 t/m 7 geldt dat een preventieve aanpak gepast is. Mensen met een goed betaalgedrag vallen in risiconiveaus 1 t/m 4. Deze risicoprofielen zijn vergeleken met profielen die zijn gebaseerd op sociaal-demografische kenmerken (bijvoorbeeld leeftijd) en leefstijlkenmerken. Aan de hand hiervan zijn de Zwolse huishoudens ingedeeld naar risicoprofiel. In de praktijk blijkt dat de risiconiveaus een goede indicator zijn voor de het al dan niet hebben van problematische schulden.

Het aandeel inwoners in Zwolle met een hoog risiconiveau is de afgelopen 3 jaar gelijk gebleven (zie figuur 6.11). Ook bij de groepen met een midden en laag risiconiveau zien we weinig veranderingen. In vergelijking met Nederland heeft Zwolle een kleiner aandeel inwoners met een hoog risiconiveau (26% versus 30% in 2021).

Figuur 6.11 Inwoners naar risiconiveau van betaalgedrag

Bron: Geldfit

7

Bereik van ondersteuning bij geldproblemen in Zwolle

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van wat het bereik en het gebruik is van diverse vormen van ondersteuning die door gemeente Zwolle worden aangeboden aan mensen met vragen en/of een ondersteuningsbehoefte op het gebied van financiën. Allereerst wordt ingegaan op het bereik van de activiteiten die gericht zijn op het voorkomen van geldproblemen. Dit gaat bijvoorbeeld om ondersteuning die gericht is op het vergroten van de financiële zelfredzaamheid van inwoners. Maar ook ondersteuning bij de administratie valt hieronder. In paragraaf 9.3 komt het bereik van de ondersteuning die gericht is op het helpen oplossen van geldproblemen, aan de orde.

7.1

Bereik inzet op voorkomen van geldproblemen

Volgens het Nibud is iemand financieel redzaam 'wanneer hij of zij weloverwogen keuzes maakt, zodanig dat zijn financiën in balans zijn op zowel korte als op lange termijn'. Hieronder gaan we in op de verschillende manieren van ondersteuning die gemeente Zwolle aanbiedt om geldproblemen te voorkomen en de financiële redzaamheid van haar inwoners te bevorderen.

7.1.1

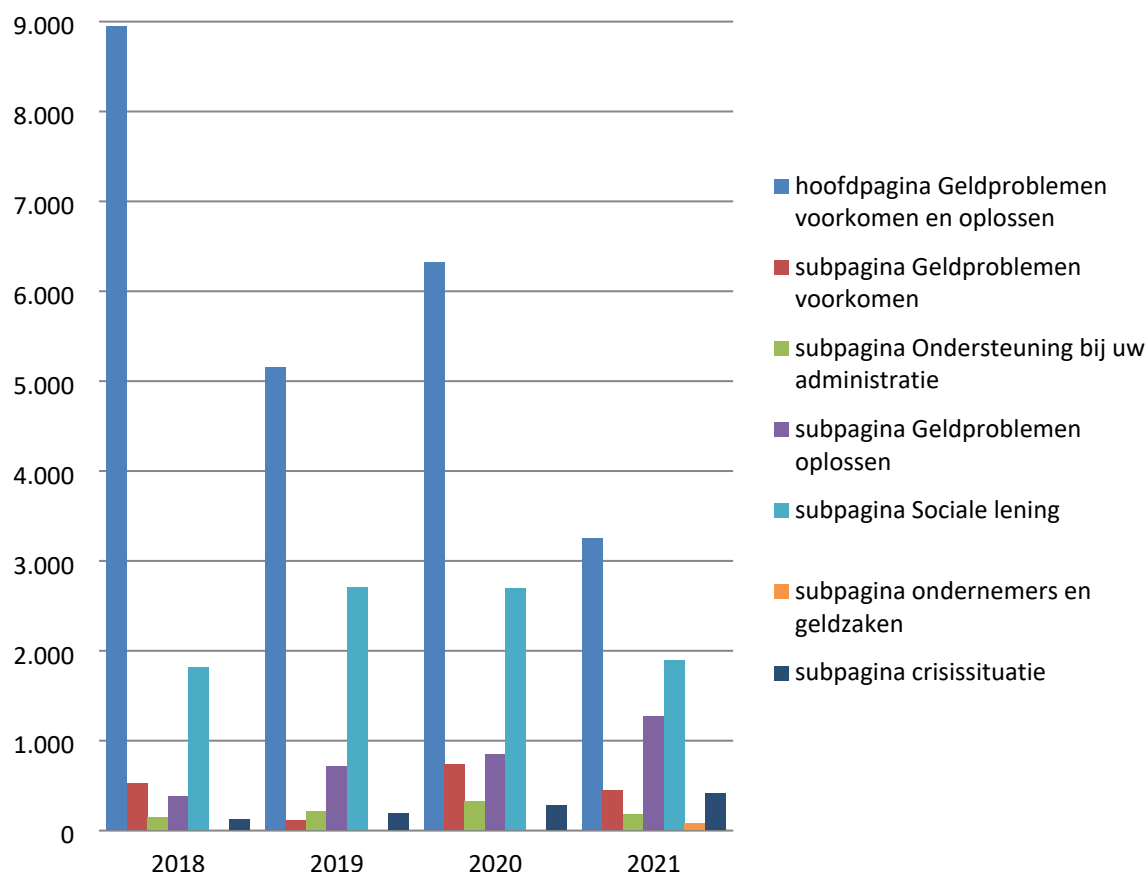
Bezoekers Geldproblemen voorkomen en oplossen

Op de webpagina 'Geldproblemen voorkomen en oplossen' ([Geldproblemen voorkomen en oplossen | Gemeente Zwolle](#)), is informatie te vinden over (hulp bij) het voorkomen van financiële problemen en hoe je geldproblemen kunt oplossen. Ook wordt er beschreven wat je kunt doen in het geval van een crisissituatie of hoe je een sociale

lening aanvraagt. In 2021 is de webpagina 'Geldproblemen voorkomen en oplossen' opnieuw ingericht zodat de relevante informatie makkelijker te vinden is voor de bezoeker. Tijdens deze herinrichting zijn er een aantal pagina's offline gehaald. Het gaat om de pagina's 'Schulddienstverlening' en 'producten Schulddienstverlening'. De bezoekersaantallen van deze websites worden niet meer vermeld in deze monitor.

In figuur 7.1 is te zien hoeveel unieke bezoekers de webpagina's hebben bezocht per jaar. Vergeleken met 2020 is de hoofdpagina 'geldproblemen voorkomen en oplossen' in 2021 ongeveer de helft minder bezocht. Mogelijke verklaringen zijn dat mensen het antwoord op hun vraag al via Google vonden of bijvoorbeeld vaker contact opnamen met het klantencontactcentrum in plaats van de gemeentelijke webpagina te bezoeken. De subpagina 'sociale lening' wordt het meest bezocht ten opzichte van de andere subpagina's.

Figuur 7.1 Unieke bezoekers webpagina Geldproblemen voorkomen en oplossen

Bron: gemeente Zwolle

7.1.2

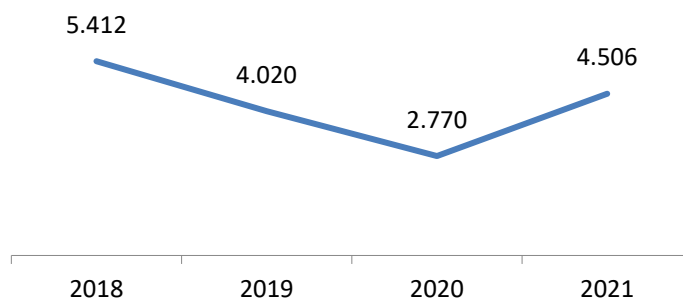
Bezoekers Geldfit.nl

Eén van de partners van de afdeling Schulddienstverlening van gemeente Zwolle is Geldfit.nl. Het doel van Geldfit is dat bezoekers financieel fit blijven of worden. Op de site van Geldfit, die sinds 2017 bestaat, kunnen mensen door middel van het invullen

van een test bekijken of men financieel fit is. Als de test wordt afgerond, ontvangen mensen een persoonlijk advies over hun financiële situatie. Ook krijgt men tips over welke organisaties bij geldzaken kunnen helpen. De gemeentelijke webpagina Geldproblemen voorkomen en oplossen verwijst door naar de website van Geldfit. Het aantal inwoners dat de website van Geldfit bezoekt, kan een indicatie zijn voor het aandeel mensen dat (beginnende) financiële problemen heeft.

In figuur 7.2 is te zien dat het aantal unieke Zwolse bezoekers van de website van Geldfit tussen 2018 en 2020 afneemt, maar tussen 2020 en 2021 weer toeneemt. Het aantal bezoekers hangt samen met de inzet van de landelijke overheids campagne rond Geldfit. Deze zorgt namelijk voor een toename in bezoekers. In 2021 zijn er radiospots ingezet gedurende de campagne wat de oorzaak kan zijn van de stijging van het aantal websitebezoeken. Het aantal websitebezoekers steeg namelijk niet alleen in Zwolle maar ook landelijk.

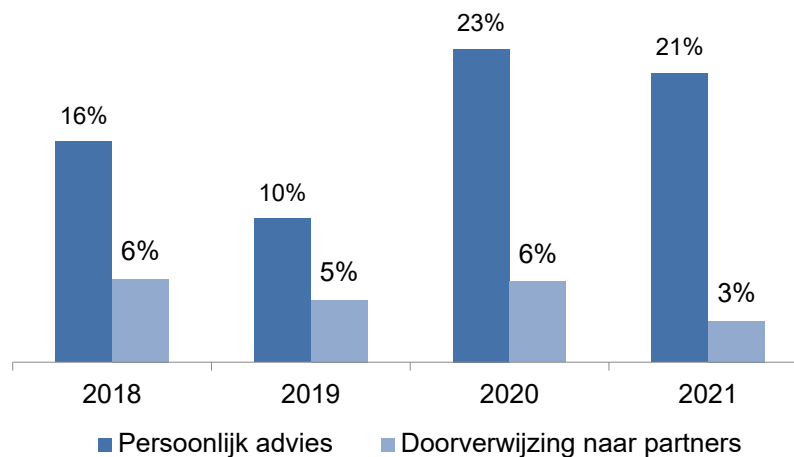
Figuur 7.2 Totaal aantal Zwolse bezoekers van website Geldfit

Bron: Geldfit.nl

In Figuur 7.3 zien we dat in 2021 ongeveer 20% van de bezoekers op Geldfit.nl de test heeft ingevuld en een persoonlijk advies heeft ontvangen. Dat is ongeveer evenveel als in 2020. In 2021 zijn er wat minder mensen die een meetbare vervolgstap hebben gezet naar passende hulp dan in voorgaande jaren.

Figuur 7.3 Type gebruik Geldfit

Bron: Geldfit.nl

7.1.3

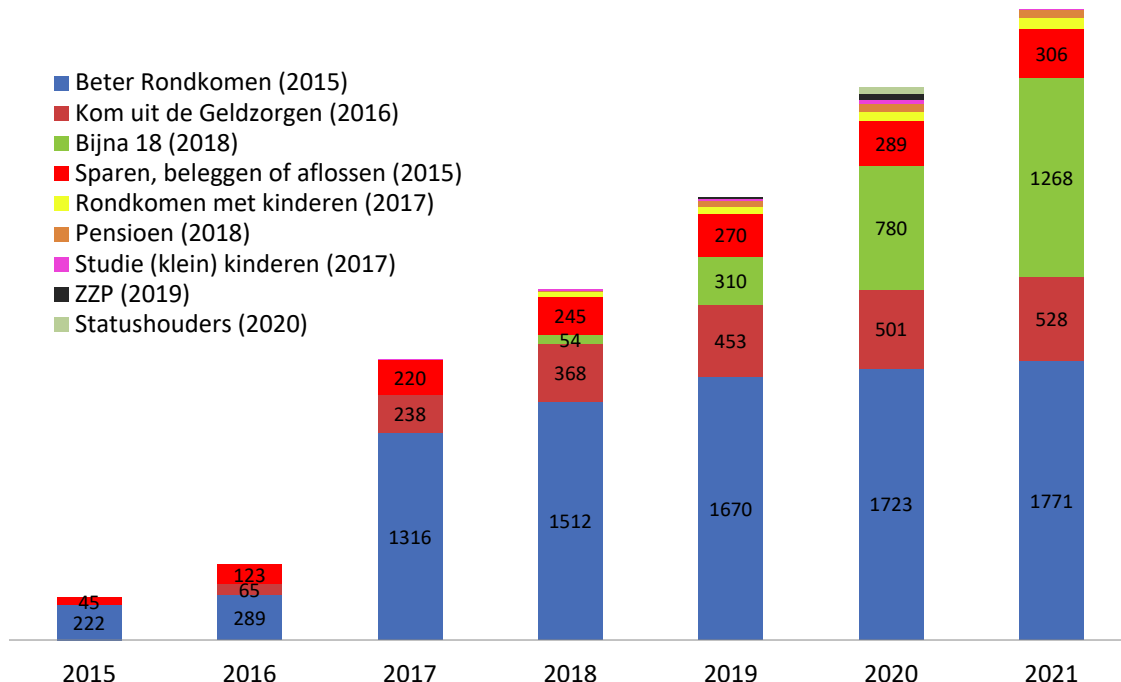
Gebruikers geldplannen NIBUD

Het NIBUD (het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) biedt diverse geldplannen aan als hulpmiddel voor huishoudens om de geldzaken in balans te krijgen en te houden in verschillende omstandigheden ofwel life-events. Geldplannen hebben een preventief karakter en zijn makkelijk en breed inzetbaar voor alle Zwollenaren. Inwoners kunnen zelf met de geldplannen aan de slag of kunnen door hulpverleners worden begeleid. Waar dat nodig is, wordt in de geldplannen verwezen naar hulpverlenende instanties.

Het aantal geldplannen blijft uitbreiden. Het eerste geldplan “Beter rondkomen” werd in 2015 gelanceerd, het jongste geldplan “Werkloosheid” in 2021.

In figuur 7.4 is het jaarlijks aantal gebruikers van de geldplannen uit Zwolle weergegeven. Hierin is goed te zien dat het gebruik van de geldplannen door Zwolse inwoners elk jaar toeneemt. In Zwolle wordt het geldplan “Beter rondkomen” het meest gebruikt. Het Geldplan “bijna 18” is het enige Geldplan dat maandelijks onder de aandacht wordt gebracht bij de doelgroep waar het Geldplan voor is bedoeld. Dit wordt gedaan door een felicitatiekaart te sturen naar alle Zwolse inwoners die binnenkort 18 jaar worden. Dit verklaart waarom dit Geldplan in vergelijking met de andere Geldplannen jaarlijks veel vaker wordt bezocht.

Figuur 7.4 Aantal Zwolse gebruikers van geldplannen

Bron: NIBUD

7.1.4

Week van het Geld

De Week van het Geld is een jaarlijks terugkerende, nationale projectweek voor voorheen alleen het basisonderwijs. Sinds 2020 wordt ook geprobeerd het voortgezet- en vervolgonderwijs bij deze week te betrekken. In het basisonderwijs worden gedurende de week activiteiten georganiseerd, waaronder gastcolleges waarin spelletjes zoals Cash Quiz worden gespeeld. Medewerkers van banken, verzekeraars en gemeenten staan dan voor de klas om met leerlingen - voornamelijk groepen 7 en 8 - hun kennis over geld te testen.

Normaal gesproken doet ongeveer een derde van de basisscholen (circa 17) in Zwolle mee aan de Week van het Geld. Vanwege de coronacrisis en de daarmee gepaard gaande schoolsluitingen, zijn in 2020 alle activiteiten rond de Week van het Geld afgeblazen. De Week van het Geld heeft in 2021 digitaal plaatsgevonden. Helaas is onbekend hoeveel basisscholen in Zwolle hieraan deel hebben genomen.

MBO

In 2020 stond er ook een programma klaar voor het MBO (Deltion College). Helaas gooide ook hier Covid-19 roet in het eten en kon dit programma niet worden uitgevoerd. In 2021 heeft er toch een klein digitaal programma van de Week van het Geld plaatsgevonden. Er waren online lessen voor de studenten met ervaringsdeskundigen vanuit de landelijke campagne "De eerste stap helpt je verder". Verder was er een webinar georganiseerd voor docenten.

7.1.5 Vroegsignalering Vroeg eropaf

Vroeg eropaf is een project dat is gestart in 2019 in samenwerking met lokale en landelijke partijen. Het doel van dit project is hulp bieden in een zo vroeg mogelijk stadium en zo voorkomen dat inwoners financiële problemen krijgen of dat financiële problemen verergeren. Het wordt uitgevoerd door de sociale wijkteams. Zij zoeken contact met inwoners indien op één adres in één maand twee of meerdere meldingen van betalingsachterstanden binnen komen via woningcorporaties, zorgverzekeraars en energie- en waterbedrijven. Op deze manier zijn er in het jaar 2020 144 signalen over inwoners met betalingsachterstanden opgepakt.

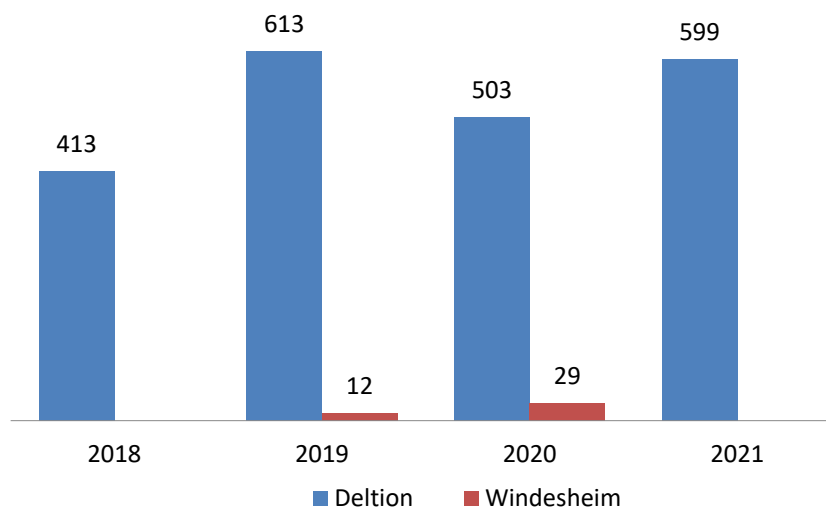
Door een wijziging in de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening zijn gemeenten per 1 januari 2021 verplicht om alle signalen van bedrijven en instanties op te pakken. Dit betekent dat het aantal signalen in 2021 aanzienlijk hoger is dan in de jaren daarvoor. Het ging om 8118 meldingen in 2021. Het totaal aantal meldingen (signalen) betreft meestal meerdere signalen op één adres. Bij meerdere signalen op één adres wordt er hulp aangeboden. Dat was bij 3470 huishoudens het geval.

7.1.6 Financieel Spreekuur studenten MBO/HBO

Tijdens het financieel spreekuur kunnen jongeren op school hulp vragen als zij financiële problemen of vragen hebben. Het Deltion College heeft sinds 2018 twee keer per week een financieel spreekuur dat wordt uitgevoerd door Sociaal Raadslieden samen met stagiaires van de opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening. Op Hogeschool Windesheim is het spreekuur in 2019 gestart. Aanvankelijk ook in samenwerking met De Kern, maar inmiddels heeft de hogeschool een financieel spreekuur in eigen beheer. Per september 2021 voert het decanaat het Financieel Spreekuur uit. Hier zijn vanaf 2020 geen cijfers meer over beschikbaar. Ook bij Hogeschool Viaa was er een financieel spreekuur, waarbij werd samengewerkt met SchuldHulpMaatje. Het spreekuur werd echter te weinig bezocht door studenten. Daarom is na 2020 besloten om met het spreekuur te stoppen. Over het aantal bezoekers van dit spreekuur zijn geen cijfers.

In figuur 7.5 is te zien dat in 2020 minder studenten van het Deltion College het financieel spreekuur hebben bezocht dan in 2019. Waarschijnlijk is dit een gevolg van de schoolsluitingen in 2020. In 2021 is het aantal studenten weer gestegen.

Figuur 7.5 Aantal studenten dat financieel spreekuur bezocht

Bron: De Kern Zwolle en Schuldhulpmaatje Zwolle

Ontwikkelingen op de Hbo-scholen

De decanen van de verschillende Hbo-scholen zoeken de verbinding op om te bekijken wat zij kunnen doen voor studenten met geldzorgen. Er wordt nu eerst onderzocht wat iedere school op dit gebied doet en ook wordt bekeken hoe je de student het beste kan bereiken. Deze samenwerking is nog maar net gestart. Afgewacht moet worden hoe deze samenwerking op dit gebied zich verder ontwikkelt.

7.2

Bereik ondersteuning bij geldproblemen

Zoals in hoofdstuk 2.1 al is beschreven, kunnen Zwolse inwoners met financiële problemen of schulden zich aanmelden bij Op Orde of de gemeentelijke schulddienstverlening om hun geldproblemen op te lossen. In deze paragraaf beschrijven we de verschillende ondersteuningsmogelijkheden die de gemeente Zwolle biedt. Het type ondersteuning dat wordt ingezet, is afhankelijk van de situatie van de inwoner. Vaak worden meerdere typen ondersteuning ingezet om de financiële problemen op te lossen.

7.2.1

Gemeentelijke ondersteuning bij schulden

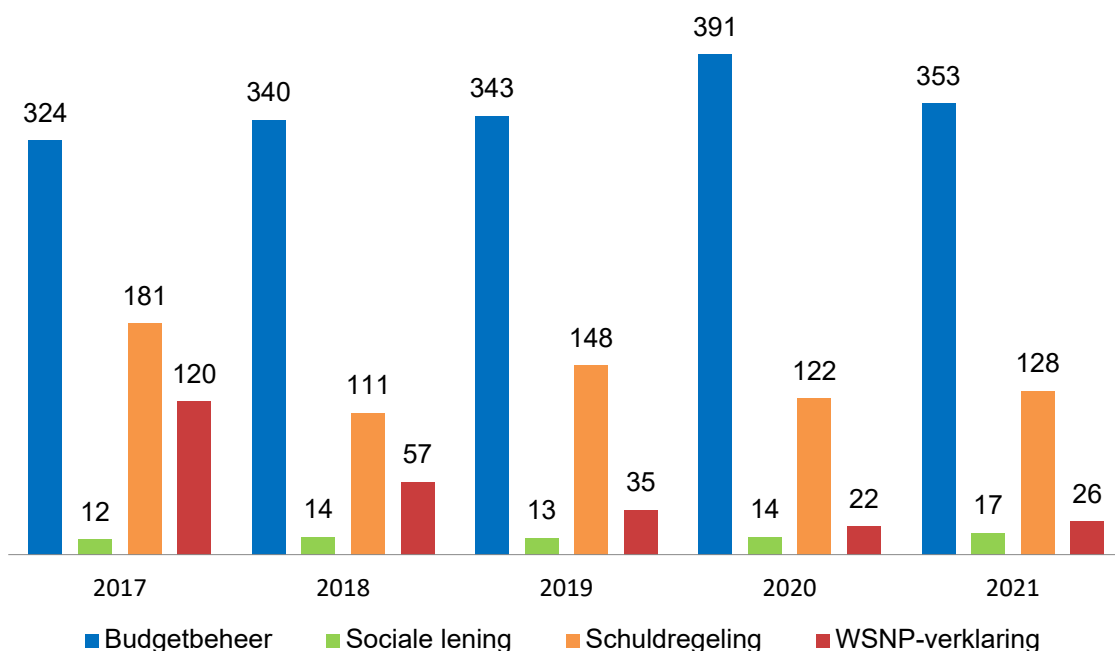
Sinds 2019 verloopt een aanvraag voor schulddienstverlening via Op Orde en het Sociaal Wijkteam. Daar wordt eerst beoordeeld of schulddienstverlening nodig is of dat een lichtere vorm van ondersteuning volstaat. Indien specialistische ondersteuning nodig blijkt, kan de gemeente verschillende typen hulp aanbieden. Deze worden hieronder kort omschreven:

- Budgetbeheer: de gemeente beheert tijdelijk het inkomen van een persoon met financiële problemen.
- Sociale lening: dit is een lening bij de gemeente om essentiële uitgaven te kunnen betalen, of om schulden mee te kunnen af lossen. Binnen 3 jaar moet de lening worden terugbetaald.
- Schuldregeling: als een schuld niet binnen 36 maanden kan worden afbetaald, kan er een schuldregeling worden gestart. De gemeente maakt hierbij afspraken met de schuldeisers om de schulden af te betalen middels een saneringsplan.

- Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen (WSNP): Wanneer iemand er niet uitkomt met de schuldhulpverlener en/of er geen schuldregeling tot stand komt, kan iemand de rechtbank om hulp vragen om te worden toegelaten tot de WSNP. De rechtbank maakt hierbij een saneringsplan waarin staat hoe de schulden afgelost gaan worden. Schuldeisers zijn verplicht hieraan mee te werken.

Figuur 7.6 laat zien hoeveel mensen er gebruik hebben gemaakt van de verschillende gemeentelijke producten tussen 2017 en 2021. Hiervan wordt budgetbeheer het meest ingezet. Steeds meer mensen maakten tussen 2017 en 2020 gebruik van budgetbeheer, al is het sinds vorig jaar weer wat minder vaak ingezet ten opzichte van 2020. Verder zien we dat er sinds 2017 steeds minder mensen zijn waarvoor een schuldregeling of WSNP-verklaring wordt toegepast. Sinds 2020 lijken deze aantallen te zijn gestabiliseerd. Het aantal mensen dat een sociale lening krijgt uitgekeerd, schommelt tussen de 12 en de 17 personen per jaar.

Figuur 7.6 Aantal Zwolse inwoners met gemeentelijke ondersteuning bij schulden*

Bron: gemeente Zwolle

7.2.2

Bezoekers Mijn Geldzaken

Inwoners die ondersteuning in de vorm van budgetbeheer en/of een schuldregeling van de gemeente ontvangen, hebben toegang tot de pagina Mijn Geldzaken. Dit is een portaal waar je – na inloggen – je financiële gegevens kunt inzien en indien nodig kunt aanpassen. In tabel 7.1 is te zien dat het aantal bezoekers van de pagina Mijn Geldzaken tussen 2015 en 2020 elk jaar toenam. Dat is opvallend omdat het aantal inwoners met een schuldregeling is afgenomen en het aantal inwoners met budgetbeheer niet sterk is gestegen. Een mogelijke verklaring voor het feit dat het

aantal bezoekers van deze website groter is dan het aantal inwoners met budgetbeheer en/of een schuldregeling, is dat de website ook wordt bezocht door mensen die op zoek zijn naar informatie, zonder dat zij een account hebben waarmee ze kunnen inloggen. Er is helaas geen informatie beschikbaar van het aantal mensen dat daadwerkelijk inlogt op Mijn Geldzaken. Sinds 2021 is de pagina Mijn Geldzaken alleen nog te bezoeken via de webpagina 'geldproblemen voorkomen en oplossen' (zie hoofdstuk 3.1.1). Dat kan een reden zijn waarom het aantal bezoekers sinds 2020 weer iets gedaald is.

Tabel 7.1 Unieke bezoekers gemeentelijke webpagina Mijn Geldzaken

Jaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bezoekers	7.398	14.178	22.404	31.923	33.386	37.167	36.201

Bron: gemeente Zwolle

7.2.3 Jongeren geholpen met Perspectieffonds

Problematische schulden op jonge leeftijd gaan gepaard met allerlei risico's, onder andere op het gebied van opleiding, werk en gezondheid. Daarmee gaan maatschappelijke kosten gepaard. Daarom hebben de gemeente Zwolle en Schuldhulpmaatje samen het Jongeren Perspectieffonds opgericht. Het doel van dit fonds is om een vorm van schuldregeling te kunnen bieden aan jongeren die niet in aanmerking komen voor of niet in beeld zijn bij schuldhulpverlening. Om in aanmerking te kunnen komen voor het fonds, mag het schuldbedrag maximaal 5.000 euro zijn

In 2020 zijn 28 jongeren aangemeld bij het Perspectieffonds. Bij 11 jongeren is een oplossing voor de beginnende schulden gevonden met een krediet uit het Perspectieffonds (zie tabel 9.2). De overige jongeren hebben ook ondersteuning gekregen en krijgen mogelijk later in het traject alsnog een lening vanuit het fonds. In 2018 en 2019 waren 27 jongeren aangemeld bij het Perspectieffonds waarvan er 17 geholpen zijn met een krediet uit het Perspectieffonds. Inwoners kunnen overigens altijd een beroep doen op het Perspectieffonds, ook als het budgetplafond bereikt is²¹.

²¹ Hierbij is toezegging tijdens het debat op 02-11-2020 van de wethouder Klaas Sloots aan de raad afgedaan. Het betrof een toezegging dat het Perspectieffonds altijd beschikbaar is, ook na bereik budgetplafond.

Tabel 9.2 Aanmeldingen en trajecten Jongeren Perspectieffonds

	2018 en 2019	2020	2021
aantal jongeren aangemeld	27	28	14
aantal jongeren geholpen (in traject)	17	11	11

Bron: gemeente Zwolle

7.2.4 Doorlooptijden schulddienstverleningstrajecten

Met een snelle afhandeling van de aanvragen voor de schulddienstverlening wordt er eerder duidelijkheid en zekerheid voor zowel de schuldenaar als de schuldeiser geboden.

Sinds 2018 worden nagenoeg alle intakes (99%) binnen de normtijd (28 dagen) afgehandeld (tabel 9.3). In 2021 is de doorlooptijd van aanmelding tot intake SDV fors gedaald en bedraagt nog maar 16 dagen. Ook de aanvragen schulddienstverlening hebben in 2021 een kortere doorlooptijd dan in de jaren daarvoor. De aanvragen worden ruim in de normtijd (90 dagen) afgehandeld.

De gemiddelde doorlooptijd van een crisisinterventie is 3 dagen, wat overeenkomt met de normtijd.

Tabel 9.3 Doorlooptijden schulddienstverlening

	<i>Norm in dagen</i>	<i>Gemiddelde doorlooptijd in dagen</i>			
		2018	2019	2020	2021
Wachttijd van aanmelding tot intake SDV	28	28	28	25	16
Aanvraag Schulddienstverlening	90	34	28	28	20
Crisisinterventie	3	2	3	3	3

Bron: gemeente Zwolle

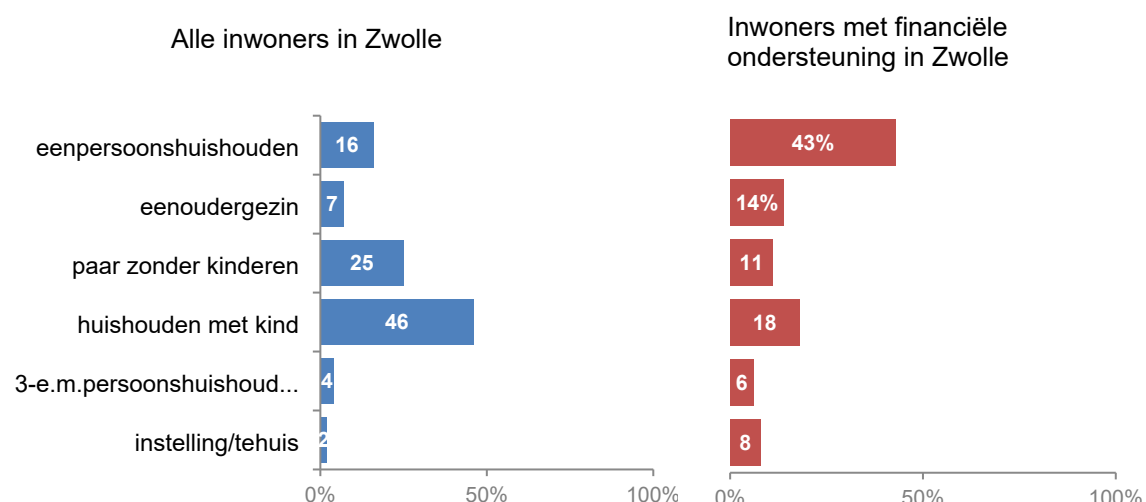
8 Kenmerken Zwolse inwoners met financiële ondersteuning

In dit hoofdstuk beschrijven we de belangrijkste kenmerken van Zwolse inwoners die financiële ondersteuning ontvingen van de gemeentelijke schulddienstverlening in 2020.

8.1 Type huishouden

De meeste inwoners met financiële ondersteuning behoren tot een eenpersoonshuishouden (43%), terwijl slechts 16% van de Zwollenaren tot een eenpersoonshuishouden behoort (zie figuur 8.1). Ook valt op dat inwoners met financiële ondersteuning minder vaak tot een huishouden met kind(eren) behoren in vergelijking met alle huishoudens: 18% en 46%, respectievelijk.

Figuur 8.1 Inwoners met financiële ondersteuning naar type huishouden, 2020

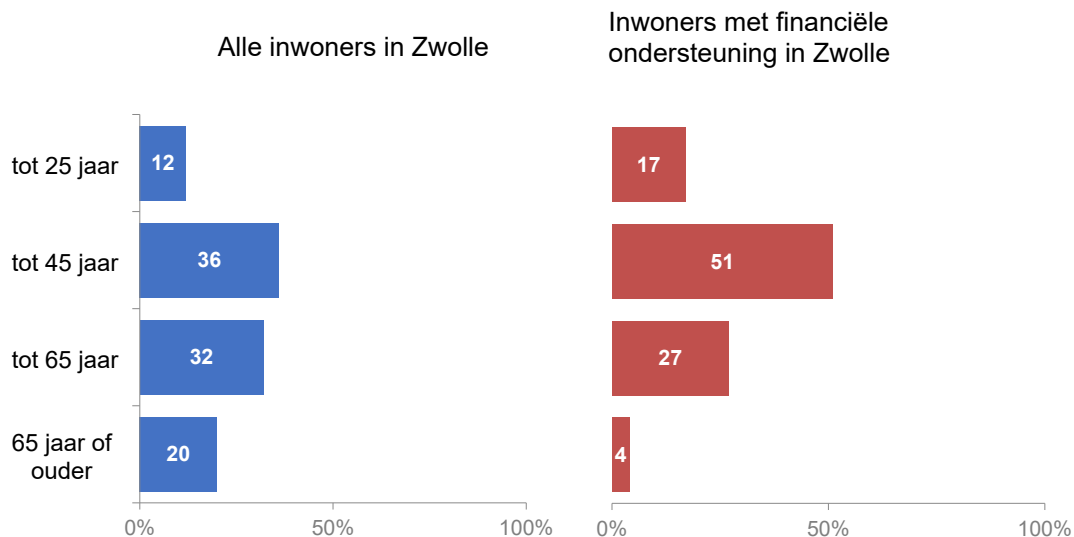

Bron: gemeente Zwolle

8.2 Leeftijd

De meeste Zwolse inwoners met financiële ondersteuning zijn tussen de 25 en 45 jaar oud (51%). Deze leeftijdsgroep is oververtegenwoordigd. In figuur 8.2 zien we verder dat een klein deel (4%) van de mensen met financiële ondersteuning 65 jaar of ouder is. Tot slot zien we nog dat in vergelijking met alle inwoners in Zwolle een groter aandeel jongeren van 18 tot 25 jaar financiële ondersteuning ontvangt (12% versus 17%).

Figuur 8.2 Inwoners met financiële ondersteuning naar leeftijdsgroepen, 2020

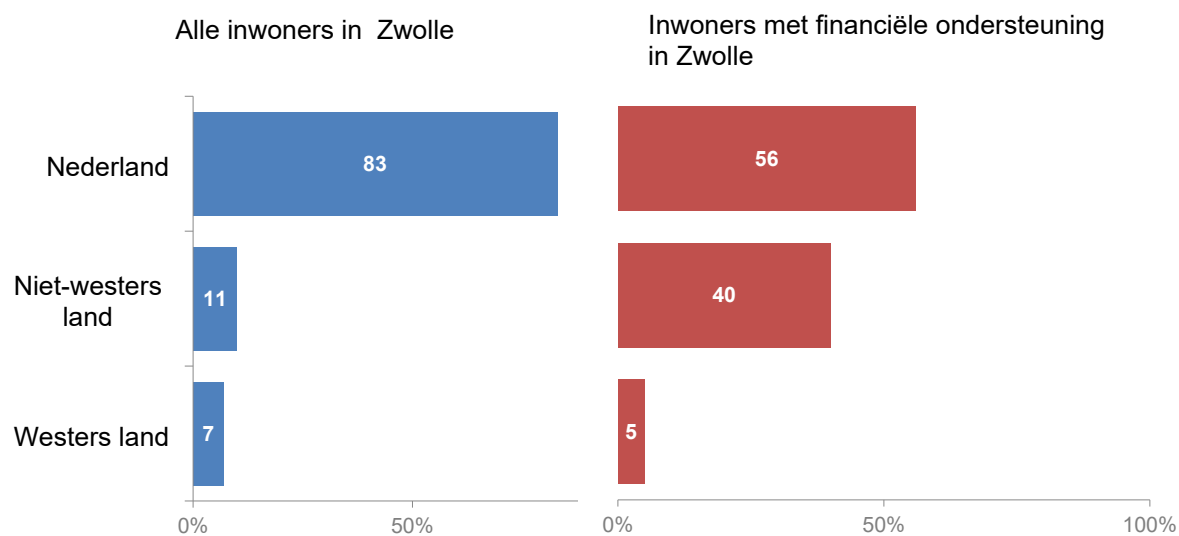
Bron: gemeente Zwolle

8.3

Herkomst

Het merendeel van de Zwolse inwoners met financiële ondersteuning is van Nederlandse afkomst (56%). Inwoners van niet-westerse afkomst (40%) zijn oververtegenwoordigd onder de inwoners met financiële ondersteuning (zie figuur 8.3).

Figuur 8.3 Inwoners met financiële ondersteuning naar herkomst, 2020

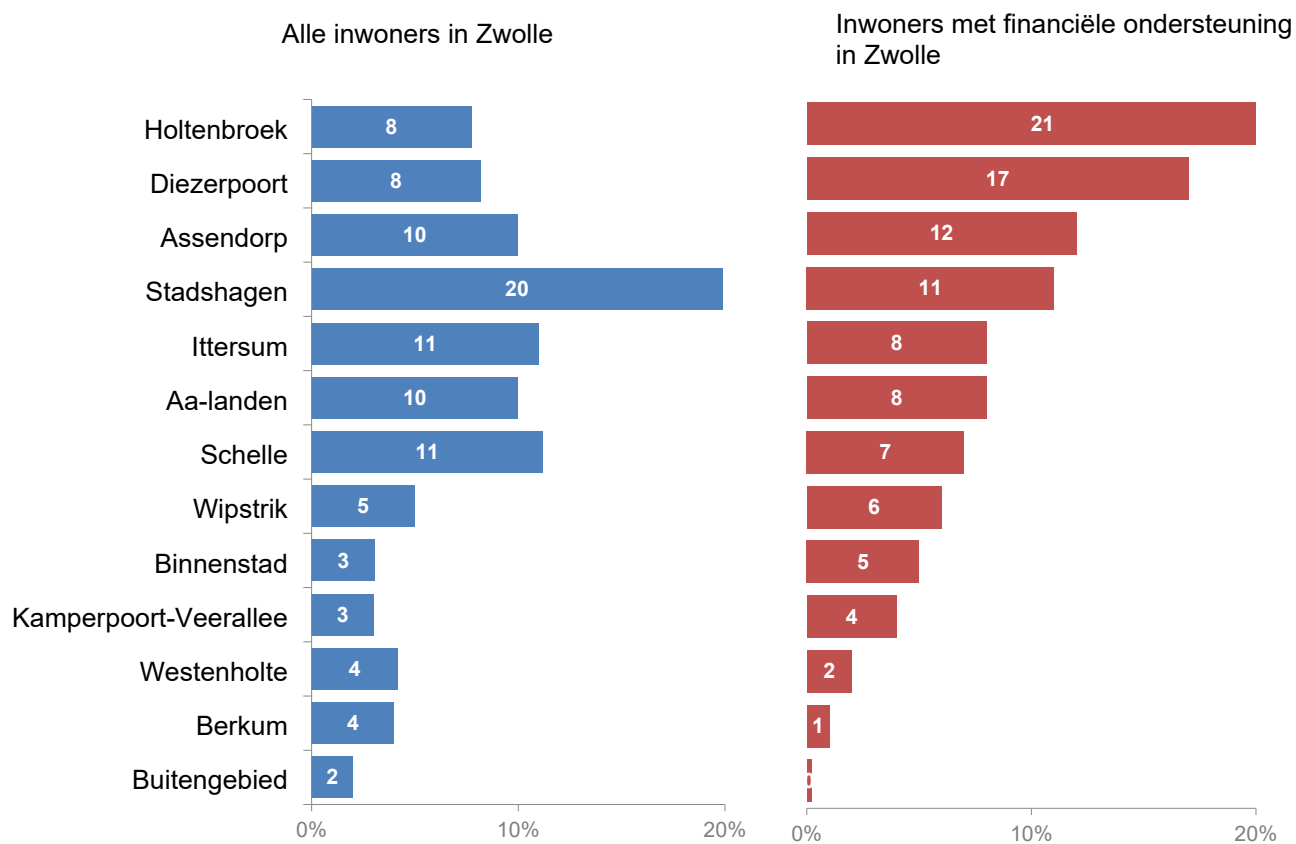
Bron: gemeente Zwolle

8.4

Wijk

De meeste inwoners met financiële ondersteuning wonen in de wijken Holtenbroek of Diezerpoort (38%). In figuur 8.4 zien we dat maar 16% van alle Zwolse inwoners in deze wijken woont. In Stadshagen wonen juist relatief weinig mensen met financiële ondersteuning (11% versus 20% in heel Zwolle).

Figuur 8.4 Inwoners met financiële ondersteuning naar wijken, 2020

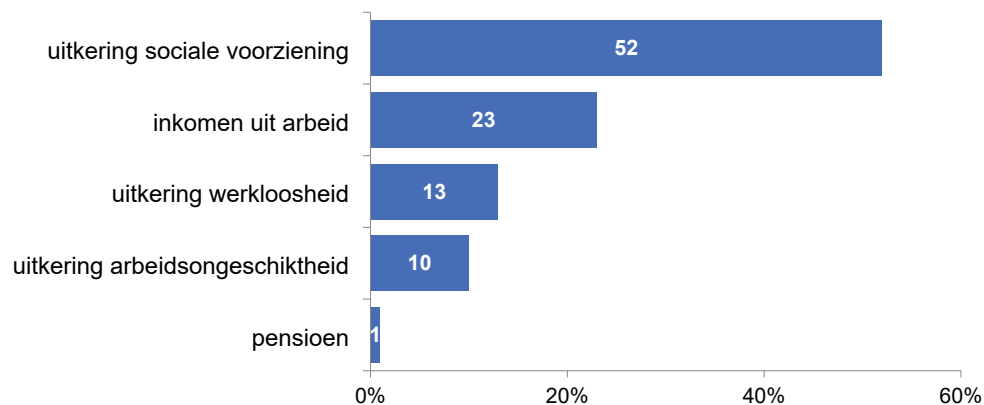
Bron: Gemeente Zwolle

8.5

Inkomensbron

Meer dan de helft van de inwoners met financiële ondersteuning (52%) heeft een uitkering sociale voorziening als voornaamste inkomensbron (zie figuur 8.5). Inkomen uit werk is de tweede grote categorie (23%) en 13% van de inwoners met financiële ondersteuning ontvangt een werkloosheidsuitkering.

Figuur 8.5 Inwoners met financiële ondersteuning naar inkomensbron, 2020

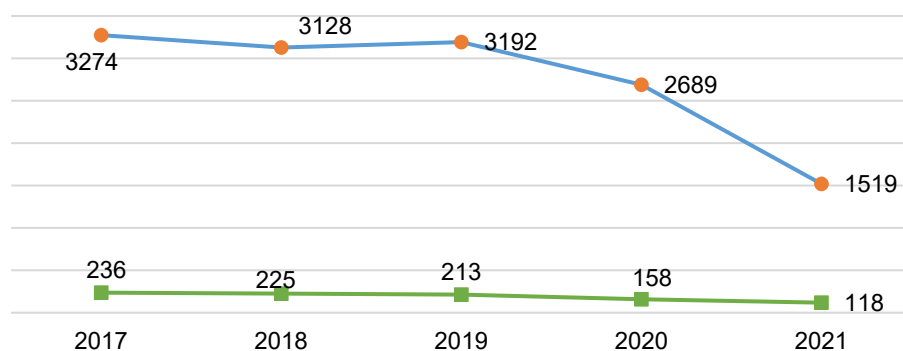
Bron: Gemeente Zwolle

9 Ondernemers en schulden

9.1 Aantal faillissementen van bedrijven en instellingen

Het aantal faillissementen van bedrijven en instellingen is zowel in Overijssel als in heel Nederland in 2020 en 2021 sterk afgenomen in vergelijking met 2019 (zie figuur 9.1). Dit is waarschijnlijk een gevolg van de maatregelen die genomen zijn in de coronaperiode om bedrijven financieel te ondersteunen. Een aantal van deze maatregelen wordt in de paragrafen hieronder toegelicht.

Figuur 9.1 Aantal faillissementen van bedrijven en instellingen inclusief eenmanszaken

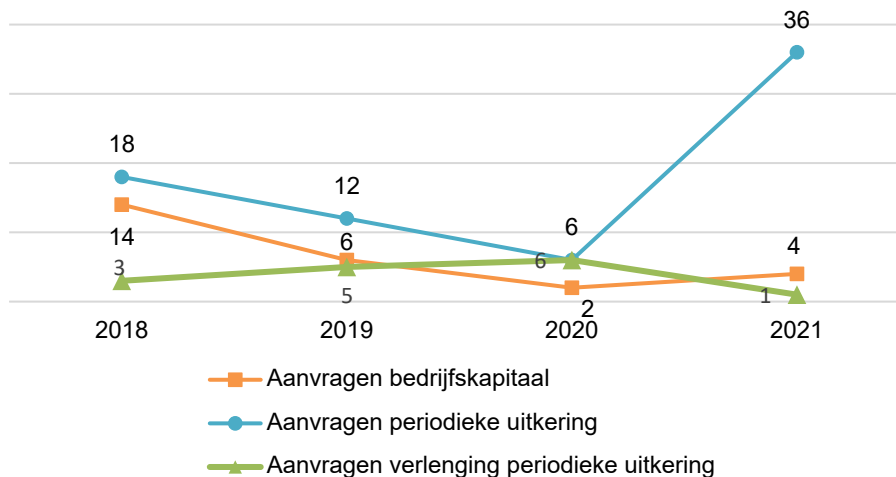
Bron: CBS

9.2 Aantal Bbz aanvragen

Startende of gevestigde zelfstandig ondernemers kunnen een uitkering aanvragen op grond van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) voor bijvoorbeeld het beginnen van een eigen bedrijf of als het bedrijf tijdelijk in financiële problemen verkeert. Voor deze monitor zijn de aanvragen die gevestigde ondernemers doen het meest relevant. Bij een Bbz aanvraag kan een ondernemer aanspraak maken op een bedrijfskapitaal of een periodieke uitkering. Een bedrijfskapitaal is meestal een lening van maximaal € 212.147,00. Een periodieke uitkering wordt in eerste instantie verstrekt als een renteloze lening van maximaal 12 (gevestigde) of 36 (starter) maanden, waarmee het inkomen wordt aangevuld tot bijstandsniveau.

Uit figuur 9.2 blijkt dat het aantal aanvragen voor bedrijfskapitaal en een periodieke uitkering tussen 2018 en 2020 afnam. Daarna steeg het aantal aanvragen weer. Met name het aantal aanvragen voor een periodieke uitkering is in 2021 fors toegenomen.

Figuur 9.2. Aantal Bbz aanvragen van gevestigde ondernemers per jaar

Bron: Gemeente Zwolle

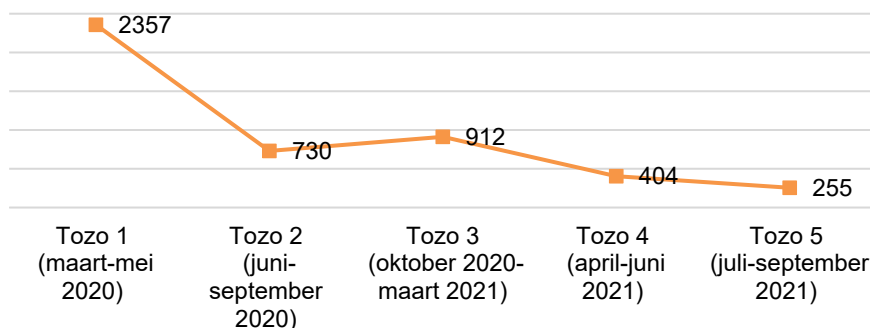
De stijging in 2021 is waarschijnlijk het gevolg van de Bbz-light die van kracht was van 1 oktober 2021 tot 1 april 2022. Dit betrof een tijdelijke aanpassing van het Bbz 2004 die bedoeld was als zachte landing voor ondernemers die na afloop van de Tozo nog last hadden van de nog resterende corona gerelateerde problemen.

9.3

Aantal Tozo aanvragen

Vanaf maart 2020 konden zelfstandigen in aanmerking komen voor de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Deze regeling is speciaal in het leven geroepen om ondernemers te ondersteunen die als gevolg van de coronacrisis in financiële problemen kwamen. Net als de Bbz bestond de Tozo uit een lening voor een bedrijfskapitaal of periodieke uitkering tot bijstandsniveau. De Tozo kon aangevraagd worden van maart 2020 t/m september 2021, in vijf verschillende tijdsperiodes. Een ondernemer kon in meerdere periodes een aanvraag indienen.

Figuur 9.3. Aantal Tozo aanvragen van gevestigde ondernemers per jaar

Bron: Gemeente Zwolle

In figuur 9.3 zien we dat in de eerste Tozo periode (maart-mei 2021) er 2.357 Tozo aanvragen zijn gedaan. Daarna liep het aantal Tozo aanvragen sterk terug.

9.4

Aantal ondernemers geholpen door schulddienstverlening

Door een wijziging in de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening zijn gemeenten sinds 2021 verplicht om ook aan ondernemers schulddienstverlening te bieden. In heel 2021 zijn er 10 ondernemers geholpen door de Zwolse gemeentelijke schulddienstverlening. Daarnaast zijn er 13 ondernemers geholpen door Over Rood, een samenwerkingspartner van de gemeente Zwolle. Zij helpen ondernemers die in zwaar weer zijn geraakt.

Bij deze cijfers moet worden opgemerkt dat de opzet van deze afdeling van gemeente Zwolle recent is gestart en nog volop in ontwikkeling is. Ook ondernemers moeten de gemeente nog meer gaan vinden.

Bijlage 1 Gebruikte databronnen

Voor de Armoede en Schulden Monitor is gebruik gemaakt van de volgende databronnen:

- De gegevens over de minima in Zwolle komen uit het Integrale Inkomens- en Vermogensonderzoek (IIV) van het CBS. Dit onderzoek wordt jaarlijks door het CBS uitgevoerd en heeft als doel 'Een beeld geven van de samenstelling en verdeling van het inkomen en vermogen van personen en huishoudens in Nederland'.
De cijfers van 2019 en de voorlopige cijfers van 2020 zijn in december 2021 op gemeenteniveau beschikbaar gekomen.
In 2017 heeft het CBS de inkomensstatistiek herzien en voor de jaren vanaf 2011 opnieuw berekend. Sinds 2018 gebruiken we deze herziene cijfers in de Armoede- en schuldenmonitor. Deze herziene cijfers zijn niet vergelijkbaar met de oude reeks uit het Regionaal Inkomensonderzoek, die zijn gebruikt in de edities van de Armoedemonitor t/m 2017.
- De gegevens over het gebruik van de minimaregelingen zijn afkomstig uit gemeentelijke registraties en uit registraties van partnerorganisaties.
- De gegevens over schulden zijn afkomstig uit de gemeentelijke registraties en uit registraties van de partnerorganisaties. Voor het schuldenaarsprofiel hebben we de gegevens van de schuldenaren verrijkt met achtergrondkenmerken uit het bevolkingsregister (BRP/peildatum 31-12-2020). Trends en ontwikkelingen uit voorgaande jaren worden weergegeven indien data uit eerdere jaren beschikbaar is.

Bijlage 2 Verklarende begrippenlijst

Aanvraag schulddienstverlening

Dit betreft een aanvraag om toegelaten te worden tot de schulddienstverlening conform de Wet Gemeentelijke Schulddienstverlening. Een aanvraag leidt tot een plan van aanpak waarbij afhankelijk van de situatie één of meer diensten kunnen worden aangeboden.

Beschermingsbewindvoeringskosten

Beschermingsbewindvoeringskosten zijn kosten die gemaakt moeten worden wanneer iemand een financieel bewindvoerder heeft. Dat wil zeggen dat deze persoon niet zijn eigen geldzaken regelt.

Budgetbeheer trajecten

Bij Budgetbeheer worden betalingen uitgevoerd namens de klant volgens een van te voren met de klant afgesproken budgetplan. De ondersteuningsbehoefte bepaalt de intensiteit en de duur van het Budgetbeheer waardoor er verschillende trajecten bestaan.

Categorieën instroom en uitstroom bijstand

Voor instroom en uitstroom heeft CBS standaard categorieën vastgesteld. Deze worden gebruikt in de registraties bij de gemeenten, ook in Zwolle.

Enkele categorieën die het CBS gebruikt, zijn echter geen uitstroom vanuit het oogpunt van de gemeente. Dit geldt bijvoorbeeld voor de CBS categorieën 'andere tenaamstelling' en 'overstap naar andere bijstandsuitkering'. Deze categorieën zijn daarom niet meegenomen in de telling (zie tabel B.2). Daarnaast zijn sommige categorieën samengevoegd (zie tabellen B.1 en B.2).

Tabel B.1 Reden instroom

CBS code	CBS categorie instroom	Categorie instroom Zwolle voor Armoedemonitor
1	Beëindiging studie	Beëindiging studie
2	Beëindiging huwelijk/relatie	Beëindiging huwelijk/relatie
11	Arb.in dienstbetr./uitk.ziekte	Wegvallen werk inkomsten
13	Zelfstandig beroep of bedrijf	Wegvallen werk inkomsten
14	Uitkering werkloosheid	Wegvallen WW-uitkering
15	Uitk. arbeidsongeschiktheid	Overige redenen instroom
17	Alimentatie	Overige redenen instroom
19	Andere inkomsten	Wegvallen overige inkomsten
30	Ingeteerd op het vermogen	Wegvallen overige inkomsten
31	Bereiken 21 jarige leeftijd	Niet bij instroom meegenomen
32	Beëindiging detentie	Overige redenen instroom
33	Beëindiging verblijf buiten Nederland	Verhuizing naar Zwolle
34	Beëindiging verblijf zorginstelling	Overige redenen instroom
35	Beëindigen andere bijstandsuitkering	Niet bij instroom meegenomen
40	Oorzaak bij partner	Overige redenen instroom
41	Wijziging bijstandsnorm	Niet bij instroom meegenomen

CBS code	CBS categorie instroom	Categorie instroom Zwolle voor Armoedemonitor
42	Herkomst andere Gemeente	Verhuizing naar Zwolle
43	Overgang WIJ => WWB 2012	Niet bij instroom meegenomen
99	Niet van toepassing	Overige redenen instroom

Tabel B.2 Reden uitstroom

CBS code	CBS categorie uitstroom	Categorie uitstroom Zwolle voor Armoedemonitor
1	Aanvang studie	Aanvang studie
2	Aangaan relaties	Aangaan relatie
3	Bereiken AOW-gerechtigde leeftijd	Bereiken AOW-gerechtigde leeftijd
4	Overlijden	Overlijden
11	Arb.in dienstbetr./uitk.ziekte	Werk
13	Zelfstandig beroep of bedrijf	Overige redenen uitstroom
14	Uitkering werkloosheid	Overige redenen uitstroom
15	Uitk. ziekte/arbeidsongeschkt.	Overige redenen uitstroom
17	Alimentatie	Overige redenen uitstroom
19	Ander inkomen	Overige redenen uitstroom
22	Zelfst.beroep of bedrijf/Uit KunstenaarSchap	Werk
31	Geen inlichtingen	Geen contact
32	Verhuizing andere gemeente	Verhuizing uit Zwolle
33	Verhuizing naar buitenland	Verhuizing uit Zwolle
34	Niet versch.op herh.oproep inlichtingenplicht	Geen contact
35	Niet versch.op herh.oproep reïntegratiegesprek	Geen contact
90	Andere tenaamstelling uitkering	Niet bij uitstroom meegenomen
91	Detentie	Overige redenen uitstroom
92	Verkrijgen vermogen	Overige redenen uitstroom
93	Te lang op vakantie	Geen contact
94	Overgang naar andere bijstandsuitkering	Niet bij uitstroom meegenomen
97	Oorzaak bij partner	Overige redenen uitstroom

Hoofdkostwinner

Het CBS definieert een hoofdkostwinner als de persoon binnen een huishouden met de belangrijkste sociaaleconomische positie. In beginsel is dit een alleenstaande, één van de paarleden, of een ouder in een gezin. In complexere huishoudenssamenstellingen zoals inwonende ouders kan ook een ander persoon als hoofdkostwinner worden aangewezen. Indien er meer personen (of paren) in aanmerking komen, dan wordt de persoon (paar) met het hoogste persoonlijke inkomen aangewezen. In afwijking van voorgaande wordt voor huishoudens met winst en geen substantiële andere inkomsten de persoon (paar) met de hoogste winst aangewezen. Indien zowel paarleden als andere personen in aanmerking komen, dan wordt voor paarleden het inkomen op paarniveau samengegeld.

Langdurige minimahuishoudens

Huishoudens die al minimaal 4 jaar een inkomen tot 110% van het sociaal minimum ontvangen.

Minimahuishoudens

Huishoudens met minimaal 1 jaar een inkomen tot 110% van het sociaal minimum.

Nazorg

Nazorg wordt aangeboden na het traject van een schuldregeling, om te voorkomen dat opnieuw problemen gaan ontstaan. De consulent van schulddienstverlening spreekt met de klant om zijn of haar situatie te bekijken. Eventueel kan er ondersteuning aangeboden worden door een vrijwilliger of via een schuldhulpmaatje.

Schuldregeling

Een schuldregeling bestaat uit een schuldbemiddeling of een saneringskrediet. Beide instrumenten hebben tot doel om een akkoord te bereiken met de schuldeisers over een gedeeltelijke aflossing van de schuld tegen finale kwijting van het restant.

Sociaal minimum

In tabel B.3 staan de bedragen horende bij het sociaal minimum van vier huishoudtypen (100%) en de bedragen horende bij de armoedegrenzen 110% en 130% van dit sociaal minimum. De bedragen worden jaarlijks per huishoudtype vastgesteld.

Tabel B.3 Armoedegrenzen per huishoudtype per 1 januari 2020, netto inkomen per maand

Huishoudtype	100%*	110%	130%
Alleenstaande	€ 1.000	€ 1.100	€ 1.430
Alleenstaande ouder	€ 1.000	€ 1.100	€ 1.430
Echtpaar/ Samenwonenden	€ 1.428	€ 1.571	€ 2.042
Echtpaar/ Samenwonenden met kinderen**	€ 1.428	€ 1.571	€ 2.042

*Bijstandsnormen exclusief 5% vakantietoeslag. Deze normen gelden voor de leeftijd van 21 jaar tot de pensioengerechtigde leeftijd, waarbij geen verlaging op de uitkering wordt toegepast in verband met een woonvoordeel, zoals de kostendelersnorm of het ontbreken van woonlasten.

**Voor de kosten van kinderen ontvangt het huishouden toeslagen via de belastingdienst en SVB.

Sociale lening

Een lening welke verstrekt kan worden voor het volledig herfinancieren van een aantal kleinere schulden of i.v.m. noodzakelijke uitgaven terwijl een lening bij een gewone bank niet mogelijk is.

Uitkering sociale voorziening

Deze term wordt door het CBS gehanteerd. Uitkeringen die hieronder vallen, zijn: uitkering op grond van Participatiewet, IOAW, IOAZ, BBZ en Wajong.

WSNP verklaring

Wanneer het niet is gelukt om een (minnelijke) schuldregeling tot stand te brengen, dan geeft de gemeente een verklaring af waarmee de inwoner een beroep kan doen op de wettelijke schuldsanering.

Zwolse armoedegrens

Minimahuishoudens, chronisch zieken en gehandicapten met een inkomen van minder dan 110% van het sociaal minimum, en mensen die vanwege een schuldregeling alleen het vrij te laten bedrag van hun inkomen overhouden ter besteding.

Bijlage 3 Tabellen minimahuishoudens

Tabel B.4 Minimahuishoudens in Zwolle en Nederland (%)

Minimahuishoudens (%)						
	Zwolle			Nederland		
	2014	2016	2018	2014	2016	2018
<i>type huishouden</i>						
eenpersoonshuishouden	19,8	21,1	21,0	20,5	20,8	20,1
paar zonder kinderen	3,9	3,9	3,9	4,2	4,2	4,2
paar met kinderen	3,1	2,7	2,7	3,5	3,3	2,9
eenoudergezin	29,5	24,0	20,5	27,2	21,5	19,1
overig huishouden	7,9	8,3	8,6	8,2	7,9	6,4
<i>leeftijd hoofdkostwinner</i>						
tot 25 jaar	20,5	21,3	19,5	21,4	18,8	16,7
25 tot 45 jaar	10,9	10,8	10,7	11,5	10,9	10,1
45 tot 65 jaar	10,0	10,7	10,5	9,8	9,8	9,6
65 jaar of ouder	11,6	11,6	11,6	12,1	12,2	11,9
<i>inkomensbron</i>						
werknemer	2,8	2,0	1,7	2,8	2,0	1,8
zelfstandige	10,7	8,8	7,9	10,4	8,8	7,4
uitkering sociale voorziening	75,5	79,4	81,2	78,9	80,4	81,3
uitkering werkloosheid	17,0	20,9	19,1	19,4	17,5	16,2
uitkering arbeidsongeschiktheid	25,3	25,8	23,7	23,5	22,8	22,6
pensioen	11,4	11,6	11,7	12,2	12,6	12,4
<i>kinderen in minimahh</i>						
totaal	8,6	7,8	7,4	9,5	8,8	8,2
totaal minimahuishoudens	11,1	11,3	11,2	11,2	11,0	10,6

Bron: CBS Integraal inkomens- en vermogensonderzoek (IIV)

Tabel B.5 Langdurige minimahuishoudens in Zwolle en Nederland (%)

Langdurige minimahuishoudens (%)						
	Zwolle			Nederland		
	2014	2016	2018	2014	2016	2018
<i>type huishouden</i>						
eenpersoonshuishouden	10,1	11,2	12,5	11,0	12,0	12,6
paar zonder kinderen	1,9	2,0	2,1	1,9	2,0	2,1
paar met kinderen	1,1	1,2	1,2	1,1	1,2	1,1
eenoudergezin	13,9	12,4	10,8	11,4	10,2	9,8
overig huishouden	2,2	3,2	3,7	2,2	2,2	2,1
<i>leeftijd hoofdkostwinner</i>						
tot 25 jaar	0,6	0,9	2,0	1,4	1,5	1,5
25 tot 45 jaar	4,3	4,7	5,1	4,1	4,5	4,6
45 tot 65 jaar	5,1	5,7	6,2	4,8	5,1	5,3
65 jaar of ouder	7,4	7,8	8,1	7,7	7,9	8,1
<i>inkomensbron</i>						
werknemer	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
zelfstandige	2,3	2,0	2,0	2,1	1,9	1,7
uitkering sociale voorziening	45,7	48,9	54,5	47,9	51,3	56,2
uitkering werkloosheid	1,5	1,9	1,7	2,0	2,1	1,8
uitkering arbeidsongeschiktheid	13,7	14,8	13,9	11,3	12,0	12,2
pensioen	7,2	7,5	7,9	7,5	7,9	8,2
<i>kinderen in minimahh</i>						
totaal	3,7	3,7	3,7	3,9	4,0	3,9
totaal minimahuishoudens	5,2	5,7	6,2	5,3	5,7	5,9

Bron: CBS Integraal inkomens- en vermogensonderzoek (IIV)

Bijlage 4 Tabellen bijstand

Tabel B.6 Bijstandsuitkeringen op 1 januari van het betreffende jaar, naar soort en duur

Aantal uitkeringen		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
soort	Bijstand (Participatiewet)	2.757	2.914	3.155	3.337	3.489	3.535	3.454	3.393	3.630
	IOAW/IOAZ	103	127	150	189	225	232	222	218	193
duur uitkering	< 0,5 jaar	459	451	473	527	455	359	358	350	431
	0,5 tot 1 jaar	284	367	390	388	398	396	306	275	348
	1 tot 3 jaar	815	833	892	978	1.049	1.043	963	864	847
	> 3 jaar	1.302	1.390	1.550	1.633	1.812	1.969	2.049	2.122	2.197
Totaal		2.860	3.041	3.305	3.526	3.714	3.767	3.676	3.611	3.823
% > 3 jaar		46%	46%	47%	46%	49%	52%	56%	59%	57%

Tabel B.7 Reden instroom bijstand

Reden instroom	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wegvallen overige inkomsten	158	210	251	296	288	272	203	258
Wegvallen werk inkomsten	312	280	234	184	179	174	171	225
Wegvallen WW-uitkering	269	279	252	221	135	107	108	159
Verhuizing naar Zwolle	165	142	157	159	121	120	125	129
Beëindiging studie	108	131	136	134	136	98	101	98
Beëindiging huwelijk/relatie	117	127	105	88	73	66	48	52
Overige redenen instroom	78	85	77	60	63	46	52	68
Totaal	1.207	1.254	1.212	1.142	995	883	808	989

Tabel B.8 Reden uitstroom bijstand

Reden uitstroom	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Werk	390	397	363	400	430	409	365	308
Verhuizing uit Zwolle	194	176	211	179	166	144	122	163
Geen contact	104	91	105	118	126	122	81	89
AOW-gerechtigde leeftijd	49	42	68	41	36	79	57	87
Aanvang studie	53	67	65	71	68	63	84	76
Overlijden	25	16	18	19	24	20	32	33
Aangaan relatie	53	66	48	29	25	38	22	25
Overige redenen uitstroom	139	136	79	67	82	88	100	91
Totaal	1.007	991	957	924	957	963	863	872

Tabel B.9 Leeftijd bij instroom bijstand

Leeftijdscategorie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
tot 27 jaar	347	380	383	400	399	318	327	412
27 tot 35 jaar	325	335	315	264	183	166	169	215
35 tot 45 jaar	267	237	208	168	165	152	109	171
45 tot 55 jaar	157	182	186	185	127	142	101	97
55 jaar en ouder	111	120	120	125	121	105	102	94
leeftijd onbekend	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.207	1.254	1.212	1.142	995	883	808	989

Tabel B.10 Leeftijd bij uitstroom bijstand

Leeftijdscategorie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
tot 27 jaar	268	271	256	235	298	261	268	285
27 tot 35 jaar	286	258	247	244	201	208	177	179
35 tot 45 jaar	206	199	169	186	169	172	145	129
45 tot 55 jaar	120	135	148	140	156	144	113	101
55 jaar en ouder	127	128	137	119	133	178	160	178
leeftijd onbekend	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.007	991	957	924	957	963	863	872